

LOS HECHOS DE LOS APOSTOLES

La promesa del Espíritu Santo

1 ^{1,2}Nu'tsc'e Teófilo, ya ró pen'c'e 'na carta. Ró xi'tsc'ö ja ga cja c'o o tsja e Jesús hasta 'ma o ma a jens'e, 'ma o zidyí Mizhocjimi. Ró xi'tsc'ö c'o o tsja, 'ñe c'o jña c'o o jíchi va zopjü c'o nte. Ante c'ü ro zidyíji a jens'e e Jesús, o zopjü c'o bëzo c'o vi juajnü c'o mi apóstole. O xipjiji c'ü ro ëjë o Espíritu Mizhocjimi; nguec'ua mi jyodü ro sidoji c'e bëpji c'ü mi cja e Jesús. ³O ndü e Jesucristo cja ngronsi, cjanu o tetjo c'ua o bübü'tjo na yeje. Nuc'ua, ante c'ü ro zidyíji a jens'e, xe go mezhe cuarenta pa c'ü xe mi bübü'tjo cja ne xoñijö'mü. Na puncjü vez va jñetse nu ja mi cãrã c'o apóstole, o jizhi c'ü ya vi te'e. Anguezeji o jñandaji c'ü na cjuana vi te. E Jesús o zopjü c'o apóstole o xipjiji c'ü ja rvã manda angueze. Na ngue ngue c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi.

⁴'Na nu pa mi cãrãji e Jesús c'o o apóstole. Nuc'ua e Jesús o zopjü c'o apóstole o xipjiji:

—Dyãrãji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. Dya rí pedyeji va a Jerusalén. Rí che'beji ra ch'a'c'üji nu c'ü o mama Mizhocjimi c'ü ya ró xi'tsc'öji. ⁵Ró xi'tsc'öji e Juan mi jichi yo nte co

ndeje. Pero dya cja ra mezhe o pa, ra ëjë o Espíritu Mizhocjimi ra ë bübü cja in mü'bügueji, embeji c'o apóstole.

Jesús sube al cielo

⁶'Ma mi cãrãji e Jesús c'o o apóstole, o mama c'ua c'o apóstole o dyönüji e Jesús:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügöjme, nutscöjme rí menzumüjme a Israel. 'Ma ot'ü, mi 'ñegöjme ín reygöjme c'o ín menzumügöjme. ¿Cjo ya ngue rí mandague rí tsjague ín reygöjme, ngue c'ua dya cja ra mandazüjme c'o 'ñaja nte?

⁷O ndünrü c'ua e Jesús o xipjiji: —C'ü mama Mizhocjimi mi Tata ra zädã, nguextjo angueze ra mama jinguã ra zädã, 'ñe ja rga cja c'o pa c'o. Nu'tsc'eji, dya ngue'tsc'eji tocats'üji rí pãrãji yo. ⁸C'ü tocats'üji rí pãrãji, ngueje c'ü ra ëts'üji o Espíritu Mizhocjimi ra ë bübü cja in mü'büji ra dya'c'üji poder. Nguec'ua rí zopjügueji yo nte yo tsja va a Jerusalén rí xipjiji c'o ya i jñandaji ró c jagö, 'ñe c'o idyãrãji ró xi'tsc'öji. Xo rí möji a Judea rí ma zopjüji c'o nte c'o cãrã nu. Xo 'ñe a ma a Samaria, 'ñe texe cja ne xoñijö'mü, eñe e Jesús va xipji c'o o apóstole.

⁹Ma o nguarü e Jesús o mama c'o jña c'o, o jñanda c'o apóstole o nguins'i a jens'e e Jesús; o zidyí Mizhocjimi. O cjogü c'ua cja 'na ngömü; dya cja jñandaji c'ua c'ü.

¹⁰Ma xe mi jandaji a jens'e, 'nango jñetse c'ua yeje anxe c'o mi nza cja o bëzo. Mi je'evi o bitu c'o me ma t'öxü. Mi böbüvi cja o jmi c'o apóstole. ¹¹O xipjiji c'ua c'o apóstole:

—Nu'tsc'ejí in menzumüji a Galilea, ¿jenga in jandaji a jens'e? Mizhocjimi ya zidyí a jens'e e Jesús. Ja c'o nzi vi jñandagueji va ma a jens'e, je xo rga cjatjonu 'ma ra ëjë na yeje, eñe c'o yeje anxe.

Se escoge a Matías para reemplazar a Judas

¹²C'o apóstole mi cārāji cja c'e t'ejé c'ü ni chjü Olivo. O mbedyeji nu, o möji a Jerusalén nu ja vi 'ñeji e Jesús. C'e t'ejé mi bëxtjo a Jerusalén; mi jyadütjovi 'na kilómetro. Nguxetjo c'ü mi mama c'o ley c'ü mi sö ro nzhodüji c'e pa 'ma mi söyaji. ¹³C'o apóstole mi chjü e Pedro, 'ñe e Jacobo 'ñe e Juan 'ñe e Andrés 'ñe e Felipe 'ñe e Tomás 'ñe e Bartolomé 'ñe e Mateo 'ñe e Jacobo c'ü mi t'i cja e Alfeo. Xo mi chjü e Simón c'ü mi revolucionario, 'ñe e Judas c'ü mi cjuarmavi e Jacobo. 'Ma mü o zät'āji a Jerusalén, o cjogüji cja c'e ngümü nu ja mi oxüji cjanu o ndes'ejí o cjogüji cja c'e cuarto c'ü mi jäs'ā a xes'e. ¹⁴Mi 'natjo o pjeñeji ma dyötüji Mizhocjimi. Xo mi bübü nu c'o o cjuarma e Jesús, 'ñe c'ü nu nana c'ü mi ngue e María, 'ñe c'o 'ñaja ndixü. Xo mi ötüji Mizhocjimi.

¹⁵Nu cja c'e jyāxcümü, mi cārā 'na ciento veinte cjuarma. C'o pa 'ma mi cārāji nu, o böbü e Pedro a nde cja c'o cjuarma, cjanu o xipjiji: ¹⁶—Nu'tsc'ejí mi cjuarmats'ügöji.

Mi jinguā o Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e David o dyopjü ja rva cja nu c'ü ro mbös'ü c'o nte ro zürüji e Jesús. E Judas o jizhi ja mi cārāgöji e Jesús, nguec'ua va zidyí e Jesús cja c'o pje mi pjēzhi. Nguec'ua o zādā c'ü o jña Mizhocjimi ja c'o nzi va mama e David. ¹⁷Mi dyocjöji e Judas. E Jesús xo vi 'ñeme e Judas c'ü ro tsja c'e bëpji c'ü rá cjaí, eñe e Pedro.

¹⁸E Judas o ngō't'üji para o tsja na s'o, o zidyí c'o nte c'o o ma zürü e Jesús. Nuc'ua cjanu o ma chjüns'ütsjē; o ndögü a jöümü o mböt'ü texe c'o o xēpjo. Co c'e merio c'ü vi ngō't'üji e Judas, o ndömüji 'na juajma. ¹⁹C'o mi menzumü a Jerusalén, 'ma mü o mbārāji c'o vi tsja e Judas, o jñusp'üji c'ua c'e juajma mi chjü Acéldama cja o jña anguezeji. C'e tjü Acéldama ne ra mama Cjijuajma c'ü.

²⁰O sido o ña e Pedro o mama:

— Je t'opjü a cjava cja Salmos:

Dya cja cjó ri bübü cja o ngümü;
dya cja cjó ri nzheñe nu, eñe.

Xo mama cja Salmos:

C'e bëpji c'ü o ch'unü ra tsja,
ra tsja c'ü 'naja, eñe o jña
Mizhocjimi.

²¹'Nguec'ua c'ü ro pēpji e Judas, rá juajnüji c'ü ra pēpji. Bübü va o bëzo c'o mi dyocjöji co e Jesús.

²²Mi dyocjöji co e Jesús ndeze c'o pa 'ma mi jichi e Juan c'o nte, hasta 'ma o zidyíji a jens'e e Jesús. 'Naja

yo, xo ni jyodü ra tsja apóstole co nutscöji, rá xipijí yo nte c'ü o te e Jesús, eñe e Pedro.

²³Nguec'ua c'o mi cārā nu, o mamaji c'ü mi bübü yeje c'o dya mi apóstole c'o mi dyoji e Jesús ndeze 'ma mi jichi e Juan c'o nte, hasta 'ma o zidyíji a jens'e e Jesús. Nuc'o, mi chjü e José Barsabás 'ñe e Matías. E José Barsabás xo mi xiji Justo. ²⁴Nuc'ua o dyötüji Mizhocjimi o mamaji:

—Mizhocjimi ín Jmuts'ügöjme, ín pätcägöjme ín mü'büjme nutscöjme rí ntegöjme. Rí ö'tc'öjme c'ü rí jítscöjme yo yeje cjuarma, ja ngue c'ü ya i juajnügue. ²⁵Nguec'ua ra tsja apóstole ra tsja c'e bēpi c'ü ro tsja e Judas. Na ngue e Judas o xögü co nuzgöjme, o tsja c'o na s'o. Nguec'ua va ma sufte, eñeji va dyötüji Mizhocjimi.

²⁶Nuc'ua cjanu o echaji suerte; o toca e Matías. Nguec'ua o zötjo c'o doce apóstole.

La venida del Espíritu Santo

2 O zädä c'ua c'o pa 'ma mi pjongüji c'e mbaxua c'ü mi chjü Pentecostés. C'o apóstole 'ñe c'o 'ñaja c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo, 'natjo c'ua mi cārāji. ²¹Nango dyärāji c'ü vi 'ñeje a jens'e c'ü me mi yürü nza cja 'ma vü na zēzhi o ndajma. Me go yürü c'ua na jens'e a mbo cja c'e ngumü nu ja ma jüji. ³¹Nango jñandaji c'ua o c'ijñi c'o mi 'ñetse nza cja o sivi. Nuc'o, o mböt'ü o 'ñe toca nzi 'naji. ⁴Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o cjogü a mbo o mü'bü texeji, me go 'ñünbü o mü'büji. Nguec'ua o mbürü o ñaji c'ua nan'ño idioma, ja c'o nzi va unü o Espíritu Mizhocjimi o ñaji.

⁵Mi cārā a Jerusalén c'o mi ätä Mizhocjimi c'o mi ngue o dyoji c'o menzumü cja c'e país a Israel, pero vi jmus'üji cja c'o 'ñaja país.

⁶Anguezeji 'ma mü o dyärāji, o möji c'ua nu ja mi cārā c'o apóstole 'ñe c'o 'ñaja cjuarma. Dya mi pārā pje ro nguiññiji, na ngue mi ärāji mi ñaji o jña c'o mi ña anguezeji. ⁷Me co züji c'ua, me co mamaji:

—Nujyo na ña'a, ¿cjo dya menzumüji a Galilea? ⁸Maco ña ín jñagöji yo, eñeji.

⁹Nu c'o vi ē dyärā c'o mi ña c'o cjuarma, mi cārā c'o vi jmus'ü cja c'e país c'ü mi chjü a Partia. Xo mi cārā c'o vi jmus'ü a Media 'ñe a Elam. Xo mi cārā c'o vi jmus'ü a Mesopotamia. Xo mi cārā c'o vi jmus'ü a Judea. Xo mi cārā c'o vi jmus'ü a Capadocia 'ñe a Ponto 'ñe a Asia. ¹⁰C'o o ē dyärā c'o mi ña c'o cjuarma, xo mi cārā c'o vi jmus'ü a Frigia 'ñe a Panfilia. Xo mi cārā c'o vi jmus'ü a Egipto 'ñe a Cirene 'ñe cja c'o 'ñaja país a Cirene a manu. Xo mi cārā c'o vi 'ñeje a Roma. C'o vi 'ñeje a Roma, bübü c'o mi ngue o dyoji c'o menzumü cja c'e país a Israel; bübü c'o dya mi ngue o dyoji c'o menzumü a Israel, pero mi ma't'üji Mizhocjimi ja c'o nzi ma ma't'ü Mizhocjimi c'o menzumü a Israel. ¹¹C'o o ē dyärā c'o mi ña c'o cjuarma, xo mi cārā c'o vi jmus'ü a Creta 'ñe a Arabia. Texe c'o o ē dyärā, pötü va mamaji:

—Rí ärägöji ña yo bëzo yo ín jñagöji nzi 'nazgöji. Mamaji c'o me na nojo c'o o tsja Mizhocjimi, mi eñeji.

¹²Anguezeji mi süji, dya mi pārā pje ro nguiññiji. Mi pötü ma mamaji:

—¿Pje ne ra mama c'ü ñaji a cjanu yo ín jñagöji?, eñeji.

¹³Bübü c'o me mi tjenbe ma tsjapü burla c'o cjuarma, mi mamaji:

—Nujyo, ya tí yo.

Lo que Pedro dijo a la gente

¹⁴Nuc'ua o böbü c'o doce apóstole. Cjanu o ña c'ua na jens'e e Pedro o zopjü c'o nte c'o vi 'ñe dyärä, o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ín cārāji a Jerusalén, dyärāji c'ü rá xi'tsc'öji zö ín menzumüji va a Judea o jiyö. Rí unnc'eji na jo ngüenda. ¹⁵Bübüts'üji c'o pëzhi rí tīgōjme, pero dya ga cjanu. Maco xōxtjo, cja zünü a las nueve. ¹⁶C'ü rgá ñagōjme nan'ño idioma, ya zādä c'ü o mama e Joel c'ü mi profeta. O mama a cjava:

¹⁷O mama Mizhocjimi: C'o cjë c'o ya rguí ma ra nguins'i e jens'e 'ñe ne xoñijōmü, rá täjä ín Espiritu ra ma bübü cja o mü'bü yo nte yo cārā texe cja ne xoñijōmü. Me ra 'ñünbü o mü'büji.

Nguec'ua c'o sē ra mamaji ín jñagö; 'ñe c'o süngü.

C'o sē 'ñe c'o tata ra nguinch'iji o t'ijī ra mbārāji c'o ra zādä.

¹⁸C'o pa c'o, rá unü ín Espiritu c'o bëzo 'ñe c'o ndixü c'o pëpquigö.

Ra 'ñünbü o mü'büji ra zopjüji yo nte ra xipjiji ín jñagö.

¹⁹Rá jizhigö a jens'e o señal c'o me rrä nojo, c'o me rguí zü yo nte. Xo 'ñe cja ne xoñijōmü.

Ra jñandaji o cji, 'ñe o sivi, 'ñe o bipji c'ü ri nza cja o trangōmü.

²⁰Ra bëxōmü e jyarü. E zana ri jñetse nza cja o cji.

Nujyo, rá jizhigö yo. Nuc'ua ra ëjë c'in Jmugueji ra 'ñe manda.

Me rrä sjü c'e pa c'ü.

²¹Nu c'o ra dyötü Mizhocjimi co texe o mü'bü, ra perdonaoji 'ma c'o na s'o, mama a cjanu o jña Mizhocjimi ja c'o nzi va dyopjü e Joel c'ü mi profeta.

²²O sido o ña e Pedro o mama:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji a Israel, dyärāji na jo c'ü rá xi'tsc'öji. Rá xi'tsc'öji ja ga cja e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret. Mizhocjimi o unü poder e Jesús; nguec'ua va tsja c'o me na nojo a ndetsc'eji c'o nunca mi jandagueji. Nuc'o, ngue c'o rvi pārāgueji c'ü vi 'ñeje e Jesús cja Mizhocjimi. ²³Pero i dyötüji c'o dya ín menzumügöji o ndät'āji cja ngronsi c'ü, maco dya tjëji o ley Mizhocjimi. Nguec'ua ín pës'i ín s'ocügueji chjëntjui c'ü ri pö't'ügueji. Mizhocjimi ya mi pārā c'o ri tsjapüji e Jesús. Na ngue ndeze mi jinguā o mama c'ü ro ëjë e Jesús ro ë ndü. Nguec'ua o jyëzi i tsjaji a cjanu c'o na s'o. ²⁴Zö o mbö't'üji e Jesús, pero Mizhocjimi o tsjapü o te, o bübü'tjo na yeje. Dya sö ro nguejme cja c'e cueva nu ja vi ngöt'üji. Na ngue me na zëzhi e Jesús que na ngue e muerte. ²⁵Mi jinguā o mama e David c'ü ja rvá te e Jesús. O mama:

Rí pārāgö Mizhocjimi bübü co nuzgö, dya jëzguigö.

Nuc'ü, bübü cja ín jodyëgö pjöxcügö; dya ni jyodü pje rá sügö.

²⁶ Nguec'ua me mājā ín mü'bü,
y me rí unü 'na pōjō
Mizhocjimi.
Zō rá tūgō, pero rí pārāgō c'ü rá
tetjo.
²⁷ 'Ma rá tūgō, rí pārāgō c'ü dya rí
jyēzi ín aljmagō ra ma nu ja
cārā c'o 'ñaja aljma.
Dya xo rí jyēzi ra dya'a ín
cuerpogō. Na ngue in
Ch'izügō.
²⁸ I jítscō ja rgá sō rá búbütjo co
nu'tsc'e para siempre.
Me rá mājō cja in jmigue, eñe
e David.
²⁹ O sido o ña e Pedro o mama:
—Nu'tsc'ejí ín menzumüts'ügōji,
ixtá xi'tsc'ōji ja ga cja, c'ü dya ngue
e David c'ü ro zādā texe yo jña. E
David c'ü ín mboxatitagōji o ndü,
cjanu o dyögüji c'ua c'ü. Zō ya
mezhe, pero rí texeji rí pārāgōji ja
dyögüji. ³⁰ E David mi profeta mi
mama c'o jña c'o o xipji Mizhocjimi
ro mama. Mizhocjimi o mamatsjē
na cjuana o xipji e David ja rva cja
e Cristo c'ü o mama Mizhocjimi
ra 'ñevgueji libre. O xipji c'ü ri
mboxbēche e Cristo cja e David;
'ñe c'ü ro manda ja c'o nzi ma
manda e David. ³¹ Ante c'ü ro ējē
e Cristo, o mama e David c'ü ro
tetjo e Cristo. O mama c'ü dya ro
ma o aljma nu ja cārā c'o 'ñaja
aljma; dya xo ro dya'a o cuerpo.
³² Nutscōjme ró jandajme; nguec'ua
rí xi'tsc'ōjme Mizhocjimi o tsjapü o
te e Jesús 'ma ya vi ndü. ³³ Cjanu o
zidyí a jens'e o unü c'ü o mimi cja
o jodyē Mizhocjimi nu ja mandavi
dya. Nuc'ua Mizhocjimi o tsja ja
c'o nzi va mama, o unü poder e
Jesús o ndājā o Espiritu Mizhocjimi

o ējē cja ne xoñijōmü. Ngueje
o Espiritu Mizhocjimi c'ü cja'a yo
ín jandagueji 'ñe yo ín ārāji. ³⁴ O
mama e David:

Mizhocjimi o zopjü c'ín Jmugō
o xipji:

“Mimi cja ín jodyēgō.

³⁵ Rí da'c'ü rí mandague hasta 'ma
cja rí chōpü yo nuc'ü na ü”,
eñe e David.

Ín pārāgueji, dya zidyíji e David a
jens'e cja o jodyē Mizhocjimi.

³⁶ Nu'tsc'ejí ín menzumüts'ügōji a
Israel, ixtí jñunt'ü in mün'c'ejí ngueje
e Jesús c'ü o 'ñeme Mizhocjimi.

Ngueje e Jesús c'ü ra 'ñevgueji libre
rá cja'püji ín Jmugōji. Maco i dyörüji
o ndät'āji cja ngronsi, eñe e Pedro.

³⁷ C'o nte c'o mi cārā nu, 'ma mü
o dyārāji c'o jña, o zi'ch'i o mü'büji,
o unüji ngüenda c'ü vi tsjaji c'o na
s'o. Cjanu o xipjiji e Pedro 'ñe c'o
'ñaja apóstole:

—Nu'tsc'ejí ín menzumüts'ügōjme,
ró cja'gōjme c'o na s'o. ¿Pje rá
cja'gōjme dya?

³⁸ O ndünrü c'ua e Pedro o xipjiji:

—C'ü rí tsjaji; jyēziji c'o na s'o, ra
nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi.
Y rí jigüejí. A cjanu rí jizhigüejí c'ü
rí dyätāji dya e Jesucristo. Nu 'ma
rí tsjaji a cjanu, ra perdonaots'üji
'ma Mizhocjimi. Xo ra dya'c'üji o
Espiritu ra búbü cja in mü'büji. ³⁹ O
mama Mizhocjimi c'ü ín Jmugōji, c'ü
ra dya'c'üji o Espiritu 'ma ra nzhogü
in mü'büji. Ra dya'c'üji, 'ñe c'o in
ch'igüejí. Xo ra unü o Espiritu c'o
nte c'o cārā na jē. Ra unü o Espiritu
texe c'o ra tsjapü o nte, eñe e Pedro.

⁴⁰ Xe na puncjü o jña c'o o mama
e Pedro va zopjü c'o nte. Mi zopjüji
co texe o mü'bü mi xipjiji:

—Nu'tsc'ejí in cārāji yo cjē dya, na s'o in cjaji. Jyēziji c'o na s'o, ra nzhogü in mü'büji. Nguec'ua ra jogü in mü'büji.

⁴¹Nu c'o o dyätpä o jña e Pedro, o jiji. O zō como 'na jñi mil o nte c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, o ndeñeji co c'o ya mi creo. ⁴²Sido mi ārāji c'o jña c'o mi mama c'o apóstole. Me mi māji ma ngārāji. 'Natjo c'ua mi siji c'ü mi mbeñeji ja va ndü e Jesús. Sido mi ötüji Mizhocjimi.

La vida de los primeros cristianos

⁴³O Espíritu Mizhocjimi o unü poder c'o apóstole mi cjaji c'o me na nojo. Nguec'ua c'o nte o unüji ngüenda c'ü na cjuana c'o mi mama c'o apóstole. Y me mi sūji. ⁴⁴Nu c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo mi pötü ma s'iyaji. C'o pje mi pēs'i, dya mi ne ro jñütsjēji, mi pjös'üji c'o pje mi jyodü. ⁴⁵Ma cjó pje mi jyodü, mi pa 'na cjuarma mi pa pö 'na juajma o 'na ngümü, o pje c'o mi pa pö. Cja rrü unü c'ua c'o dya pje mi pēs'i. ⁴⁶Pama mi jmurüji cja c'e templo. Cja o ngümüji mi pötü ma mbitaji mi siji o xēdyi ma mbeñeji ja va ndü e Jesucristo. Y me mi māji, dya pje mi mbeñeji. ⁴⁷Mi unüji na puncjü 'na pöjö Mizhocjimi. C'o nte, mi nuji na jo c'o mi creo e Jesucristo. Pama Mizhocjimi o jopcü o mü'bü na puncjü o nte. Nguec'ua pama mi jmurüji mas c'o ya vi creo.

Un cojo es sanado

3 'Na nu pa e Pedro o mēvi e Juan cja c'e templo, o ma dyötüvi Mizhocjimi nu. Ya vi zünü

jñi' c'ü nzhä; mi ngue 'naja hora c'o mi pa ötüji Mizhocjimi. ²Ma ya mi mēvi, ma tūji 'na bëzo c'ü dya mi sō ro nzhodü. Nuc'ü, je ma cjanu ndeze 'ma o jmus'ü. Nguec'ua pama mi pa emeji c'e bëzo cja 'na o ngoxtji c'e templo, ngue c'ua ro dyötü o merio c'o mi cjogü nu. C'e ngoxtji nu ja mi emeji, ni chjü Na Zö. ³C'e bëzo o jñanda e Pedro 'ñe e Juan c'ü ya mi ngue ro cjogüvi cja c'e templo. Cjanu o dyötü o merio anguezevi. ⁴Nuc'ua e Pedro o jñanda na jo c'e bëzo; xo 'ñe e Juan. O mama c'ua e Pedro o xipji:

—Jñandgagöbe, eñe.

⁵Nuc'ua c'e bëzo o jñanda na jo anguezevi, mi tel'be pje ro ch'unü.

⁶O mama c'ua e Pedro o xipji:

—Dya rí jüngö pje rá da'c'ü; dya rí jüngö plata ni oro. Pero rí xi'tsc'ö ra mböxc'ü e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret. Nuc'ü, ngue c'ü o ndājā Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre. Nguec'ua rí böbügue rí nzhodü, embeji c'e bëzo c'ü dya mi sō ro nzhodü.

⁷Nuc'ua e Pedro cjanu o pēnchp'i c'ua o jodyē c'e bëzo, cjanu o bö'bü. Ixco jogü c'ua o ngua 'ñe o bola, o zēzhi. ⁸Nuc'ua ixco böbü c'ua o nzhodü. Cjanu o cjogü c'ua cja c'e templo co e Pedro 'ñe e Juan, mi nzhodü y mi dacü. Mi mama c'ü me na jo Mizhocjimi, mi unü 'na pöjö. ⁹C'o nte c'o ma cā'ā cja c'e templo, o jñandaji mi nzhodü c'e bëzo 'ñe mi unü 'na pöjö Mizhocjimi. ¹⁰Mi pārāji ngueje c'e bëzo c'ü mi junrü cja o ngoxtji c'e templo c'ü ni chjü Na Zö, mi örü o merio. Me go züji c'ua, dya mi parā pje ro nguiññiji. Na ngueje ya vi jogü c'e bëzo, ya mi nzhodü.

Discurso de Pedro en el Portal de Salomón

¹¹Cja c'e templo, bübü 'na porta c'ü ni chjü o Portal e Salomón. Je mi bübü nu e Pedro 'ñe e Juan. C'e bëzo c'ü vi jogü o ngua, sido mi dyoji co anguezevi. C'o nte o möji c'ua na niji nu ja mi bübü c'e bëzo 'ñe e Pedro 'ñe e Juan. Me mi süji, na ngue vi jogü c'e bëzo. ¹²E Pedro 'ma mü o jñanda ya vi mundo c'o nte, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'öji a Israel, çjenga me ín süji me ín jandgagöbe? In pëzhgueji c'ü me na jozgöbe 'ñe me na zëzhi ín jñagöbe, nguec'ua rvá jocübe ne bëzo. Pero iyö. ¹³C'ü o jocü, ngue o T'i Mizhocjimi c'ü mi ma't'ü e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob c'o mi ngue ín mboxatitagöji. Nudya Mizhocjimi ya unü poder e Jesús c'ü o T'i ngue c'ua ra manda. Nu'tsc'eji i sidyiji e Jesús cja jmi e Pilato ngue c'ua ro jñünpüji ngüenda. Mi ne e Pilato ro 'ñeme libre e Jesús, pero dya i ñegueji. ¹⁴Maco e Jesús dya tsja c'o na s'o, pero dya i ñeji ro 'ñemeji libre c'ü. Maco ngue c'e bëzo c'ü mi pö't'üte c'ü i dyötüji e Pilato o 'ñeme libre. ¹⁵I dyötüji e Pilato o mbö't'üji e Jesús, maco ngueje c'ü o ngambgagöji va c'ü o dyacüji c'ü rgá bübütjoji. O mbö't'üji e Jesús, pero Mizhocjimi o tsjapü o te'e o bübütjo na yeje. Nutscöjme ró jandajme; nguec'ua rí xi'tsc'öjme o te. ¹⁶Ngue o poder e Jesús c'ü o tsjapü o zëzhi o ngua ne bëzo, na ngue o 'ñench'e o mü'bü e Jesús, o creo c'ü ro jogü. Nujnu, ín pärägueji

c'ü dya mi sö ro nzhodü. Pero ín jandaji ya jogü dya. O 'ñench'e o mü'bü e Jesús; nguec'ua o jogü ja c'o nzi gui jñandaji, eñe e Pedro.

¹⁷O sido o ña e Pedro o mama: —Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji, rí pärägö c'ü dya mi pärägueji cjo ngueje c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi ra manda. Xo 'ñe c'o mböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o pje pjëzhi, dya xo mi päräji. ¹⁸O zädä ja c'o nzi va mama Mizhocjimi. Mi jinguä Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü texe c'o o profeta o mamaji c'ü ro sufere nu c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi. ¹⁹Ixtí unnc'eji ngüenda c'ü i tsjaji c'o na s'o. Nzhogüji cja Mizhocjimi rí dyötüji ra perdonaots'üji. 'Ma rí tsjaji a cjanu, ra perdonaots'üji 'ma. Nuc'ua Mizhocjimi ra dya c'üji me rí mäcjeji, dya pje rí mbeñeji. ²⁰Xo ra ndäjä e Jesús ra ëjë na yeje. Na ngue ngueje c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. ²¹Pero sido ra bübü e Jesús a jens'e hasta 'ma cja ra zädä c'o o mama Mizhocjimi. Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü c'o o profeta o mamaji ra zädä 'ma ra jogü texe, ja c'o nzi ma cja 'ma cja vi dyät'ä Mizhocjimi e jens'e 'ñe ne xoñijöümü. ²²O mama e Moisés: “Mizhocjimi c'ín Jmugöji o 'ñempquegö rí mamagö o jña. Je xo rga cjatjonu, ra 'ñeme c'ü 'na c'o ín menzumügöji xo ra mama o jña. Texe c'o ra xi'ts'üji c'ü, rí dyätäji c'ü. ²³'Ma cjo c'o dya ra dyätpä o jña, ra pjongüji cja c'o o nte, ra mbö't'üji.” Nuyo, ngue yo o mama e Moisés, eñe e Pedro va xipji c'o nte.

²⁴O sido o ña e Pedro o mama: —E Samuel mi ngue c'e profeta c'ü ot'ü o mama yo ya zädä yo cjë dya.

Xo mama a cjanu c'o 'ñaja profeta. ²⁵Mizhocjimi o xipji a cjava e Abraham: “Na ngue c'ü ra tsja c'ü in mboxbêchegue, rá intsjimigö yo nte yo cārā texe cja ne xoñijōmü”, eñe Mizhocjimi va xipji e Abraham. C'o ín mboxatitagöji mi te'beji ro zädä c'ü vi mama Mizhocjimi. Nutscöji o mboxbêchezüji anguezeji, nguezgöji ne ra intsjimizüji dya Mizhocjimi ja c'o nzi va xipji e Abraham, 'ñe ja c'o nzi va mama c'o profeta. ²⁶Mizhocjimi o 'ñeme e Jesús. Nutscöji rí menzumüji a Israel, nguetscöji ot'ü o ã zociji, ngue c'ua rá jëziji c'o na s'o, ra nzhogü ín mü'büji cja Mizhocjimi. A cjanu ra intsjimizüji. Nguec'ua rí xi'tsc'öji ni jyodü rí dyätpäji dya o jña e Jesucristo, ra nzhogü in mü'büji cja Mizhocjimi, eñe e Pedro.

Pedro y Juan delante de las autoridades

4 'Ma mi ña e Pedro 'ñe e Juan ma zopjüvi c'o nte, o ëjë c'ua c'o mböcjimi, 'ñe c'e comandante cja c'e templo, 'ñe c'o saduceo. ²Me mi sjëyaji na ngue e Pedro 'ñe e Juan mi jíchivi c'o nte, mi xipjiji c'ü vi te e Jesús nguec'ua ra zädä 'ma ra te'e texe yo ya ndü. ³Cjanu o zidyiji c'ua e Pedro 'ñe e Juan o ma pant'aji a pjörü. Je ro dyovi nu hasta c'ü na ye nu pa, na ngue ya vi nzhä. ⁴Na puncjü c'o o dyärä 'ma mi ña e Pedro, o 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo. Nguec'ua o zö como 'na tsi'ch'a mil o bëzo c'o ya mi creo. ⁵Nuc'ua c'ü na ye nu pa, o zojnüji c'ua c'o pje mi pjëzhi cja c'o menzumü a Israel, 'ñe c'o tita, 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi,

o jmurüji a Jerusalén. ⁶Xo mi bübü nu e Anás c'ü mi mero ndamböcjimi, 'ñe e Caifás, 'ñe e Juan 'ñe e Alejandro, 'ñe c'o 'ñaja o dyoji e Anás 'ñe e Caifás. ⁷O mandaji c'ua o ma siji e Pedro 'ñe e Juan. 'Ma mü o säjui, cjanu o xipjiji ro böbüvi a nde. Cjanu o dyönüji c'ua:

—¿Cjó dya c'üvi poder i jocüvi ne bëzo? ¿Cjó o tjü i ñänbäguevi?

⁸Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi me go 'ñünbü o mü'bü e Pedro o ndünrü:

—Nu'tsc'ejí in mandaji cja yo nte, 'ñetsc'ejí in titaji. ⁹Ró cja göbe c'o na jo, ró pjös'übe ne bëzo nu dya mi sö ro nzhodü. Maco nu'tsc'ejí in cjacübe t'önü ja rvá jocügöbe nu. ¹⁰Ixtí unn'ejí ngüenda in texeji, 'ñe texe yo ín menzumüji a Israel, ngueje e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret nu c'ü o jocü ne bëzo, nguec'ua böbü dya cja in jmigueji. E Jesús ngue e Cristo c'ü o mama Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre. Nu'tsc'ejí i dyörüji o ndät'äji cja ngronsi. Pero 'ma ya vi ndü, o tsjapü Mizhocjimi o te'e o bübütjo na yeje. ¹¹In pārāji c'ü mama o jña Mizhocjimi: “Nu c'e piedra c'ü dya go ne c'o mi jübä o ngümü, ngue c'ü ot'ü ya jñumüji cja squina dya c'ü”, eñe c'e jña. Ya zädä c'e jña. Nu'tsc'ejí, dya i ñeji e Jesucristo. Pero Mizhocjimi ya 'ñeme ra manda. ¹²Ojtjo xe 'naja c'ü ra jocüzü ín mü'büji c'o na s'o; nguextjo e Jesucristo. Dya cjó xe ra ndäjä Mizhocjimi ra ã salvazüji; nguextjo e Jesús, eñe e Pedro. ¹³C'o mi jün ngüenda o nguijñiji c'ua:

—¿Ja ni 'ñeje c'ü ni ñavi a cjanu?
Dya süvi, dya xo tsejevi, mi eñeji.

O mamaji a cjanu, na ngue mi
pārāji c'ü dya xōtpüvi cja yo ley,
y dya pje xo mi pjēzhivi. Cjanu o
mbeñeji c'ua:

—Mi dyoji e Jesús; ngue c'ü o jíchi
yo, eñeji.

¹⁴Dya mi sō pje ro xipjiji e Pedro
'ñe e Juan. Na ngue o jñandaji mi
bōbü nu c'e bēzo c'ü ya vi jogü.

¹⁵Nguec'ua o xipjiji e Pedro 'ñe e
Juan ro mbedyevi a tji. 'Ma mü o
mbedyevi a tji, nuc'ua cjanu o ñaji
ja rvá tsjapüji. ¹⁶O mamaji:

—¿Ja rga cjaþüji? Texe yo cārā va
a Jerusalén ya pārāji c'ü o tsjavi c'ü
me na nojo, o jocüvi ne bēzo. Dya
sō rá cādägöji. ¹⁷Para dya cja xe ra
mbārā yo ín menzumügöji a Israel,
ni jyodü rá xipjiji yo ye bēzo pje c'o
rá cjaþüji 'ma sido ra nānmbävi o
tjü e Jesús rgá zopjüvi yo nte.

¹⁸Nuc'ua cjanu o ma't'üji e Pedro
'ñe e Juan. Anguezevi o cjogüvi
c'ua na yeje nu ja mi jünji ngüenda.
Nuc'ua c'o mi jün ngüenda, cjanu o
xipjiji e Pedro 'ñe e Juan:

—Dya cja rí xipjivi yo nte ja ga cja
e Jesús. 'Ma xe rí ñānmbävi o tjü,
jo rí ñuvi 'ma, embeji e Pedro 'ñe e
Juan.

¹⁹O ndünrū c'ua e Pedro 'ñe e
Juan o xipjiji:

—Tsjiññiji. ¿Cjo na jo a jmi
Mizhocjimi ot'ü rá ä'tc'ägöbe que
na ngue Mizhocjimi? ²⁰C'o ró
jandabe 'ñe c'o ró äräbe, ni jyodü rá
xipjibe yo nte c'o.

²¹Nuc'ua c'o mi jün ngüenda o
menasaoji na yeje e Pedro 'ñe e
Juan, cjanu o 'ñemeji libre. Dya
mi sō pje ro tsjapüji, na ngue mi

süji c'o nte. Na ngue c'o nte me mi
ma't'üji Mizhocjimi mi mamaji c'ü
me na nojo, na ngue vi jogü c'e
bēzo. ²²C'e bēzo ya mi pē's'i mas de
cuarenta cjë.

Los creyentes piden confianza y valor

²³E Pedro 'ñe e Juan, 'ma mü o
'ñemeji libre, cjanu o mēvi c'ua nu
ja ma cā c'o o dyoji; o ma xipjiji
texe c'o vi mama c'o ndamböcjimi
'ñe c'o tita c'o pje mi pjēzhi. ²⁴'Ma
mü o dyärāji, me go ma't'üji c'ua
Mizhocjimi texeji o mamaji:

—Mizhocjimi ín Jmuts'ügöjme,
me na zē'ts'igue sō rí tsjague texe.
Ngue'tsc'e i dyät'ä e jens'e 'ñe ne
xoñijömmü, 'ñe yo mar, 'ñe texe
yo bübü 'ñe yo cja'a. ²⁵I chājä in
Espíritu o ē 'ñünbü o mü'bü e David
c'ü mi ngue ín mboxatitagöjme c'ü
mi pē'pc'igue. Nguec'ua o mama a
cjava:

C'o 'ñaja nte me üdü ga tsjaji o
mbecuē.

Yo nte yo ín menzumügöji me
cjiññiji c'ü pje ra tsjaji, pero
dya sō.

²⁶Yo rey cja ne xoñijömmü 'ñe c'o
'ñaja c'o pje pjēzhi o jmurüji,
mi nuji na ü Mizhocjimi 'ñe
c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi ro
manda, eñe in jñague c'ü o
mama e David.

²⁷O sido o dyötüji Mizhocjimi o
mamaji:

—Na cjuana o zädä ne jña nu
o mama e David; o zädä cja ne
ndajñiñi. Yo ín menzumügöjme va
a Israel 'ñe c'o 'ñaja nte mi 'natjo
o pjeñeji va mamaji c'ü ro mbö't'üji
e Jesús c'ü ngue in Ch'igue. Maco

dya pje vi tsja. E rey Herodes 'ñe e gobernador Poncio Pilato o jyézivi o mbö't'üji e Jesús. ²⁸Nu c'ü o tsjaji, ngue c'ü ya vi mangue ro zädä. I tsjapü o zädä. ²⁹Mizhocjimi ín Jmuts'ügöjme. C'o o jñünpü ngüenda yo ín cjuarmagöjme, o mamaji c'ü pje ra tsjacüjme 'ma sido rá zopjüjme yo nte. Nguec'ua rí ö'tc'öjme rí dyacöjme c'ü dya rá sũjme, sido rá mamajme in jñague. Na ngue in mbëpjizüjme. ³⁰Xo rí ö'tc'öjme rí pjöxcüjme. Nguec'ua 'ma rá nänmbäjme o tju e Jesús c'in Ch'igue c'ü me in mǎpague, nu'tsc'e rí jocü c'o söd'yë y rí tsja c'o 'ñaja c'o me na nojo. Nguec'ua yo nte ra unüji ngüenda c'ü na cjuana c'ü rí xipjijme, eñeji va dyötüji Mizhocjimi.

³¹'Ma mü o nguarü o dyötüji Mizhocjimi, o mbi c'ua na zëzhi nu ja ma cǎji. O Espíritu Mizhocjimi me go 'ñünbü o mü'büji texeji. Nguec'ua 'ma mü o xipjiji o jña Mizhocjimi c'o nte, sido mi zopjüji, dya mi sũji.

Todas las cosas eran de todos

³²C'o mi creo e Jesús, mi 'natjo o mü'büji 'ñe o pjeñeji; mi pötü ma s'iyaji. C'o pje mi pës'ti, dya cjó mama: “Ngue ín tsjacjö nu”, ro 'ñeñeji. Na ngue c'o mi pës'tiji mi cjavüji nde mi ngue o cjaji. ³³C'o apóstole sido mi zopjüji c'o nte mi xipjiji c'ü vi te e Jesús. O ch'unüji ja va zopjüji; nguec'ua c'o jña o zi'ch'i o mü'bü c'o nte. Mizhocjimi o mbös'ü texeji. ³⁴C'o mi creo e Jesús, dya cjó cja mi bëzhi. Na ngue 'ma cjó c'o pje mi jyodü, mi pa 'na cjuarma mi pa pö 'na juajma o 'na

ngümü. ³⁵Cja rrü jün c'o merio ra ë unü c'o apóstole. Nuc'ua c'o apóstole ra unüji c'ua c'o pje mi jyodü. ³⁶Mi бүбү 'na cjuarma c'ü mi chjü e José c'ü mi mboxbëche cja e Leví. Nuc'ü, je mi menzumü a Chipre. C'o apóstole xo jñusp'üji Bernabé c'e cjuarma. C'e tju Bernabé ne ra mama: Nu c'ü cjavüji rá mǎji. ³⁷C'e cjuarma o mbö 'na juajma, cjanu o jün c'o merio o unü c'o apóstole.

El pecado de Ananías y Safira

5 C'ü 'naja cjuarma mi chjü e Ananías. Mi chjü e Safira c'ü nu su. O mbövi 'na juajma. ²Cjanu o ma c'ua e Ananías o ma unü c'o merio c'o apóstole. Dya unü texe, ndetjo c'o o unü. Pero o tsjapü c'ü vi unü texe. C'ü nu su, mi pǎrǎ c'ü ro tsja a cjanu e Ananías c'ü dya ro unü texe. ³'Ma mü o unüji c'o merio c'o apóstole, o mama e Pedro o xipji e Ananías:

—Nu'tsc'e Ananías, ¿jenga i dyätǎgue e Satanás c'ü dya jo 'ma o 'ñünnc'ü in mü'bügie? C'o merio c'o o ngö'tc'üji c'e juajma c'ü i pöguevi, i jñügie 'na parte pero i tsjapü i jñügie texe. Chjëntjui c'ü ri xique 'na bëchjine o Espíritu Mizhocjimi. ⁴'Ma dya be mi pöguevi c'e juajma, mi ngue in tsjacjevi; mi sö ri tsjapüvi ja c'o nzi mi ñeguevi. Nuc'ua 'ma vi pöguevi, mi sö ri gastovi c'o merio ja c'o nzi mi ñeguevi. Na ngue mi ngue in tsjacjevi. Nguec'ua, ¿jenga i tsjijñivi in mü'büvi yo na s'o yo i tsjaguevi? Mi cjavque nguextjözgöjme mi xitscöjme c'o dya cjuana. Pero ngue o Espíritu Mizhocjimi c'ü i xipjigüe c'o, eñe e Pedro.

⁵Nuc'ua e Ananías 'ma mü o dyärä yo jña yo, cjanu o nügü o ndü. Texe c'o o dyärä c'o jña c'o vi xipjiji e Ananías, me go züji c'ua. ⁶O ëjë c'ua ja nzi o sê o ë mböchl'üji o manta c'e añima. Cjanu o ndunüji c'ua o ma dyögüji.

⁷O mezhe c'ua jñi hora, o cjogü c'ua c'ü o su e Ananías; dya mi pārā cjo vi ndü c'ü nu xîra. ⁸O mama c'ua e Pedro o xipji c'e ndixü:

—Yo merio yo o jün e Ananías, ¿cjo nguextjo yo o ngö'tc'üji c'e juajma c'ü i pöguevi?

O ndünrû c'ua c'e ndixü:

—Jã, nguextjo yo.

⁹O ndünrû c'ua e Pedro o xipji: —¿Jenga i ñaguevi c'ü nin xîra i tsjijñiguevi a cjanu yo na s'o? ¿Cjo i pëzhguevi c'ü dya ro castigaots'üvi o Espíritu Mizhocjimi? Rí ärägö ya va sâjã nu c'o o ndunü c'ü nin xîra o ma dyögüji. Xo ra ndunnc'üji in cuerpogue, embeji c'e ndixü.

¹⁰Ixco nügü c'ua c'e ndixü cja o ngua e Pedro, o ndü. 'Ma mü o cjogü c'o sê, o jñandaji ya vi ndü. O ndunüji c'ua c'e ndixü o ma dyögüji 'na lado nu ja vi dyögüji c'ü nu xîra.

¹¹Me go zü c'ua texe c'o mi creo e Jesucristo; ñe texe c'o o mbārã ja va ndü e Ananías ñe e Safira.

Muchos milagros y señales

¹²Mizhocjimi o unü o poder c'o apóstole o tsjaji na puncjü c'o na nojo c'o nunca mi janda c'o nte. C'o cjuarma mi jmurüji cja c'e porta c'ü ni chjü o Portal e Salomón. ¹³C'o dya mi creo, mi süji ro ndeñeji c'o cjuarma. Pero c'o 'ñaja me mi mamaji c'ü me ma jonte c'o cjuarma. ¹⁴Na puncjü

o nte c'o xo 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo c'ín Jmugöji; o bëzo ñe o ndixü. ¹⁵Nguec'ua mi pjongüji c'o mi sô'dyë, mi cö's'üji o ngama ñe o pjinguã, mi pa cöbüji cja 'ñiji. Nguec'ua 'ma ro cjogü e Pedro, xa'ma ro ndöt'ü c'ü o xörü cja c'o mi sô'dyë ro jogüji. ¹⁶Na puncjü o nte c'o vi 'ñeje cja c'o jñiñi c'o mi bëxtjo a Jerusalén, o siji c'o mi sô'dyë ñe c'o vi zürü o s'ondajma c'ü dya jo. Nde go jogüji.

Los apóstoles son perseguidos

¹⁷C'ü mi mero ndamböcjimi ñe c'o saduceo c'o mi dyoji, me mi sjëyaji. Na ngue na puncjü o nte c'o mi teñe c'o apóstole. ¹⁸Nguec'ua o zürüji c'o apóstole, cjanu o pant'aji a pjörü nu ja ma cãjã texe c'o mi cja na s'o. ¹⁹Nuc'ua c'e xömü, o ëjë c'ua 'na o anxe Mizhocjimi o ë xocü c'o ngoxtji cja c'e pjörü, o 'ñeme libre c'o apóstole. Cjanu o xipjiji:

²⁰—Möji cja ne templo, böbüji nu ja ra jñantc'aji yo nte. Nuc'ua rí xipjiji yo jña yo mama ja rgá sô ra salvaji ra bübüji co Mizhocjimi, embeji c'o.

²¹O tsjaji ja c'o nzi va xipjiji. C'ü na jyas'ü o möji cja c'e templo o ma jíchiji c'o nte.

C'ü mi mero ndamböcjimi ñe c'o mi dyoji o ëji nu ja mi jünji ngüenda. Cjanu o zojnüji c'ua c'o pje mi pjëzhi cja c'o menzumü a Israel o jmurüji ngue c'ua ro jñünpüji ngüenda c'o apóstole. Cjanu o mandaji c'o mbëpji ro möji cja c'e pjörü ro ma siji c'o apóstole. ²²'Ma mü o zät'ä c'o mbëpji cja c'e pjörü, dya cja chöt'üji c'o apóstole. Cjanu o nzhogüji o ë xipjiji:

²³—Ró ma tötc'öjme c'ot'ütjo na jo c'o ngoxtji. Y c'o guardia cja c'e pjörü, böbüji pjörüji. Pero 'ma ró xocijme c'o ngoxtji ró cjogüjme a mbo, dya cja ró tö't'üjme c'o bëzo c'o ro ma sigöjme, eñeji.

²⁴C'ü mi mero ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja ndamböcjimi 'ñe c'ü mi comandante cja c'e templo, 'ma mü o dyäräji yo jña, dya mi pārā pje ro nguiñiji. O mamaji:

—Pārā, ¿pje me ra tsja c'o bëzo c'o ró pant'aji a pjörü?

²⁵Nuc'ua o sājā c'ua 'naja c'ü o ē xipiji:

—C'o bëzo c'o i pant'aji a pjörü, böbüji cja ne templo jíchiji yo nte, embeji.

²⁶Nuc'ua c'e comandante 'ñe c'o mbëpji o möji cja c'e templo o ma siji c'o apóstole, pero dya pje tsjapüji. Na ngue mi sūji c'o nte, 'na ro pjat'üji o ndojo. ²⁷'Ma mü o siji c'o apóstole, o xipiji ro böbüji a nde nu ja ro jñünpüji ngüenda. Nuc'ua c'ü mi mero ndamböcjimi cjanu o tsjapü t'önü c'o apóstole.

²⁸O xipiji:

—¿Jenga sido in jíchiji yo nte? Maco ró xi'tsc'öjme c'ü dya cja ri ñänbäji o tjü e Jesús. Nudya, texe va a Jerusalén pārāji c'o in mamaji. In neji c'ü ra nguiñi yo nte c'ü ngue in s'ocüjme o mböt't'üji e Jesús.

²⁹O ndünrü c'ua e Pedro 'ñe c'o 'ñaja apóstole o mamaji:

—Xenda ni jyodü rá ätc'öjme Mizhocjimi que na ngue'tsc'ejí rá ä'tc'öjme. Na ngue in ntetjogueji nza czazgöjme. ³⁰I dyörüji c'ü ro ndät'äji e Jesús cja ngronsi, nza cja 'ma ro tsja c'o na s'o. Nguec'ua in pës'i in s'ocügueji chjëntjui c'ü

ri pöt't'ügueji c'ü. Pero Mizhocjimi c'ü mi ma't't'ü c'o in mboxatitagöji, o tsjapü o te. ³¹O zidyí a jens'e e Jesús nu ja mimi dya cja o jodyë. O unü c'ü ra tsja in Jmugöji 'ñe c'ü ra salvazüji nutschöji rí menzumügöji a Israel. Nguec'ua 'ma cjó c'o ra nzhogü o mü'bü, ra perdonao 'ma Mizhocjimi. ³²Rí xi'tsc'öjme yo, na ngue ró jandajme y ró äräjme. Xo 'ñe o Espíritu Mizhocjimi jizhi c'ü na cjuana c'ü rí mamajme. Mizhocjimi unü o Espíritu texe c'o ätpä o jña, eñeji.

³³C'o mi jün ngüenda, 'ma mü o dyäräji c'o jña c'o mi mama e Pedro, me co üdüji c'ua na puncjü, mi ne ro mböt't'üji c'o apóstole.

³⁴Cja c'o mi jün ngüenda, mi bübü 'na fariseo c'ü mi chjü e Gamaliel. Mi xöpü o ley Mizhocjimi; me mi nántji cja c'o nte. E Gamaliel o böbü, o manda ro pjongüji a tji c'o apóstole. ³⁵Cjanu o ñatsjéji c'o 'ñaja c'o mi jün ngüenda o xipiji:

—Nu'tsc'ejí rí menzumügöji a Israel. Tsjiñiji na jo c'ü rí tsjapüji yo bëzo. ³⁶Mbeñegueji c'o pa 'ma mi bübü c'e bëzo c'ü mi chjü e Teudas. Nuc'ü, mi c'apü mi manda. Na puncjü o bëzo c'o mi teñe angueze, mi sō 'na nziyo cientoji. Pero o mböt't'üji c'e bëzo, y o mböt'ü texe c'o mi dyoji. O bēzhi c'ü mi ne ro tsja. ³⁷Nuc'ua c'o pa 'ma mü o tsjaji o censo, na puncjü o nte c'o mi teñe e Judas c'ü mi menzumü a Galilea. Pero o ndü, y c'o mi dyoji xo mböt'ü c'o. ³⁸Nguec'ua rí xi'tsc'öji, jyējizi yo bëzo, dya rí pöt't'üji. Na ngue 'ma nguetsjē anguezeji cjiñiji c'o jña c'o mamaji, 'ñe 'ma ngue o podertsjēji

c'ü ni tsjaji yo me na nojo, dya ra mezhe ra chjorü 'ma. ³⁹Pero 'ma ngueje Mizhocjimi c'ü unü o poder yo bëzo, dya ra sô rí ts'a's'üji. 'Ma rí ts'a's'üji, chjëntjui c'ü in c'a's'üji Mizhocjimi, eñe e Gamaliel.

⁴⁰C'o 'ñaja cjanu o mamaji:

—Na jo ja c'o nzi vi mangue. Dya rá pö't'üjme, eñeji.

Cjanu o xipjiji c'o apóstole ro cjogüji na yeje. O mbäräji c'ua, cjanu o xipjiji c'ü dya cja ro xipjiji o jña e Jesús c'o nte. Cjanu o 'ñemeji libre. ⁴¹C'o apóstole cjanu o mbedyejí, me mi mäji. O mamaji:

—Zö o bëchqui ín tseji va mbärázüji, pero rí mäjöji. Na ngue Mizhocjimi o dyacüji rí sufregöji por e Jesús, eñeji. ⁴²Sido mi pöji cja c'e templo mi jíchiji c'o nte, mi mamaji e Jesús ngue c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. Xo mi xöpüji cja o ngumü c'o nte.

Se nombran a siete diáconos

6 Pama mi creo na puncjü o nte e Jesucristo. Nuc'ua 'ma ya ma puncjü c'o mi creo, c'o cjuarma c'o mi ña griego o reclamaoji o mamaji:

—Yo ndixü yo ín dyocjøjme yo ya ndü o xïra, dya nda ch'unüji pje ra ziji. Xenda ch'unü yo ndixü yo ña hebreo, embeji c'o apóstole.

²Nuc'ua c'o apóstole o ñaji cjanu o zojnüji texe c'o mi ätpä o jña Mizhocjimi. 'Ma mü o jmurüji, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nutschöjme rí xipijime o jña Mizhocjimi yo nte. Dya ra jogü rá jëzijme ne bëpji para rá nu'ujme cjo pës'i pje ra zi texe yo cjuarma.

³Nguec'ua rí xi'tsc'öjme cjuarma,

rí juajnügueji siete cjuarma, rá unüji c'e bëpji ra unüji c'ü ra zi c'o cjuarma c'o pje ni jyodü. Rí juajnüji c'o me nântji cjaji na jo, 'ñe ätäji o Espíritu Mizhocjimi, 'ñe pës'iji na jo o pjeñeji. ⁴Nutschöjme rí apóstolejme sido rá ötcöjme Mizhocjimi, y sido rá xipijime o jña Mizhocjimi yo nte, eñeji.

⁵Texe c'o mi cārā nu, o nguejmeji conforme c'o jña c'o vi mama c'o apóstole. Cjanu o juajnüji c'ua e Esteban c'ü mi creo co texe o mü'bü, y mi ätä o Espíritu Mizhocjimi. Xo juajnüji e Felipe 'ñe e Prócoro 'ñe e Nicanor 'ñe e Timón 'ñe e Parmenas 'ñe e Nicolás. E Nicolás mi menzumü a Antioquía, pero ante c'ü ro creo e Jesucristo, mi creo Mizhocjimi ja c'o nzi ga creo yo menzumü a Israel. ⁶'Ma mü o nguarü o juajnüji c'o siete cjuarma, o xipjiji ro böbüji cja o jmi c'o apóstole. Nuc'ua c'o apóstole cjanu o 'ñe's'e o dyëji va dyötpüji Mizhocjimi.

⁷Nuc'ua mas mi mamaji o jña Mizhocjimi. Nguec'ua me na puncjü o nte a Jerusalén c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo. Na puncjü o mböcjimi c'o xo dyätpä o jña Mizhocjimi xo 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo.

Toman preso a Esteban

⁸Mizhocjimi o mbös'ü e Esteban 'ñe o unü poder. Nguec'ua o tsja c'o me na nojo c'o nunca mi janda c'o nte. ⁹Mi bübü 'na nintsjimi c'ü mi chjü o Nintsjimi c'o nte c'o ya 'ñemeji libre. C'o mi pa nu, mi bübü ja nzi anguezeji c'o o zöji o jña e Esteban. Mi menzumüji a ma

a Cirene 'ñe a ma a Alejandria 'ñe a ma a Cilicia 'ñe a ma cja c'e país a Asia. ¹⁰Q Espíritu Mizhocjimi o mbös'tü e Esteban o unü o pjeñe ja rvá ñaji c'o. Nguec'ua anguezeji, dya cja sô pje ro mamaji. ¹¹Nuc'ua cjanu o dyüt't'üji c'ua ja nzi o bëzo. Nguec'ua ja c'o nde mi mamaji:

—Ró äräjme e Esteban o zadü e Moisés 'ñe Mizhocjimi, eñeji.

¹²Nguec'ua c'o tita c'o mi manda, 'ñe c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, 'ñe c'o 'ñaja nte, me co üdüji c'ua na puncjü. Nuc'ua c'o nte c'o vi zöji o jña e Esteban, ixco cjuan'diji go möji nu ja mi bübü e Esteban o ma pëñch'iji. Cjanu o zidyiji nu ja ro jñünpüji ngüenda. ¹³Cjanu o 'ñemeji c'ua o testigo c'o ro mama o bëchjine. O mamaji a cjava:

—Ne bëzo nu, sido sadü ne templo nu me na sjü. Xo sadü o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés.

¹⁴Ró äräjme o mama c'ü ra ëjë e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret ra ë yä't'ä ne templo. Ra xitsiji nan'ño rga cjaji c'o dya nza cja c'o o mama e Moisés, eñe c'o mi mama o bëchjine.

¹⁵Q jmi e Esteban me mi juëns'i nza cja o jmi 'na o anxe Mizhocjimi. Nguec'ua texe c'o mi jün ngüenda, me go jñandbaji o jmi c'ü mi juëns'i.

Defensa de Esteban

7 Nuc'ua c'ü mi mero ndamböcjimi o dyönü e Esteban o mama:

—¿Cjo na cjuana c'ü mama yo?

²O ndünrü c'ua e Esteban o xipji c'o mi jün ngüenda 'ñe c'o 'ñaja nte:

—Nu'tsc'ejí ín menzumüts'öji, dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. Mizhocjimi

a jens'e o zopjü e Abraham c'ín mboxatitagöji 'ma mi bübü a Mesopotamia. Dya be mi pa a Harán. ³O xipji: “Pedyegue cja in jñiñi rí sogü yo in dyocjeji, rí mague nu ja rá jí'tsc'ö”, embeji e Abraham. ⁴O mbedye c'ua e Abraham a Caldea c'ü tsja a Mesopotamia, o ma mimi a Harán. 'Ma mü o ndü c'ü nu tata e Abraham, Mizhocjimi o xipji e Abraham o ëjë nu va ja rí cäräji. ⁵Dya ch'unü e Abraham ne ri 'na juajma c'ü ro tsjapü o cjaja. Pero o mama Mizhocjimi c'ü ro zädä 'ma ro unü e Abraham texe ne país ro tsjapü o cjaja. Xo mama c'ü ro tsjapü o cjaja c'o o mboxbëche c'o ro tsjä. Zö dya mi 'ñeje e Abraham o t'i, pero Mizhocjimi o mama a cjanu. ⁶Xo mama Mizhocjimi: “C'o in mboxbëchegue ra ma mimiji cja c'ü 'na país. Ra mezhe cuatro ciento cjë, nuc'ua c'o menzumü nu, ra tsjapüji me ra sufre c'o in mboxbëche, ra tsjapüji ra mbëpiji anguezeji. ⁷Pero rá castigao c'e nación c'ü ra mbëpiji. Nuc'ua ra mbedye libre c'o in mboxbëchegue, ra ëji a 'ñeva ra ë matcügöji”, eñe Mizhocjimi va xipji e Abraham.

⁸O sido o ña e Esteban o mama: —Mizhocjimi o xipji e Abraham ro circuncidaoji c'ü o t'i 'ñe c'o o bëche. Ngue c'ü rví mbeñeji c'ü vi mama Mizhocjimi ro unü anguezeji. 'Ma mü o jmusp'ü 'na t'i e Abraham, o jñusp'ü o tjü e Isaac. Nuc'ua cjanu o circuncidao 'ma o zö chjün. Je xo va cjanu e Isaac o circuncidao c'ü o t'i c'ü mi ngue e Jacob. Y e Jacob o circuncidao c'o doce o t'i c'o mi ngue ín mboxatitagöji.

⁹C'o once ín mboxatitagöji me mi sjëyaji na ngue c'ü o tataji xenda mi s'lya e José que na ngue anguezeji. Nguec'ua o mböji e José, o mböpüji c'o mi pa a Egipto o zidyiji nu e José. Pero Mizhocjimi mi bübü co e José, o 'ñeme libre nu ja mi sufre. ¹⁰O unü na puncjü o pjeñe; nguec'ua e Faraón c'ü mi rey a Egipto me go ne'e e José, o 'ñeme o tsja gobernador texe a Egipto. Xo unü o manda texe cja c'o o mbëpji e Faraón c'o mi cārã cja o palacio.

¹¹O ëjẽ c'ua 'na tjiimi texe a Egipto, 'ñe texe a 'ñeva nu ja mi xiji Canaán c'o pa c'o. Me mi sufre c'o nte. C'o ín mboxatitagöji mi ojtjo pje ro ziji.

¹²Nuc'ua e Jacob o dyärã mi pöji o ndëxü a Egipto. Nguec'ua o ndäjä c'o o t'i c'o mi ngue ín mboxatitagöji o möji a Egipto. ¹³Nuc'ua 'ma mü o möji na yeje a Egipto, e José o xipjitsjẽ anguezeji: “Nutsco nguetscö e José ín cjuarmazüji”, eñe. Nuc'ua e José cjanu o jíchí anguezeji a jmi e Faraón. Nguec'ua va mbārã e Faraón anguezeji mi ngue o cjuarma e José.

¹⁴Nuc'ua e José o mbenpe 'na jña e Jacob c'ü mi ngue o tata, o xipji ro möji a Egipto texe c'o o t'i 'ñe c'o o bëche. Mí söji como 'na setenta y cincoji. ^{15,16}O möji c'ua. Nujnu, je nguejnu o ma ndü e Jacob. Nuc'ua o tûji o cuerpo a 'ñe a Siquem, o ë ngöt'tüji cja c'e cueva c'ü vi ndömü e Abraham. Vi ngöt'tüji ja nzi merio de plata c'o o t'i e Hamor c'o mi menzumü a Siquem c'o mi ngue o cjaja c'e cueva. Je xo ngue a Egipto o ndü c'o o t'i e Jacob c'o mi ngue ín mboxatitagöji. Xo tûji c'o o cuerpoji a 'ñe a Siquem, xo ngöt'tüji cja c'e cueva.

¹⁷“Ma ya mi ngue ro zädã c'o vi xipji Mizhocjimi e Abraham, me co ngārã na puncjü c'o ín mboxatitagöji c'o mi cārã a Egipto. Me ma puncjüji. ¹⁸Nuc'ua o mimi c'ua rey 'na bëzo a Egipto c'ü dya mi pārã c'o vi tsja e José. ¹⁹C'e rey o tsjapüji na s'o c'o ín mboxatitagöji, mi xipjiji ra ma mbëziji c'o o ts'it'iji 'ma cja mi mus'ütjoji. A cjanu, dya nda rvã puncjüji 'ma. ²⁰C'o pa c'o, o jmus'ü e Moisés c'ü me ma zö a jmi Mizhocjimi. O mezhe jñi zana, c'ü o tata 'ñe c'ü o nana o mbörüvi e Moisés. ²¹Nuc'ua cjanu o pjongüvi c'ua cja o ngumüvi. Nuc'ua c'ü o xunt'i c'e rey a Egipto o chöt'ü, o mbörü nza cja 'ma ri ngue o t'i. ²²O jíchiji e Moisés texe c'o mi pārã c'o mi menzumü a Egipto. Nguec'ua mi pjëchi ra ña'a na jo, y mi pjëchi ja rvã tsja na jo 'na bëpji.

²³“Ma ya mi ëdyi cuarenta cjẽ e Moisés, o nguijñi o mü'bü na jo ro ma nu'u pje mi cja c'o ín menzumüji a Israel c'o mi esclavo a Egipto. Na ngue mi ngue o dyoji. ²⁴O jñanda c'ua 'na c'o mi menzumü a Egipto mi pārã 'na c'o mi menzumü a Israel. Nuc'ua e Moisés cjanu o ma ñana c'ü mi menzumü a Israel, o mböt'tü c'ü mi menzumü a Egipto na ngue mi pārã c'e Israelita. ²⁵O nguijñi e Moisés: “Yo ín menzumügöjme ra unüji ngüenda c'ü o 'ñempquegö Mizhocjimi rá emeji libre”, eñe. Je ga cjanu va nguijñi e Moisés c'ü ro unü ngüenda c'o ín mboxatitagöji. Pero dya unüji ngüenda. ²⁶C'ü na ye nu pa, e Moisés o jñanda mi chü yeje c'o ín mboxatitaji. E Moisés mi jo'tp'üvi o xipjivi: “Nu'tsc'evi,

¿jenga in pötqui chüguevi? Maco in dyocjevi”, eñe e Moisés. ²⁷Nuc'ua c'ü mi jonbü o chü c'ü 'na o dyoji, o ndütüji e Moisés cjanu o xipji c'ua: “Nu'tsc'e, ¿pje pë'sc'ü rí ñu co nuzgöbe? Dya cjó 'ñempc'e rí tsja juesi rí mandazübe. ²⁸¿Cjo in ne rí pötcügö ja c'o nzi vi pö't'ügue c'e Egipcio a ndä'ä?”, embeji e Moisés. ²⁹Nuc'ua e Moisés 'ma mü o dyärä c'o mi mama c'e bëzo, o unü c'ua ngüenda c'ü ya mi pârâji c'ü vi tsja. Nguec'ua o c'ueñe o ma c'ua a ma a Madián nu ja dya cjó mi pârâ. Je chjüntü nu. C'ü nu su o musp'ü yeje o t'i.

³⁰O mezhe c'ua cuarenta cjë, e Moisés mi bübü cja 'na majyadü; mi bëxtjo cja 'na t'eje c'ü ni chjü a Sinaí. O jñetse c'ua 'na o anxe Mizhocjimi cja 'na zarza c'ü mi tjë.

³¹E Moisés 'ma o jñanda, me co nguijñi, dya mi pârâ pje mi pjëzhi. 'Ma mü o chëzhi ro nu'u, o dyärä c'ua o ña Mizhocjimi. ³²O xipji e Moisés: “Nutscö o Mizhocjimizügö e Abraham 'ñe e Isaac 'ñe e Jacob c'o mi ngue in mboxatitague”, eñe Mizhocjimi. Me go mbi c'ua e Moisés, dya cja rezga xe ro nu'u. ³³O mama c'ua Mizhocjimi: “Ts'o't'ü c'o in tin'ch'i. Na ngue me na sjü nu ja in bübü. ³⁴C'o in menzumügue ngue in ntegö c'o. Rí janda me cjaþüji ra sufreji a Egipto. Xo rí ärä me quejaji. Nguec'ua rvä ëgö a jens'e rá emeji libre. Nudya rí xi'tsc'ö rí mague a ma a Egipto. A cjanu rá emeji libre”, embeji e Moisés.

³⁵O sido o ña e Esteban o mama: —Mizhocjimi o ndjä e Moisés o nzhogü a ma a Egipto. Maco

c'o in mboxatitagöji vi xipjiji: “Nu'tsc'e, ¿pje pë'sc'ü rí ñu co nuzgöjme? Dya cjó 'ñempc'e rí tsja juesi rí mandazüjme”, embeji c'ü. Mizhocjimi o unü e Moisés mi manda cja c'o in mboxatitagöji o 'ñemeji libre. C'e anxe c'ü vi jñetse cja c'e bidyi o mbös'ü e Moisés. ³⁶E Moisés o tsja o señal c'o me na nojo a Egipto, 'ñe cja c'e ndeje c'ü ni chjü Mar Rojo. Nguec'ua va pjongü libre a Egipto c'o in mboxatitagöji. C'o cuarenta cjë c'o mi cârâji cja c'e majyadü, e Moisés mi manda anguezeji y mi cja c'o me ma nojo. ³⁷E Moisés o xipji c'o nu menzumüji a Israel c'o mi ngue in mboxatitaji: “Mizhocjimi ra 'ñeme 'na c'o in menzumügöji ra mama o jña, ja c'o nzi va 'ñempquegö”, eñe. ³⁸E Moisés mi bübü cja c'e majyadü co c'o in mboxatitaji c'o vi juajñü Mizhocjimi. Mi cârâji cja o ngua c'e t'eje c'ü ni chjü a Sinaí. 'Na o anxe Mizhocjimi o zopjü e Moisés o xipji c'o o mandamiento Mizhocjimi c'o ro dyätä c'o nte. Nuc'ua e Moisés o xipji c'o in mboxatitagöji. 'Ma ro dyätäji c'o ley, ro bübütjoji co Mizhocjimi para siempre.

³⁹Pero c'o in mboxatitaji, dya go ne go dyätäji e Moisés. Dya neji ro manda e Moisés anguezeji. Me mi mbeñeji a Egipto nu ja vi mbedyeji.

⁴⁰Nguec'ua 'ma mü o mezhe e Moisés a xes'e cja c'e t'eje, c'o in mboxatitagöji o xipjiji e Aarón: “Rí dyätcäjme 'na ts'ita c'ü ri nza cja 'na ts'inzhünü c'ü rá ma'tc'öjme, c'ü ra zinziyme na jo cja 'ñiji. Na ngue e Moisés c'ü o pjongüzüjme a Egipto, dya rí pârägöjme pje tsja”, eñeji.

⁴¹Nguec'ua cjanu o dyät'äji c'ü mi

nza cja 'na ts'inzhünü. Cjanu o mböt't'üji o animale c'o o mbäsp'äji a jmi. Me go mäpäji c'e ts'inzhünü, maco vi dyät'ät'joji co o dyätsjéji.

⁴²Nguec'ua Mizhocjimi o jyézi anguezeji. Nguec'ua anguezeji o mbürü o ma't'üji e jyarü 'ñe e zana 'ñe yo seje. Nguec'ua va dyopjü a cjava c'o profeta:

Nu'tsc'eji in menzumüji a Israel, 'ma mi cārāji c'o cuarenta cje cja majyadü, 'ma mi pöt't'ügueji o animale cja rrī pä's'äji, ¿cjo nguetscö mi matcügöji? Iyö.

⁴³C'ü mi ma't'ügueji, ngue e Moloc 'ñe e Renfán. I dyät'äji c'e ts'ingumü nu ja mi tägä e ts'ita Moloc. Xo i dyät'äji e ts'ita Renfán c'ü mi nza cja 'na seje. Nuc'o, mi tunügueji ja c'o mi pöcjeji.

Nguec'ua rá pjongüts'üji rí pjöt't'ügueji a Babilonia a manu, eñe c'o profeta.

⁴⁴O sido o ña e Esteban o mama: —Mizhocjimi o xipji e Moisés ro dyät'ä 'na ngumü de xipjadü nu ja ro bübü Mizhocjimi a nde cja c'o ín mboxatitaji cja c'e majyadü. O mama: “Rí dyät'ä c'ü ri nza cja c'ü ya ró jí'ts'i i jñanda”, embe.

⁴⁵Ma mü o ndü e Moisés, e Josué o tsja xo'ñi mi manda cja c'o o t'i c'o ín mboxatitaji c'o vi mbedye a Egipto. 'Ma mü o säji cja ne país, ya mi cārā c'o 'ñaja nte. Pero Mizhocjimi o pjongü c'o. Nguec'ua c'o ín mboxatitagöji o tsjapüji o cjaji ne país. 'Ma mü o säji, ma tüji c'e ngumü de xipjadü. Mi bübü c'e ngumü de xipjadü hasta c'o pa 'ma

mi rey e David. ⁴⁶Mizhocjimi me mi ne e David. Nguec'ua e David o dyötü sjétsi Mizhocjimi ro dyät'p'ä 'na ngumü. Na ngue e Jacob c'ü nu mboxpale xo mi ma't'ü Mizhocjimi. ⁴⁷Ngue o t'i e David c'ü mi chjü e Salomón c'ü o dyät'p'ä 'na templo Mizhocjimi. ⁴⁸Pero Mizhocjimi dya ni jyodü o templo nu ja ra mimi. Na ngue yo templo rí ä'tc'öji co ín dyéji. Dyäräji c'ü o mama 'na o profeta Mizhocjimi:

⁴⁹E jens'e ngue nu ja rí bübü rí manda.

Ne xoñijömü ngue nu ja rí e'me ín cua.

Nguec'ua dya sö rá mimigö cja 'na templo c'ü rí dyät'äji. ¿Ja rgá sö rá mimigö nu?

⁵⁰Maco ró ät'ägö texe yo bübü 'ñe texe yo cja'a, eñe Mizhocjimi.

⁵¹O sido o ña e Esteban o xipji c'o mi jün ngüenda:

—Nu'tsc'eji, dya in ne rí dyäräji. Ya meze in mü'büji, ya tsot'ü in tsöji. Zö 'ñünnc'ü in mü'büji o Espíritu Mizhocjimi, pero in cjaji ja c'o nzi gui ñetsjéji. In chjéntceji nza cja c'o ín mboxatitagöji. ⁵²Anguezeji o mböt't'üji texe c'o profeta. Mi mama c'o profeta c'ü ro ëjë 'naja c'ü me na jo a jmi Mizhocjimi. Pero c'o ín mboxatitaji o mböt't'üji c'o. Nu c'ü o ëjë, i sidyiji cja c'o pje pjézh o mböt't'üji; chjéntjui c'ü rí pöt't'ügueji. ⁵³C'o o anxé Mizhocjimi o ë unüji e Moisés c'ü o ley Mizhocjimi. In tjégueji c'e ley, pero dya in ätäji, eñe e Esteban.

Muerte de Esteban

⁵⁴C'o mi jün ngüenda, 'ma mü o dyärä yo jña yo vi mama e Esteban,

me go üdüji me mi nguünxt'ü a zibiji. ⁵⁵Pero e Esteban dya go zü; o Espíritu Mizhocjimi sido mi 'ñünbü o mü'bü. O nä's'ä a jens'e o jñanda nu ja бүбү Mizhocjimi me mi juëns'i. Xo jñanda e Jesús mi böbü cja o jodyë Mizhocjimi. ⁵⁶Cjanu o mama:

—Dyäräji. Rí jandagö ya xogü a jens'e. Rí janda nu vi 'ñeje cja Mizhocjimi, böbü cja o jodyë Mizhocjimi, eñe.

⁵⁷Anguezeji o ngo't'ü o ngöji co o dyëji, o mapjüji c'ua na jens'e va ma pëñch'iji e Esteban. ⁵⁸Cjanu o pjongüji cja c'e ndajñiñi, cjanu o pjat'üji c'ua o ndojo. Ngue c'o testigo c'o vi xosp'ü o bëchjine e Esteban c'o ot'ü o pjat'ü o ndojo. Ante c'ü ro pjat'üji c'ü, o ts'o's'üji c'o mabitü c'o mi jeji, cjanu o unüji 'na sê c'ü mi chjü e Saulo ro mbörü c'o. ⁵⁹Ma mi pjat'üji o ndojo e Esteban, o dyötü c'ua Mizhocjimi o mama:

—Jesús ín Jmuts'ügö, sinngui dya ín aljma, eñe.

⁶⁰Cjanu o ndünijömmü o mapjü na jens'e o mama:

—Nu'tsc'e ín Jmuts'ügö, na s'o yo na cjacöji. Pero rí ö'te'ügö rí perdonaogueji yo.

Nuc'ua 'ma mü o nguarü o mama a cjanu, cjanu o ndü c'ua.

Saulo persigue a la iglesia

8 E Saulo me mi mäjä na ngue vi mbö't'üji e Esteban.

C'e pa c'ü, o mbürü o tsjapüji o sufre c'o mi creo e Jesucristo c'o mi cārā a Jerusalén. Nguec'ua o mböt'üji o möji cja na puncjü o jñiñi a Judea 'ñe a Samaria.

Nguextjo c'o apóstole c'o dya c'ueñe; o nguejmetjoji a Jerusalén. ²Ma mü o ndü e Esteban, mi бүбү c'o mi sū Mizhocjimi o ma dyögüji me mi huëpji. ³E Saulo me mi nu'u na ü c'o mi creo e Jesús. O cjogü cja c'o ngumü nu ja mi cārā c'o cjuarma, o pjongüji cjanu o ma pant'aji a pjörü, zö mi bëzo zö mi ndixü.

Predicación del evangelio en Samaria

⁴C'o cjuarma c'o vi mbedye a Jerusalén, mi mamaji o jña e Jesucristo texe nu ja c'o mi sät'äji, mi xipjiji c'o 'ñaja nte. ⁵E Felipe o ma a Samaria o ma xipjiji:

—C'ü o mama Mizhocjimi ra ë 'ñevguegöji libre, ya ëjë. Ngueje e Jesús, eñe.

⁶Na puncjü o nte c'o o dyärä c'o jña c'o o mama e Felipe. Xo jñandaji c'o me na nojo c'o o tsja. Nguec'ua na puncjü c'o o creo o jña e Jesucristo. ⁷Na puncjü o nte c'o vi zürü o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo. E Felipe mi xipji c'o s'ondajma ro mbedye; mi pedye c'ua c'o s'ondajma mi mapjüji na jens'e. Mi cārā na puncjü a Samaria c'o dya mi sö ro 'ñömmü. Xo na puncjü c'o mi me'dye. O jogü c'o. ⁸Nguec'ua me mi mäjji cja c'e jñiñi.

⁹A Samaria mi бүбү 'na bëzo c'ü mi chjü e Simón. Ante c'ü ro ma nu e Felipe, mi sëro e Simón mi cja c'o me na nojo c'o nunca mi janda c'o nte. Mi cjäpü me ma nojo. ¹⁰Texe c'o mi cārā nu, me mi ätpäji o jña, ndeze c'o dya pje mi pjëzhi hasta c'o mi pjëzhi na nojo. Mi mamaji: —Nujnu ngue nu vi 'ñeje cja Mizhocjimi nu mero na zëzhi, mi eñeji.

¹¹C'o nte me mi ätpäji o jña e Simón. Na ngue ya vi mezhe mi cja c'o me na nojo c'o nunca mi jandaji.

¹²Pero 'ma mü o zät'a a Samaria e Felipe, o xipjiji c'o nte:

—Rí xi'tsc'öji 'na jña c'ü rgui mäjceji. E Jesucristo ngue c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. Ngue c'ü rí dyätäji, embeji.

Nguec'ua na puncjü o bëzo 'ñe o ndixü c'o o dyätpä o jña, cjanu o jiji.

¹³Xo 'ñe e Simón o creo. Nuc'ua 'ma ya vi ji'i, mi teñe e Felipe. O jñanda mi cja e Felipe o señal c'o me na nojo. Nguec'ua dya mi pärä e Simón pje ro nguijñi, na ngue nunca mi janda a cjanu.

¹⁴C'o apóstole c'o mi cārā a Jerusalén, o dyäräji c'ü ya mi ätpäji o jña Mizhocjimi a Samaria. Nguec'ua o ndäji e Pedro 'ñe e Juan o mëvi a Samaria. ¹⁵O mëvi ngue c'ua ro dyötpüvi Mizhocjimi c'o mi creo, ngue c'ua ro ch'unüji o Espíritu Mizhocjimi. ¹⁶Na ngue dya be mi jizhi o Espíritu Mizhocjimi cjo mi ngue o nte Mizhocjimi c'o mi menzumü a Samaria. Ya vi jiji, pero nguextjo o tjü e Jesús c'ín Jmugöji c'ü o nänbäji 'ma o jichiji. ¹⁷Nuc'ua e Pedro 'ñe e Juan o 'ñe's'e o dyëvi c'o mi creo. O ë c'ua o Espíritu Mizhocjimi o ë bübü cja o mü'büji.

^{18,19}E Simón o jñanda e Pedro 'ñe e Juan o 'ñe's'e o dyëvi c'o cjuarma. O jñanda ja ma cja 'ma o ëjë o Espíritu Mizhocjimi. Nguec'ua o xipji e Pedro 'ñe e Juan:

—Dyacövi ne poder rá cjō'tc'üvi o merio. Nguec'ua 'ma cjó c'o rá ë's'ë ín dyëgö, ra ëjë o Espíritu Mizhocjimi ra ë bübü o mü'büji, eñe.

²⁰O ndünrü c'ua e Pedro o xipji:

—Ra ma a linfiernu in meriogüe. Xo 'ñetsc'e, 'ma dya ra nzhogü in mü'bü. Na ngue in pëzhgue ri chömü c'ü unü Mizhocjimi.

²¹Dya rí pë's'igüe parte cja o jña e Jesucristo, na ngue dya jo in mü'bü a jmi Mizhocjimi. ²²Jyëzi nu na s'o nu in cjiñi, rí dyötü Mizhocjimi. Xa'ma ra perdonaots'ü. ²³Rí unnc'ö ngüenda c'ü me na s'o in mü'bügüe. Xe in bübü'tjo cja o dyë e Satanás c'ü dya jo c'ü dya ne ra jyëts'c'i, eñe e Pedro va xipji e Simón.

²⁴O ndünrü c'ua e Simón o mama: —Dyötcügö Mizhocjimi ngue c'ua dya rá sufregö yo i xitsi, embeji e Pedro.

²⁵E Pedro 'ñe e Juan o xipjivi o jña Mizhocjimi c'o nte, o mamavi c'o vi jñandavi 'ñe c'o vi dyärävi. Nuc'ua cjanu o mbedyevi nu, ro mëvi a Jerusalén. 'Ma mü o cjogüvi na puncjü o jñiñi c'o tsja a Samaria, o xipjivi o jña e Jesucristo c'o nte.

Felipe y el hombre de Etiopía

²⁶O ëjë 'na o anxe Mizhocjimi nu ja mi bübü e Felipe, o ë xipji:

—Ixtí mague a ma a sur, rí chëpi c'e 'ñiji c'ü pedye a Jerusalén c'ü ni ma a Gaza, embe.

C'e 'ñiji cjogü cja 'na majyadü.

^{27,28}Ixco ma c'ua e Felipe. Cja c'e 'ñiji mi pa 'na bëzo c'ü mi menzumü a Etiopía. Mi tägä cja 'na carro c'ü mi cjüt'ü o pjadü. Mi pjëzhi na nojo, mi pjötpü texe c'o mi pë's'i e Candace c'ü mi reina a Etiopía. C'e bëzo ya vi 'ñeje a Jerusalén nu ja vi ma ma't'ü Mizhocjimi. 'Ma mü o jñanda e Felipe c'e bëzo, ya ma nzhogü ro ma cja o país a Etiopía.

Mi xörü o jña Mizhocjimi c'ü vi dyopjü e Isaías c'ü mi profeta.

²⁹Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o xipji e Felipe:

—Chézhi cja ne carro.

³⁰Ma mü o chézhi e Felipe, o dyärä mi xörü c'e bëzo c'o vi dyopjü e Isaías. O mama c'ua e Felipe o dyönü:

—¿Cjo in pārāgue pje ne ra mama yo in xörügue?

³¹O ndünrü c'ua c'e bëzo o mama:

—¿Ja rgá sô rá pārāgö, 'ma dya cjó ra jítsigö? Ches'e rá min'hui, embe.

³²C'ü o jña Mizhocjimi c'ü mi xörü, je mi t'opjü nu c'ü mama a cjava:

Ra zidyiji c'e nte ja c'o nzi ga zidyiji o ndénchjürü, ra mbö't'üji.

Ja c'o nzi ga cja o ndénchjürü 'ma äxäji, dya nzama o neji; je xo rga cjatjonu c'e nte 'ma ra tsjapüji c'o na s'o, dya pje ra mama.

³³Ra tsjapüji burla c'e nte ra jñünpüji ngüenda ra tsjapüji ra sufte, zö dya pje vi tsja.

¿Ja rgá sô ra 'ñeje o t'i cja ne xoñijöümü? Na ngue ra mbö't'üji c'ü, eñe o jña Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Isaías.

³⁴O mama c'ua c'e bëzo o xipji e Felipe:

—Tsjaçü favor rí xitsi cjó ngue c'ü ra sufte a cjanu. ¿Cjo ngueje c'e profeta c'ü o dyopjü ne jña, o ngue c'ü nan'ño?, eñe.

³⁵Nuc'ua e Felipe o xipji c'e bëzo pje mi ne ro mama c'e jña c'ü mi xörü, o xipji ja va mbö't'üji e

Jesús; o xipji ngueje e Jesús c'ü ra salvazüji. ³⁶Ya mi cjogüvi nu ja mi po'o o ndeje. O mama c'ua c'e bëzo: —Po'o va o ndeje. ¿Cjo ra sô rá jigö?

³⁷O ndünrü c'ua e Felipe o xipji: —Jenga jiyö. Sö, 'ma in creo co texe in mü'bü.

O ndünrü c'ua c'e bëzo:

—Rí creogö e Jesucristo ngue o T'i Mizhocjimi, eñe c'e bëzo.

³⁸Cjanu o manda o bö'büji c'e carro. Nuc'ua e Felipe 'ñe c'e bëzo o dagüvi cja c'e carro, cjanu o dat'üvi cja c'e ndeje. O tsja c'ua e Felipe o jichi c'e bëzo. ³⁹Cjanu o mbes'evi cja c'e ndeje. Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi 'nango zidy e Felipe. Nguec'ua c'e bëzo dya cja jñanda. Pero sido mi pa cja c'e 'ñiji, me mi mäjä. ⁴⁰Nuc'ua e Felipe mi bübü a Azoto. O mbedye a Azoto mi sät'ä nzi 'na jñiñi mi xipji c'o nte ja ga cja e Jesucristo, hasta o zät'ä a Cesarea.

Conversión de Saulo

9 E Saulo me mi nu'u na ü c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo c'ín Jmugöji, sido mi mama:

—Rá pö't'ügö texe c'o, eñe.

Nguec'ua o ma c'ua cja c'ü mi mero ndamböcjimi. ²O ma xipji:

—Rí ö'tc'ügö rí dyopjüge o carta c'o rá tjëdyi a ma a Damasco, rá jizhi cja c'o nintsjimi. Rí jñu's'ü c'ü ya i dyacügö sjëtsi nguec'ua 'ma cjó c'o rá tö't'ügö a Damasco c'o sido o 'ñiji e Jesús, rá tjün't'ü co cadena rá siji a 'ñeva a Jerusalén, zö ri bëzo zö ri ndixü, eñe e Saulo.

O tsja c'ua c'e ndamböcjimi ja c'o nzi va xipji e Saulo. ³O ma c'ua

e Saulo. 'Ma ya mi ngue ro zät'ä a Damasco, 'nango ëjë c'ua a jens'e 'na jya's'ü c'ü me mi juëns'i c'ü o pjat'ü nu ja ma ëjë e Saulo. ⁴Cjanu o ndögü c'ua e Saulo c'ü mi chägä, cjanu o dyärä c'ü mi mama a cjava:

—Nu'tsc'e Saulo, ¿jenga in cjaپی ra sufre yo creozgö? Chjëntjui c'ü ri nguetscö c'ü ri cjacö rá sufre.

⁵O ndünrö c'ua e Saulo o mama:

—¿Cjö ngue'tsc'e, nu'tsc'e nin t'ecjañömü?

O ndünrö c'ua c'ü in Jmugöji o xipji e Saulo:

—Nguetscö e Jesús. In cjaپی ra sufre yo creozgö. In chjëntjui nza cja 'na nzhünü c'ü dya ne ra dyärä, c'ü me pjech'e c'e maza c'ü ni chjocüji, nguec'ua ga s'odü. Je xo ga cjatsc'e nu, 'ma dya rí dyätcägö in ñña, mas ra s'odü in mü'bü.

⁶Me go zü c'ua e Saulo me go mbi, cjanu o mama:

—Nu'tsc'e in Jmuts'ügö, ¿pje in ne rá cjacö?

O ndünrö c'ua e Jesús c'in Jmugöji:

—Ixtí mague dya, rí sät'ä cja c'e ndajñiñi a Damasco; nujnu, ra xi'ts'iji c'ü rí tsja, embeji e Saulo.

⁷C'o bëzo c'o mi pöji e Saulo, me go pizhiji, dya mi sö ro ñaji. O dyäräji c'ü mi ña pero dya jñandaji.

⁸Nuc'ua e Saulo o nanga nu ja mi 'mana. Nuc'ua 'ma mü o xocü o ndö, dya cja mi janda. Nguec'ua o pënchp'iji o dyë, cjanu o ngüjnüji o zidyiji a ma a Damasco. ⁹'Ma mi bübü a Damasco, o zö jñi pa c'ü dya mi janda. Dya zi o jñönü, ne ri ndeje.

¹⁰A Damasco mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü e Ananías, mi ench'e

o mü'bü e Jesucristo. Mizhocjimi o zopjü a t'ijí e Ananías o xipji:

—Nu'tsc'e Ananías.

O ndünrö c'ua e Ananías:

—Mizhocjimi in Jmuts'ügö, xitsigö pje in ne rá cjacö.

¹¹O mama c'ua Mizhocjimi o xipji:

—Ixtí mague cja c'e calle c'ü ni chjü Derecho. 'Ma rí sät'ä cja o ngümü e Judas, rí tsja t'önü cjo bübü nu 'na bëzo c'ü ni chjü e Saulo c'ü o jmus'ü a Tarso. Nudya na ötcügö.

¹²Ró unügö o nguinch'i 'na t'ijí o jñantc'a nu'tsc'e Ananías, i tsjogü cja c'e ngümü nu ja bübü, cja ni 'ñe's'e in dyëgue. Nguec'ua o jogü o ndö, o sö o jñanda na yeje. Je ga cjanu ró unügö o nguinch'i e Saulo.

¹³O ndünrö c'ua e Ananías o mama:

—Mizhocjimi in Jmuts'ügö, na puncjü o cjuarma c'o o xitsi ja ga cja e Saulo. O tsjapü me go sufre c'o in ntegue c'o cārā a Jerusalén.

¹⁴Nudya, cja säjä va, tjë 'na carta c'ü o dyopjü c'o ndamböcjimi. C'ü mama c'e carta, e Saulo pës'i sjëtsi ra züciñme rí texejme nutscöjme rí ma'tc'öjme, ra pantcajme a pjörü.

¹⁵O ndünrö c'ua Mizhocjimi o xipji e Ananías:

—Mague. Ya ró juajñügö e Saulo ra zopjü c'o in menzumügueji a Israel 'ñe c'o dya menzumü a Israel, 'ñe c'o o reyji. Nguec'ua ra mbäcäji ja ga cjazgö. ¹⁶Rá xipji e Saulo c'ü ra sufre na puncjü, na ngue ra xipji in jñagö yo nte, eñe Mizhocjimi va xipji e Ananías.

¹⁷O ma c'ua e Ananías o zät'ä cja c'e ngümü nu ja mi bübü e Saulo. O cjogü a mbo, cjanu o 'ñe's'e c'ua o dyë e Saulo, cjanu o xipji:

—Nu'tsc'e Saulo, mi cjuarmats'ügö. E Jesús c'ín Jmugöji o jñetse, i jñanda 'ma ma êcje cja 'ñiji. O ndäcjö ró êjë, ngue c'ua ra jogü in chö rí jñanda na yeje, 'ñe ngue c'ua ra êjë o Espíritu Mizhocjimi ra ē būbü in mü'bü, eñe e Ananías.

¹⁸Ixco ndögü c'ua cja o ndö e Saulo c'o mi nza cja o ts'ixisquē. Nuc'ua ya jñanda c'ua na jo. Nuc'ua cjanu o ji'i; ngue e Ananías o jichi. ¹⁹Cjanu o zi o xëdyi; nguec'ua o zëzhi. Nuc'ua e Saulo, o mimiji ja nzi pa a Damasco co c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo.

Saulo predica en Damasco

²⁰Nuc'ua mi pa cja c'o nintsjimi mi pa zopjü c'o nte, mi xipjiji e Jesús ngue o T'i Mizhocjimi. ²¹C'o o dyärä mi ña e Saulo, me mi cijñi mi mamaji:

—Nujnu ngue nu mi cjäpü me ra sufre c'o creo e Jesús c'o cārā a Jerusalén. C'ü vi 'ñeje a 'ñeva ngue c'ü ro zürü yo creo, ro ndün't'üji co cadena cja rrü zidyiji cja c 'o ndamböcjimi. Maco nudya, ya xipji o jña e Jesús yo nte, eñeji.

²²Pama Mizhocjimi xenda mi pjös'ü e Saulo ja ma zopjü c'o o menzumüji a Israel c'o mi cārā a Damasco. O mbenbeji c'o vi dyopjü c'o profeta ja rva cja c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi ro manda. A cjanu o jizhi c'ü ngueje e Jesús c'ü vi 'ñeme Mizhocjimi. Nguec'ua anguezeji, dya sō pje ro mamaji.

Saulo escapa de aquella gente de Israel que no creía en Jesucristo

²³O mezhe c'ua, c'o mi menzumü a Israel c'o mi cārā a Damasco o

ñatsjëji o mamaji ja rvá mböt't'üji e Saulo. ²⁴O mbārā e Saulo c'ü mi ne ro mböt't'üji. Xömü ndempa mi pjörüji cja o ngoxtji c'e jñiñi, ngue c'ua 'ma ro mbedye e Saulo, ro mböt't'üji. ²⁵'Na nu xömü, c'o mi ejme e Jesucristo, o mbös'üji e Saulo o mbedye libre cja c'e jñiñi. O xipjiji e Saulo o dyo'o cja 'na bos'i. Cjanu o sjö'büji cja c'e varda c'ü mi cot'ut' cja c'e jñiñi.

Saulo en Jerusalén

²⁶'Ma mü o zät'ä e Saulo a Jerusalén, mi ne ro ndeñe c'o mi cārā nu c'o mi creo e Jesucristo. Pero texeji mi süji e Saulo, dya mi creoji c'ü ya mi ätpä o jña e Jesucristo. ²⁷'Na cjuarma c'ü mi chjü e Bernabé o recibido e Saulo. Cjanu o zidyi cja c'o apóstole o xipjiji:

—'Ma mi pa cja 'ñiji e Saulo, o jñetse c'ín Jmugöji; e Saulo o jñanda. C'ín Jmugöji o zopjü nu. Y 'ma mi būbü a Damasco, o xipji c'o nte ja ga cja e Jesús, dya zū, eñe e Bernabé.

²⁸Nguec'ua o recibidoji c'ua e Saulo texe ja c'o mi jmurü c'o cjuarma a Jerusalén. ²⁹Mi zopjü c'o nte mi xipjiji ja ga cja e Jesús c'ín Jmugöji, y dya mi sü. 'Ma mi zopjü c'o o menzumüji a Israel c'o mi ña griego, me mi sōji o jña. Anguezeji o ñatsjëji o mamaji ja rvá mböt't'üji c'ü. ³⁰'Ma mü o mbārā c'o cjuarma, o möji e Saulo a ma a Cesarea. Cjanu o xipjiji:

—Ra sō rí sät'ägue na jo dya a Tarso, embeji e Saulo.

³¹Nuc'ua c'o cjuarma c'o mi cārā cja c'e estado de Judea, dya cja mi

nuji na ü c'o, dya cja pje mi cjaþüji. Xo 'ñe c'o mi cãrã cja c'e estado de Galilea 'ñe cja c'e estado de Samaria. Y xenda mi pãrãji ja ga cja e Jesucristo. Mi sũji Mizhocjimi mi ätäji. O Espõritu Mizhocjimi mi pjõs'ü anguezeji. Nguec'ua xe na puncjü c'o o creo.

Eneas es sanado

³²E Pedro mi pa texe nu ja mi cãrã o cjuarma. 'Na nu pa, o ma a Lida o ma zengua c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo. ³³Mi bübü nu 'na bëzo c'ü mi chjü e Eneas. Ya vi mezhe ocho cjë ma o'o cja ngama, dya mi sô ro 'ñömü. E Pedro o jñanda c'e bëzo. ³⁴Cjanu o xipji:

—Eneas, e Jesucristo ra jocüts'ü. Rí ñanga rí xã'ma in nzama, embe.

Nuc'ua cjanu o nanga c'ua. ³⁵C'o mi cãrã a Lida 'ñe c'o mi cãrã a Sarón, o jñandaji ya vi jogü c'e bëzo. O jyëziji c'ua c'o mi creoji, o creoji e Jesucristo.

Resurrección de Dorcas

³⁶Cja c'e jñiñi a Jope, mi bübü 'na ndixü c'ü mi chjü e Tabita c'ü mi ench'e o mü'bü e Jesucristo. Cja c'e idioma griego mi chjü e Dorcas. C'e ndixü mi unü o merio c'o dya pje mi pë's'i; me ma jonte mi pjõs'ü texe c'o nte. ³⁷C'o pa c'o, o zürü 'na ngueme o ndü. O xatüji o cuerpo, cjanu o ngöbüji cja 'na jyäxcümü.

³⁸A Jope mi bëxtjo a Lida. C'o cjuarma a Jope o dyärãji e Pedro mi bübü a Lida. Nguec'ua o ndäji ye cjuarma c'o o ma xipji e Pedro:

—Rvã ë õ'tc'öbe favor ixtá mö a Jope, eñevi.

³⁹Nuc'ua e Pedro o möji c'ua anguezevi. 'Ma mü o zät'äji, cjanu o

zidyiji e Pedro cja c'e jyäxcümü. Ma cã nu na puncjü o ndixü c'o ya vi ndü nu xïra. O ma böbüji cja o jmi e Pedro, me mi huëþiji e Dorcas. O jíchiji e Pedro c'o pajna 'ñe c'o 'ñaja bitu c'o vi ndä'bã e Dorcas 'ma xe mi bübü. ⁴⁰E Pedro o xipji texe c'o ndixü ro mbedyeji. Nuc'ua cjanu o ndünjömü o dyötü Mizhocjimi. Cjanu o jñanda c'e ndixü c'ü vi ndü, o xipji:

—Nu'tsc'e Tabita, ñanga.

Nuc'ua c'e ndixü o xocü c'ua o ndö o jñanda e Pedro. Cjanu o nanga o mimi c'ua. ⁴¹Nuc'ua e Pedro o pënchp'i o dyë c'e ndixü o bö'bü. Cjanu o ma't'ü c'ua c'o ndixü 'ñe c'o 'ñaja c'o o nte Mizhocjimi, o jíchiji c'ü ya vi te e Tabita ya mi bübütjo na yeje. ⁴²Texe c'o mi cãrã a Jope o dyärãji e Pedro vi tsjapü o te c'e ndixü. Nguec'ua na puncjü c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo c'ín Jmugöji. ⁴³Nuc'ua e Pedro o mezhe na puncjü o pa va mimi a Jope. Mi oxü cja o ngümü 'na bëzo c'ü xo mi chjü e Simón c'ü mi corti o xipjadü o animale.

Pedro y Cornelio

10 A Cesarea mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü e Cornelio. Mi manda cja 'na cien o tropa c'o mi xiji Tropa Italiana. ²Zö dya mi menzumü a Israel e Cornelio, pero mi sũ 'ñe mi ma't'ü Mizhocjimi. Xo 'ñe texe c'o mi cãrã o ngümü. Mi unü o merio c'o dya pje mi pë's'i. Pama mi ötü Mizhocjimi. ³'Na nu pa 'ma ya vi zünü jñi c'ü nzhã, Mizhocjimi o unü e Cornelio o jñanda 'na anxe, nza cja 'ma ro nguinch'i 'na t'ijí. O cjogü nu ja mi bübü o xipji:

—Nu'tsc'e Cornelio, eñe c'e anxé.

⁴Me go zū e Cornelio me go jñanda c'e anxé. Cjanu o xipji:

—¿Pje pjëzhi, nu'tsc'e nin t'ecjañömü?

O ndünrū c'ua c'e anxé o mama:

—Rvā ē xi'ts'igö Mizhocjimi mäl'c'ägue. Na ngue in ötügüe c'ü, 'ñe in unū o merio yo dya pje pë's'i.

⁵Nudya rí chäjā o bëzo c'o ra ma a Jope ra ma siji 'na bëzo c'ü ni chjū e Simón Pedro. ⁶Nuc'ü, je oxü cja o ngümü 'na bëzo c'ü xo ni chjū e Simón c'ü corti o xipjadü o animale. C'e ngümü järä a squina cja nezapjü. Ra xi'ts'i e Simón Pedro pje ni jyodü rí tsjague, eñe c'e anxé va xipji e Cornelio.

⁷O ma c'ua c'e anxé c'ü mi ñavi e Cornelio. Nuc'ua e Cornelio o ma't'tü c'ua yeje c'o o mbëpji, 'ñeje 'na c'o tropa c'ü mi teñe angueze, c'ü xo mi sū Mizhocjimi. ⁸O xipjiji texe c'o vi mama c'e anxé, cjanu o ndäji c'ua o möji a Jope.

⁹C'ü na ye nu pa 'ma ya vi zünü jñisiarü, mi pöji cja 'ñiji ya mi ngue ro zät'äji a Jope. E Pedro o ndes'e a xes'e cja sotea cja c'e ngümü nu ja mi oxü, o dyötü Mizhocjimi. ¹⁰Nuc'ua cjanu o zant'a, mi ne o xëdyi. 'Ma ma ät'äji o jñönü, mi sō e Pedro nza cja c'ü dya cja mi bübü cja c'e sotea, mi sō nza cja 'ma ro nguinch'i 'na t'ijji.

¹¹O jñanda ya vi xogü a jens'e. Cjanu o jñanda nza cja 'na manta c'ü me na nojo c'ü vi 'ñeje a jens'e o säjä a jömü. O jñetse nza cja c'ü cjó c'o mi pëñch'i nza nziyo squina. ¹²Cja c'e manta mi cā'ā o c'ijmi 'ñe o s'ü, 'ñe c'o pje nde ma animale c'o bübü nziyo o ngua.

¹³Nuc'ua e Pedro o dyärä 'na jña c'ü vi 'ñeje a jens'e c'ü o mama:

—Nu'tsc'e Pedro, böbü rí pöt't'ügüe 'na yo animale rí sa.

¹⁴O ndünrū c'ua e Pedro o mama:

—Iyö, ín Jmuts'ügö, dya ra sō.

Nunca rí sagö o ts'ingüe c'o na s'o c'o mama in leygue c'ü dya rá sagöjme, eñe e Pedro.

¹⁵O ndünrū c'ua c'ü mi zopjü e Pedro, o mama:

—Dya rí mangue na s'o nu c'ü ya ró tjintscö, eñe Mizhocjimi.

¹⁶Jñi vez va xipjiji a cjanu e Pedro.

Y jñi vez va ndünrū a cjanu. Nuc'ua c'e manta cjanu o nguins'i c'ua a jens'e nu ja vi 'ñeje. ¹⁷E Pedro me mi cijjñi o mü'bü pje mi ne ro mama c'o vi jñanda. Jo nu säjä c'ua cja c'e ngoxtji c'o bëzo c'o vi 'ñeje cja e Cornelio. Na ngue ya vi tsjaji t'önü ja mi bübü o ngümü e Simón.

¹⁸O zenguateji c'ua, cjanu o tsjaji t'önü cjo mi bübü nu 'na bëzo c'ü mi chjū e Simón Pedro. ¹⁹Ma mi cijjñi e Pedro pje mi ne ro mama c'o vi jñanda, o ña c'ua o Espiritu Mizhocjimi o xipji:

—Cja säjä jñi bëzo c'o va ē jonc'ü.

²⁰Dyagü cja ne sotea rí möji co anguezeji. Dya rí yembeñe; nutscö ró täcjö o ëjë c'o, embeji e Pedro.

²¹O dagü c'ua e Pedro nu ja c'o ma böbü c'o bëzo c'o vi 'ñeje cja e Cornelio, cjanu o xipjiji:

—Nguetscö in jongüji. ¿Pje vi 'ñecjeji?, embeji.

²²Anguezeji o mamaji:

—O ndäcjöjme 'na bëzo c'ü ni chjū e Cornelio c'ü manda o tropa. Nuc'ü, sū Mizhocjimi y cja ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo. Texe yo in menzumügüeji a Israel mamaji c'ü cja na jo c'e bëzo. Mizhocjimi o ndäjä 'na o anxé o ma zopjü e

Cornelio. O xipji c'ü ro ndäcjöjme rá ē sints'ijme rá mö o ngumü, ngue c'ua rí zopjügue. Angueze ra dyärä c'o rí xipjigüe, eñe c'o bëzo va xipjiji e Pedro.

²³Nuc'ua e Pedro o xipji c'o bëzo o cjogüji cja c'e ngumü o ziji o xedyi. Y o oxüji. Nuc'ua c'ü na jyas'ü, e Pedro o möji c'o bëzo. Xo möji ja nzi c'o cjuarma c'o mi cārā a Joep.

²⁴C'ü na jñi nu pa, o zāt'äji a Cesarea. E Cornelio ya ma te'be anguezeji; ya vi mbita c'o o dyoji 'ñe c'o mi pārāji. Nuc'o, ya ma cāji nu. ²⁵Ma mü o zāt'ä e Pedro 'ñe c'o mi pöji cja o ngumü e Cornelio, o mbedye c'ua e Cornelio o recibido e Pedro. O ndüñjömü cja o jmi, nza cja 'ma ro ma't'ü Mizhocjimi.

²⁶Nuc'ua e Pedro o pēnchp'i o dyē o bö'bü. O xipji:

—Böbü. Dya pje pjētsco, xo rí ntetjogö nza cjatsc'e.

²⁷O cjogüvi c'ua mi ñavi. E Pedro o jñanda ya vi jmurü na puncjü o nte. ²⁸Cjanu o xipjiji:

—In pārāgueji nutscöjme rí menzumüjme a Israel, dya sö rá dyocjöji nu'tsc'eji dya in menzumüji a Israel, ni rá cjogüjme cja in nzungueji rá ñaji. 'Ma jiyö, 'na ra pēgazüjme c'o na s'o. Pero o jítscö Mizhocjimi c'ü dya cja rá mangö cjó na s'o. ²⁹Nguec'ua 'ma mü o ma xitsi yo bëzo ro ēcjöjme yo, dya ró mangö: "Iyö", ro 'ñeñe. Nu'tsc'e Cornelio, xitscö pje vi chäjä o ma sizgö yo, eñe e Pedro.

³⁰O mama c'ua e Cornelio:

—Ya sö nziyo pa, mi ötügö Mizhocjimi y mi mbempje. Ya vi zünü jñi c'ü nzhä. O ē c'ua 'na bëzo

o ē böbü in jmigö. Mi je'e o bitu c'o me mi juēns'i. ³¹O xitsi: "Nu'tsc'e Cornelio, Mizhocjimi o dyä'tc'ä c'o in ötü. Angueze pārā c'ü in cja, in unü o merio yo dya pje pē's'i", enze.

³²Xo xitsi: "Rí chäjä o bëzo c'o ra ma a Joep ra ma siji 'na bëzo c'ü ni chjü e Simón Pedro. Nuc'ü, je oxü cja o ngumü 'na bëzo c'ü xo ni chjü e Simón, c'ü corti o xipjadü o animale. C'e ngumü järä a squina cja nezapjü", enzgö c'e bëzo c'ü ró janda. ³³Nguec'ua ixtö täjä yo o ma sits'i. Pöcjü i 'ñeje. Rí cārājme a jmi Mizhocjimi rí texejme, rí ne rá ärājme c'o o jít's'i rí xitscöjme.

Discurso de Pedro en la casa de Cornelio

³⁴Nuc'ua e Pedro o zopjü c'o nte o xipjiji:

—Dyäräji na jo. Nudya, rí pārägö Mizhocjimi dya juajnü cjó ra s'iya; ix na cjuana s'iya texe yo nte. ³⁵Zö ja menzumü 'na nte, pero 'ma ra zü Mizhocjimi 'ñe ra tsja ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo, nu'ma, ra mämpä Mizhocjimi 'ma c'o. ³⁶Mizhocjimi o ndäjä e Jesucristo o ē zocüjme nutscöjme rí menzumüjme a Israel. O xitscöjme ja rgä sö ra mäjä in mü'büji rí texeji, dya pje rá mbeñeji. Na ngue e Jesucristo ngue in Jmugöji zö ja nde rí menzumüji. ³⁷In pārāgueji e Juan mi zopjü c'o nte mi jichiji co ndeje. Nuc'ua e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret, mi nzhodü a Galilea mi zopjü c'o nte. Xo 'ñe a Judea. ³⁸Mizhocjimi o 'ñeme e Jesús o zopjü c'o nte. O Espíritu Mizhocjimi c'ü mi bübüvi, o unü o poder. Nguec'ua mi pjös'ü c'o nte,

y mi jocü c'o vi zürü o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo. Na ngue Mizhocjimi mi bübü co angueze. ³⁹Nutscöjme rí apóstolejme ró jandajme c'o o tsja e Jesús a Jerusalén, 'ñe texe yo ja cārā c'o ín menzumügöjme a Israel. Nuc'ua o ndät'äji e Jesús cja ngronsi va mbö't'üji. ⁴⁰Pero c'ü na jñi nu pa, Mizhocjimi o tsjapü o te. Cjanu o jizhi c'ü ya vi tetjo. ⁴¹Pero dya texe yo nte o jñanda 'ma mü o te. Nguetscöjme ró jandajme. Na ngue o juancüjme Mizhocjimi rá xipijme yo nte. 'Ma ya vi te e Jesús, ró sigöjme o xëdyi angueze. ⁴²O xitscöjme e Jesús rá zopijjme yo nte, rá xipijme c'ü ngueje angueze c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra jñünpü ngüenda c'o ya rguí ndü 'ñe c'o xe ri cārā. ⁴³Texe c'o profeta o mamaji ja ga cja e Jesús. O mamaji 'ma cjó c'o ra 'ñench'e o mü'bü c'ü, ra perdonaoji 'ma c'o na s'o c'o vi tsjaji, eñe e Pedro.

Reciben el Espíritu Santo los que no son de Israel

⁴⁴'Ma xe mi ña e Pedro, 'nango ëjē c'ua a jens'e o Espíritu Mizhocjimi o ē bübü cja o mü'bü c'o mi ärä c'o jña. ⁴⁵C'o vi ëji e Pedro cja o ngümü e Cornelio, ya mi creoji e Jesucristo. Anguezeji xo mi menzumüji a Israel. Nguec'ua 'ma o ëjē o Espíritu Mizhocjimi, me go nguijñiji cjanu o mamaji:

—¿Cjó ro mama ro unü o Espíritu Mizhocjimi yo dya menzumü a Israel?, eñeji.

⁴⁶O mbārāji c'ü vi 'ñeje o Espíritu Mizhocjimi, na ngue o dyārāji c'o nte mi ñaji nan'ño idioma; xo mi

mamaji c'ü me na nojo Mizhocjimi 'ñe me na jo. O mama c'ua e Pedro o xipji c'o o menzumüji:

⁴⁷—Na jo ra ji'i yo; dya sō rá c'a's'üji. Na ngue Mizhocjimi o unü o Espíritu anguezeji, ja c'o nzi va dyacöji, eñe.

⁴⁸Nuc'ua e Pedro o xipji c'o nte c'o dya mi menzumü a Israel ro jiji, na ngue xo 'ñench'e o mü'büji e Jesús c'ü ín Jmugöji. Nuc'ua anguezeji o xipjiji e Pedro c'ü ro mimi ja nzi pa co anguezeji.

Informe de Pedro a la iglesia de Jerusalén

11 C'o apóstole c'o mi cārā a Judea 'ñe c'o 'ñaja cjuarma, o mbārāji c'ü vi creo o jña Mizhocjimi c'o dya mi menzumü a Israel. ²Cārā a Jerusalén c'o mama ni jyodü rá circuncidaoji. 'Ma mü o nzhogü e Pedro a Jerusalén, anguezeji o huēnch'iji c'ua e Pedro. ³O xipjiji:

—¿Jenga i tsjogü o ngümü c'o dya ín menzumüji i siji o xëdyi? Maco dya circuncidao c'o, embeji e Pedro.

⁴O ndünrü c'ua e Pedro o xipjiji texe ja va cja. O mama:

⁵—Mi bübügö cja c'e jñiñi a Jope. 'Na nu pa mi ötügö Mizhocjimi. Nuc'ua ró sō nza cja c'ü dya cja mi bübü, nza cja 'ma ro cjinch'i 'na t'ijj. Ró janda c'ü mi nza cja 'na manta c'ü ma nojo. O jñetse nza cja c'ü cjó c'o mi pēnch'i nza nziyo squina. Vi 'ñeje a jens'e o sājā a jömü cja ín jmigö. ⁶'Ma ró janda na jo cja c'e manta, ró janda o c'ijmi 'ñe o s'ü 'ñe o animale c'o na sate, 'ñe c'o 'ñaja animale c'o bübü nziyo o ngua. ⁷Nuc'ua ró ärägö 'na jña

c'ü o mama: “Nu'tsc'e Pedro, böbü rí pö't'ügue 'na yo animale rí sa”, enzgö c'e jña. ⁸Nuc'ua ró tjünrügö ró xipji: “Iyö, ín Jmuts'ügö, dya ra sö. Nunca rí sagö o ts'ingue c'o na s'o c'o mama in leygue c'ü dya rá sagöjme”, rí embegö. ⁹Nuc'ua c'e jña c'ü vi 'ñeje a jens'e, o xitsi c'ua na yeje: “Dya rí mangue na s'o c'ü ya ró tjintscö”, enzgö Mizhocjimi. ¹⁰Jñi vez va xitscö a cjanu. Y jñi vez rvá tjünrú a cjanu. Nuc'ua c'e manta cjanu o nguins'i c'ua a jens'e nu ja vi 'ñeje. ¹¹Nuc'ua jo nu zät'ä c'ua jñi bëzo cja c'e ngumü nu ja mi bünc'ö. Vi 'ñeji a Cesarea o ë zinzgöji. ¹²O xitsi o Espíritu Mizhocjimi ro möjme c'o bëzo, dya ro yembeñe. Xo 'ñe yo 'ñanto cjuarma, xo ró möcjöjme yo. 'Ma ró sät'äjme, ró cjogüjme cja o ngumü c'e bëzo c'ü vi ndäjä c'o o ma a Jope o ma sizgö. ¹³Nuc'ua c'e bëzo o xitscöjme c'ü vi jñanda 'na anxe cja o ngumü. C'e anxe o zopjü o xipji: “Rí chäjä c'o ra ma a Jope ra ma siji e Simón Pedro. ¹⁴Ra xi'ts'i ja rguí salvague, 'ñe texe yo cārā in nzungue”, eñe c'e anxe va xipji c'e bëzo. ¹⁵'Ma ró zopjügö c'o mi cārā c'e ngumü, 'nango ëjē c'ua o Espíritu Mizhocjimi o ë bübü cja o mü'büji, ja c'o nzi va ëjē cja ín mü'bügöji 'ma ot'ü 'ma mi cārāgöji va. ¹⁶Ró mbeñe c'ua c'e jña c'ü vi mama e Jesús c'ín Jmugöji. O mama: “E Juan mi jichi yo nte co ndeje. Pero ra zädä 'ma ra ëjē o Espíritu Mizhocjimi ra ë bübü cja in mü'büji”, eñe e Jesucristo.

¹⁷O sido o ña e Pedro o mama: —Mizhocjimi o unüji o Espíritu anguezeji 'ma o 'ñench'e o mü'büji

e Jesucristo c'ín Jmugöji, ja c'o nzi va dyacöji 'ma ró ench'e ín mü'bügöji c'ü. ¿Cjó nguetscö c'ü dya ro ätägö Mizhocjimi c'ü dya ro cjogü cja o ngumü c'e bëzo?, eñe e Pedro.

¹⁸C'o nte c'o vi huēnch'i e Pedro, 'ma mü o dyärä c'o mi mama, go juemeji. Cjanu o mamaji:

—Me na jo Mizhocjimi. Xo unü c'o dya menzumü a Israel ra dyäräji o jña. Nguec'ua 'ma ra jyëziji c'o na s'o ra nzhogü o mü'büji, ra bübütojji co Mizhocjimi.

La iglesia de Antioquía

¹⁹'Ma mü o pjat'üji o ndojo e Esteban, o mbürü o tsjapüji o sufre c'o mi creo e Jesucristo. Nguec'ua o c'ueñeji o möji cja c'o 'ñaja jñiñi. Bübü c'o o ma hasta cja c'e país a Fenicia, 'ñe c'e país a Chipre, 'ñe c'e jñiñi a Antioquía. Mi xipji o jña e Jesucristo c'o nu menzumüji c'o mi cārā nu. Pero c'o dya mi menzumü a Israel, dya mi xipji c'o. ²⁰Mi cārā a Antioquía c'o vi 'ñeje a Chipre 'ñe a Cirene. 'Ma mü o säji nu, o mbürü o zopjüji c'o mi ña griego c'o dya mi menzumü a Israel, o xipji o jña e Jesucristo c'ín Jmugöji. ²¹Mizhocjimi o mbös'tü anguezeji o zopjüji na jo c'o nte. Nguec'ua c'o dya mi menzumü a Israel, na puncjü c'o o jyëzi c'o mi creoji, o 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo c'ín Jmugöji.

²²C'o cjuarma c'o mi cārā a Jerusalén, o mbäräji c'ü vi creo c'o dya mi menzumü a Israel. Nguec'ua o ndäji e Bernabé o ma a Antioquía. ²³'Ma mü o zät'ä, me go mäjä. Na ngue o unü ngüenda Mizhocjimi vi

intsjimi na puncjü c'o nte. Nuc'ua cjanu o xipjiji sido ro 'ñejmeji co texe o mü'büji e Jesucristo c'ü in Jmugöji. ²⁴Ma jonte e Bernabé. Mi cja ja c'o nzi ma 'ñünbü o mü'bü o Espíritu Mizhocjimi. Y mi creo e Jesucristo co texe o mü'bü. Nguec'ua 'ma mü o zopjü c'o nte, na puncjü c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo c'in Jmugöji.

²⁵Nuc'ua e Bernabé o mbedye a Antioquía cjanu o ma c'ua a Tarso o ma jyodü e Saulo. ²⁶Ma o chöt'ü, o siji a Antioquía. O mezhevi 'na cje nu, mi zopjüvi c'o cjuarma y mi jíchivi o 'ñiji e Cristo na puncjü o nte. Je ngue a Antioquía c'ü o mbürü o xiji cristiano c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo.

²⁷Ma mi bübü a Antioquía e Bernabé 'ñe e Saulo, o ëjë ja nzi c'o mi profeta c'o vi 'ñeje a Jerusalén. ²⁸Na c'o profeta mi chjü e Agabo. O Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü. Nguec'ua o böbü nu ja mi jmurü c'o cjuarma, o mama c'ü ro ëjë 'na tijjmi ro sufreji texe cja c'o país. O zädä c'e jña 'ma mi manda e Claudio. ²⁹Nguec'ua c'o cjuarma c'o mi cārā a Antioquía o ñaji o mamaji c'ü ro mbenpeji o merio c'o cjuarma c'o mi cārā a Judea. C'ü ro sō nzi 'naja, ro mbös'tüji c'o. ³⁰Nuc'ua 'ma o jmutüji c'o merio, cjanu o ndäji c'ua e Bernabé 'ñe e Saulo o jñünüvi c'o merio o ma zopcüvi c'o mi pastor cja c'o cjuarma a Judea.

Muerte de Jacobo y encarcelamiento de Pedro

12 C'o pa c'o, mi rey e Herodes. O manda o ma zürüji ja nzi c'o mi ma't'ü e

Jesucristo, o tsjapü o sufreji. ²O manda o mbö't'üji co tjëdyi e Jacobo c'ü mi ngue o cjuarma e Juan. ³Nguec'ua me co mājā c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi creo e Jesucristo. O unü ngüenda e Herodes c'ü me mi mājji; nguec'ua xo manda o ma zürüji e Pedro. Mi ngue c'o pa 'ma mi siji o tjömëch'i c'o dya mi bāns'ä. ⁴Ma o zürüji e Pedro, o manda e Herodes o pant'aji a pjörü. O manda c'ua dieciseis o tropa ro mbörüji e Pedro; ro pëpji nziyo tropa, cja rrü cambiaji c'ua. O nguijñi e Herodes, 'ma ro nguarü c'e mbaxua c'ü ni chjü Pascua, ro jñünpü ngüenda e Pedro cja jmi c'o nte, cja rrü manda ro mbö't'üji. ⁵Nguec'ua mi pjörüji na jo e Pedro. Pero c'o cjuarma c'o mi cārā a Jerusalén sido mi ötü Mizhocjimi co texe o mü'büji, c'ü ro mbös'tü na puncjü e Pedro.

Dios libra de la cárcel a Pedro

⁶Na nu xöümü 'ma ma bübü e Pedro a pjörü, mi 'nün't'ü o cadena nzi 'na o dyë. Y cada lado mi bübü 'na tropa c'ü xo mi tjün't'ü o dyë c'o cadena. Ma ijji e Pedro. Xo mi bübü yeje tropa c'o mi pjörü cja o ngoxtji c'e pjörü. C'ü na jyas'tü, e Herodes ro jñünpü ngüenda e Pedro cja jmi c'o nte. ⁷C'e xöümü 'nango jñetse 'na o anxe Mizhocjimi. Y me go jya's'tü cja c'e cuarto. C'e anxe o 'ñünmbü o ximatjü e Pedro ngue c'ua o zö. Nuc'ua c'e anxe cjanu o xipji: —Ixtí ñanga, embeji e Pedro.

Nuc'ua c'o cadena c'o mi 'nün't'ü o dyë, o ndögü c'ua. ⁸Nuc'ua c'e anxe cjanu o xipji e Pedro:

—Nzünt'ü in mbünt'ü, chin'ch'i in mbäcua.

O tsja c'ua e Pedro ja c'o nzi va mama c'e anxe. Nuc'ua c'e anxe cjanu o xipji:

—Chëjë in bitu cja rrî 'ñeje. Rá ot'ügö, rí bëpjague.

⁹O mbedye c'ua e Pedro mi bëpja cja c'e anxe. Dya mi pârâ cjo ix na cjuana mi pedye cja c'e pjörü. Mi sô nza cja 'ma ro nguinch'i 'na t'ijî.

¹⁰O cjogüvi yeje ngoxtji nu ja xo mi pjörü o tropa. Cjanu o zât'ävi cja c'e ngoxtji de t'ëzi c'ü mi mbedyeji a tji. C'e ngoxtji o xogütsjë c'ua. O mbedyevi c'ua o caminaovi 'na calle. 'Nango ojtjo c'ua c'e anxe, ya mi 'natsjë e Pedro. ¹¹Nuc'ua cjanu o mbârâ c'ua e Pedro c'ü na cjuana vi mbedye cja c'e pjörü. Cjanu o mama c'ua:

—Nudya, rí pârägö Mizhocjimi o ndäjä c'ü o anxe o ë 'ñevgue libre. Nguec'ua dya ro tsjacügö e Herodes ja c'o nzi ga ne c'o ín menzumügö c'o dya creó, eñe.

¹²Ma mü o mbârâ e Pedro c'ü na cjuana vi mbedye libre, cjanu o ma c'ua cja o ngümü e María c'ü nu nana e Juan c'ü xo mi chjü Marcos. Nujnu, mi jmurü na puncjü o cjuarma mi ötüji Mizhocjimi. ¹³Ma mü o zât'ä e Pedro cja c'e ngümü, o toca cja c'e ngoxtji. O mbedye c'ua 'na xunt'i cja c'e patio o ma dyärä cjó mi ngue. C'e xunt'i mi chjü e Rode. ¹⁴C'e xunt'i o mbâtpä o jña e Pedro 'ma mü o zenguate, pero dya xopcü c'e ngoxtji. Na ngue me go mäjä. Cjanu o cjuan'di o cjogü a mbo, o ma xipji c'o ma cã nu:

—E Pedro böbü cja ngoxtji, embeji c'o.

¹⁵O ndünrü c'ua anguezeji o mamaji:

—Nu'tsc'e in locague, eñeji.

O mama c'ua c'e xunt'i:

—Iyö. Na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji, embeji c'o.

Anguezeji cjanu o mamaji:

—Iyö, dya ngue. Pe ngueje c'e anxe c'ü pjörü c'ü, eñeji.

¹⁶E Pedro sido mi toca cja c'e ngoxtji. Nuc'ua c'o ma cã a mbo, cjanu o ma xopcüji c'e ngoxtji. 'Ma mü o jñandaji c'ü mi ngue e Pedro, me go nguiññji c'ua o mamaji:

—Pârâ, cja va mbedye a pjörü nu?

¹⁷Nuc'ua e Pedro cjanu o tsja c'ua o seña co o dyë ro ngo't'ü o neji. Cjanu o xipji ja va 'ñeme libre Mizhocjimi angueze. Xo xipji:

—Nujyo, rí xipjigueji e Jacobo 'ñe c'o 'ñaja cjuarma, eñe.

Cjanu o mbedye c'ua, o ma c'ü 'na lugar.

¹⁸C'ü na jyas'ü, me mi sũ c'o tropa me mi pötü ma mamaji c'ü dya mi pârâji ja vi ma e Pedro. ¹⁹Nuc'ua e Herodes o ndäjä c'o o ma jyodü e Pedro, pero dya chöt'üji. Nguec'ua o tsjapü t'önü c'o tropa c'o mi pjörü e Pedro, cjanu o manda o mbö't'üji c'o. Cjanu o mbedye a Judea o ma a Cesarea o ma mimi nu.

La muerte de Herodes

²⁰E Herodes me mi ünübü c'o mi menzumü a Tiro 'ñe a Sidón. Nguec'ua anguezeji mi jodüji ja rvä jo'tp'üji c'ü. Na ngue c'o mi siji, mi tōmüji cja c'e país nu ja mi manda e Herodes. Mi bübü 'na bëzo c'ü mi pjëzhi na nojo cja o palacio e Herodes. Nuc'ü, mi chjü e Blasto. C'o mi cãrâ a Tiro 'ñe a Sidón o möji cja e Blasto o ma ngö't'üji o merio o xipji:

—Pjõxcüjme rá jo'tp'ügöjme ne rey Herodes, embeji.

Nguec'ua e Blasto cjanu o ma cja e Herodes o ma xipji c'ü mi ne c'o mi menzumü a Tiro 'ñe a Sidón ro ñaji e Herodes. ²¹Nuc'ua e Herodes o mbäls'a 'na pa, c'ü ro ñaji c'o mi menzumü a Tiro 'ñe a Sidón. 'Ma mü o zädä c'e pa, e Herodes o jye'e c'o me na zö, na gue mi rey. Cjanu o ndägä cja c'ü o silla c'ü xiji trono. Cjanu o zopjü c'o nte. ²²Nuc'ua c'o nte chaque o mapjüji c'ua na jens'e o mamaji:

—Nu na ña'a, dya nte nu, Mizhocjimi nu, eñeji.

²³E Herodes o jyëzi c'o nte o ma't'üji angueze. Dya mama:

—Dya rí matcügöji; nguextjo Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e rí ma't'üji, ro 'ñeñe.

Nguec'ua o ëjê 'naja o anxe Mizhocjimi o ë tsjapü o zö'dyë e Herodes, o ngä'a o dyoxü a mbeme. C'o dyoxü o zapü a mbo o pjeme; dya mezhe o ndü.

²⁴Xe na puncjü o nte c'o o dyärä o jña Mizhocjimi o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo.

²⁵E Bernabé 'ñe e Saulo, 'ma o ma unüvi c'o merio c'o cjuarma a Judea, cjanu o mbedyevi a Jerusalén o nzhogü o mëvi a Antioquía mi sivi e Juan c'ü xo mi chjü Marcos.

Bernabé y Saulo comienzan su trabajo misionero

13 C'o cjuarma c'o mi cãrã a Antioquía, mi bübü c'o mi profeta 'ñe c'o mi xöpüte mi jizhiji o jña Mizhocjimi. Mi ngue e Bernabé, 'ñe e Simón c'ü mi xiji Negro, 'ñe

e Lucio c'ü mi menzumü a Cirene, 'ñe e Manaén c'ü junto va tevi e Herodes c'ü mi manda a Galilea, 'ñe e Saulo. ²'Na nu pa, mi ma't'üji Mizhocjimi y mi mbempjeji. Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o ña c'ua o xipjiji:

—Ya ró juajnügö e Bernabé 'ñe e Saulo ra mbëpquivi. Ixtí chägueji ra ma tsjavi c'e bëpji, embeji c'o.

³Nuc'ua 'ma mü o nguarü o ma't'üji Mizhocjimi 'ñe o mbempjeji, cjanu o 'ñe's'eji o dyëji e Bernabé 'ñe e Saulo. Cjanu o ndäji ro mëvi cja c'o 'ñaja jñiñi ro ma mbëpivi Mizhocjimi.

Los apóstoles predicán en Chipre

⁴Ngueje o Espíritu Mizhocjimi c'ü o ndäjä e Bernabé 'ñe e Saulo. Nuc'ua anguezevi cjanu o zidyivi e Marcos o möji c'ua a Seleucia. Nuc'ua o mbedyevi nu, o möji c'ua cja 'na barco o zät'äji cja c'e isla c'ü ni chjü a Chipre c'ü bübü a nde cja c'e ndeje. ⁵O zät'äji a Salamina c'ü tsja a Chipre. Nuc'ua cjanu o möji c'ua cja c'o nintsjimi c'o bübü a Chipre nu ja ma't'ü Mizhocjimi c'o menzumü a Israel. E Bernabé 'ñe e Saulo o zopjüvi c'o mi jmurü nu, o xipjiji o jña Mizhocjimi. Mi dyoji e Marcos ngue c'ua ro mbös'ü anguezevi. ⁶⁻⁸Cja c'e isla a Chipre, mi gobernador e Sergio Paulo. Nuc'ü, mi pë's'i na puncjü o pjeñe. Mi dyojui e Sergio Paulo 'na bëzo c'ü mi menzumü a Israel c'ü mi cëro. Nuc'ü, mi chjü e Barjesús. Xo mi xiji e Elimas. Nuc'ü, mi cjapü mi ña o jña Mizhocjimi, pero dya ma cjuana. E Bernabé 'ñe e Saulo 'ñe e Marcos o zät'äji texe cja c'o

jñiñi cja c'e isla a Chipre. 'Ma mü o zät'äji cja c'e jñiñi a Pafos, nuc'ua e Sergio Paulo o zojnü c'ua anguezeji. Na ngue me mi ne ro dyärä o jña Mizhocjimi. 'Ma mü o ña e Bernabé 'ñe e Saulo, dya go ne e Elimas. Me mi jodü ja rvá ts'a's'ü, ngue c'ua c'e gobernador dya ro creo o jña Mizhocjimi c'o mi mama e Bernabé 'ñe e Saulo. ⁹Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Saulo c'ü xo ni chjü e Pablo, me go jñanda e Elimas. ¹⁰Cjanu o xipji:

—Nu'tsc'e in cja^{pü} in jíchi yo nte, pero me na s'o c'o in cjague. In onpügue yo nte in xipjiji c'o dya cjuana. O 'tits'ü e Satanás c'ü dya jo, in cjague o bëpji c'ü. In nugue na ü texe c'o na jo. Me na jo o 'ñiji Mizhocjimi, pero nan'ño gui jíchigue yo nte in xipjiji c'o dya cjuana. ¹¹Dyärä. Ra castigaots'ügue dya Mizhocjimi ra tsja'c'ü rí ndëzhögue. Ra mezhe ja nzi o pa, dya rí jñanda o jya's'ü e jyarü, eñe e Pablo.

Nuc'ua o bëxömü o ndö e Elimas, dya cja mi janda. Nguec'ua mi örü cjó ro pënchp'i o dyë ro ngüjñü. ¹²'Ma mü o jñanda c'e gobernador ja va ndëzhö e Elimas, me go nguijñi c'ua:

—Nunca rí janda a cjanu. Me na zëzhi o jña Mizhocjimi, eñe.

Nguec'ua o 'ñen'ch'e o mü'bü e Jesucristo.

Pablo y Bernabé en Antioquía de Pisidia

¹³Nuc'ua e Pablo 'ñe c'o mi dyoji, cjanu o ndes'ejí c'ua cja 'na barco o mbedyeji a Pafos o möji c'ua a Perge c'ü tsja cja c'e estado

de Panfilia. 'Ma mü o zät'äji nu, nuc'ua e Juan Marcos o jyanbüji co anguezevi, o nzhogü o ma c'ua a Jerusalén. ¹⁴Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé o mbedyevi a Perge o mëvi c'ua a Antioquía c'ü bëxtjo cja c'e estado de Pisidia. Nuc'ua c'e pa 'ma mi söya c'o mi menzumü a Israel, o mëvi cja c'e nintsjimi, cjanu o mimivi c'ua. ¹⁵Cjanu o böbü c'ua 'na c'ü o xörü o jña Mizhocjimi. O xörü 'na pasaje cja c'o ley c'o o dyopjü e Moisés, 'ñe 'na pasaje c'ü o dyopjü c'o profeta. Nuc'ua c'o mi manda cja c'e nintsjimi, cjanu o mandaji 'naja c'ü o ma xipji e Pablo 'ñe e Bernabé:

—Mi cjuarmats'ügövi, 'ma in jünguevi 'na jña, xitscöjme, embeji c'o.

¹⁶Cjanu o böbü c'ua e Pablo o tsja o seña co o dyë c'ü dya cjó ro ña. Cjanu o mama:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji a Israel, 'ñetsc'eji dya in menzumüji a Israel pero in süji Mizhocjimi, dyäräji na jo c'ü rá xi'tsc'öji.

¹⁷Mizhocjimi o juajñü c'o ín mboxatitaji nutschöji rí menzumüji a Israel, o tsjapüji o nte. 'Ma mi cārā anguezeji a ma a Egipto, Mizhocjimi o intsjimi anguezeji, nguec'ua va ngārāji na puncjü. Nuc'ua o pjongüji libre cjanu o möji c'ua, na ngue me na zëzhi angueze. ¹⁸O mezhe c'ua cuarenta cjë mi pjörü Mizhocjimi anguezeji 'ma mi nzhodüji cja c'e majyadü. Zö mi cjaji c'o na s'o, pero Mizhocjimi mi pësp'iji paciencia anguezeji. ¹⁹Mizhocjimi o chjotü c'o siete raza c'o mi cārā a Canaán. Cjanu o unü a Canaán c'o ín mboxatitagöji o tsjapü

o cjaji. ²⁰O mezhe cuatro ciento cincuenta cjë va 'ñeme Mizhocjimi c'o mi cja juesi cja c'o nte, hasta e Samuel c'ü mi bëpja juesi, c'ü xo mi profeta. ²¹O mezhe c'ua, c'o ín mboxatitaji o dyötüji Mizhocjimi ro 'ñeme 'naja anguezeji c'ü ro tsja rey. O 'ñeme c'ua e Saúl c'ü mi t'i cja e Cis, 'ñe mi mboxbëche cja e Benjamín. O mezhe cuarenta cjë c'ü mi rey, mi manda cja c'o ín mboxatitaji. ²²Nuc'ua Mizhocjimi dya cja jyëzi xe ro manda e Saúl; o 'ñeme c'ua e David o tsja rey. O mama Mizhocjimi: “E David c'ü nu t'i e Isaí, me rí mápägö c'ü; rí janda ätcägö c'ü. Ra tsja ja c'o nzi rgá negö”, eñe Mizhocjimi. ²³O mama Mizhocjimi c'ü ro 'ñeme 'na c'o o mboxbëche e David ro 'ñe 'ñevguegöji libre nutscöji rí menzumüji a Israel. Ya tsja Mizhocjimi ja c'o nzi va mama, o ndäjä 'naja c'ü o ë 'ñevgueji libre cja c'o na s'o c'o rí cjaji. Nuc'ü, ngueje e Jesús. ²⁴Ante c'ü ro zopjü e Jesús c'o nte, e Juan ya mi pëpi Mizhocjimi. Mi zopjü c'o ín menzumügöji mi xipji ro jyëziji c'o na s'o, ro nzhogü o mü'büji cja Mizhocjimi. ²⁵E Juan, 'ma ya mi ngue ro nguarü c'ü mi pëpi Mizhocjimi, o xipji c'ua c'o nte: “In pëzhgueji nguetscö c'ü o mama Mizhocjimi ra ë 'ñempc'ejji libre, pero dya nguetscö; ngue c'ü cja va ëjë. Bübü o mbëpji c'o xäpcä o mbäcua c'ü nu lamu ga mbös'ü. Nutscö, dya pje pjëtscö rá pjösc'ö a cjanu c'ü cja va ëjë. Na ngue angueze me na nojo na puncjü; nutscö, dya pje ni muvizügö”, eñe e Juan.

²⁶O sido o ña e Pablo o mama: —Rí zo'c'öji nu'tsc'ejji ín menzumüts'ügöji a Israel, o mboxbëchezüji e Abraham. Xo rí zo'c'öji nu'tsc'ejji dya in menzumüji a Israel pero in süji Mizhocjimi. Mizhocjimi ne c'ü rí pârâgueji ja rgá sô rí salvagueji in texeji. ²⁷'Ma mü o ëjë e Jesús, c'o ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o pje mi pjëzhi, dya mi pârâji cjo vi 'ñeje cja Mizhocjimi. Ni xo ri ngue c'o 'ñaja nte a Jerusalén dya xo mi pârâji. Dya unüji ngüenda cjo ya vi zädä o jña Mizhocjimi c'o vi dyopjü c'o profeta, maco chjüma'ma xabaro mi xörüji o jña Mizhocjimi. C'o profeta o mamaji c'ü mi jyodü ro ndü e Jesús. Nguec'ua va zädä c'o vi dyopjü c'o profeta. ²⁸Zö dya chö'tp'üji c'ü vi tsja na s'o c'ü rví ndü, pero o dyötüji e Pilato c'ü ro manda ro mbö't'üji c'ü. ²⁹Nguec'ua va zädä texe c'o mi t'opjü cja o jña Mizhocjimi ja rvá tsjapüji e Jesús. Nuc'ua, bübü c'o o ma ts'üpcü o cuerpo cja c'e ngronsi, cjanu o ma ngöt'üji cja 'na cueva. ³⁰Zö ya vi ndü e Jesús, pero Mizhocjimi o tsjapü o te'e o bübüto na yeje. ³¹O mezhe c'ua ja nzi c'ü o jñetse e Jesús, o jñanda na puncjü o nte c'ü ya vi te. C'o o jñanda, ngue c'o mi nzhodüji e Jesús ante c'ü ro mbö't'üji. Mi nzhodüji ndeze 'ma o mbürü o zopjü c'o nte a Galilea, hasta o zät'ä a Jerusalén. Nguec'ua zopjüji yo nte, xipji o te e Jesús. ^{32,33}Rí xi'tsc'öbe c'ü rgui mäcjeji. Nu c'e jña c'ü o xipji Mizhocjimi c'o ín mboxatitagöji, ya zädä yo cjë yo rí cärägöji nutscöji o mboxbëchezüji c'o. O tsjapü o te e Jesús ja c'o

nzi ga t'opjü cja Salmo dos. Je mama a cjava c'e Salmo: "Ixí ngue'tsc'e ín Ch'itsc'ö. Ne pa dya, ró jizhi que nu'tsc'e ín Ch'itsc'ö", eñe Mizhocjimi. ³⁴Mizhocjimi xo mama: "Rá intsijimits'ü ja c'o nzi rvá xipjigö e David." C'ü vi mama a cjanu Mizhocjimi, ngue c'ü ro tsjapü ro te e Jesús, c'ü dya ro dya'a o cuerpo. ³⁵Nguec'ua mama a cjava c'ü 'na Salmo: "Rí pârâgö c'ü dya rí jyëzi ra dya'a ín cuerpogö. Na ngue i juancügö", eñe. ³⁶E David o tsja rey cja c'o o menzumüji c'o mi ngue ín mboxatitagöji; o tsja ja c'o nzi va mama Mizhocjimi. Pero 'ma o ndü, o dyögüji a lado nu ja ya vi dyögüji c'o ín mboxatitaji. Cjanu o dya'a o cuerpo. ³⁷Pero 'ma mü o ndü e Jesús, Mizhocjimi o tsjapü o te, dya go dya'a o cuerpo. ³⁸Nguec'ua rí xi'tsc'öji nu'tsc'ejí ín menzumüts'ügöji, ngueje e Jesús c'ü ra perdonaots'üji ín nzhubüji c'o ín tûji. ³⁹C'o o ley Mizhocjimi c'o o dyopjü e Moisés, dya ra 'ñempc'ejí libre cja c'o na s'o. Pero 'ma rí 'ñench'e ín mü'büji e Jesucristo, ra 'ñempc'ejí libre texe cja c'o na s'o. ⁴⁰Pjötpüji na puncjü nguenda. Na ngue 'ma dya rí 'ñench'e ín mü'büji e Jesucristo, ra zädä 'ma rí sufregueji ja c'o nzi va dyopjü c'o profeta. Je dyopjüji a cjava:

⁴¹Nu'tsc'ejí ín cjacüji burla. Pero jñant'maji, rá cjagö c'o me na nojo, c'ü dya rí creoji zö cjó ra xi'ts'ijí.

Y rí mangueji: "¿Ja rgá sô ra zädä yo?"

Pero rí chüji, eñe Mizhocjimi.

⁴²Nuc'ua e Pablo 'ñe c'o mi dyoji, cjanu o mbedyeji c'ua cja c'e

nintsjimi. C'o nte me go mamaji c'ua:

—Tsjaçijme favor rí 'ñejui ra chjün, rí ñe yepe rí xitscöjme yo i xitsijme dya.

⁴³Ma mü o nguarü c'e culto, na puncjü c'o mi menzumü a Israel c'o o ndeñe co e Pablo 'ñe e Bernabé. Xo 'ñe c'o dya mi menzumü a Israel pero mi ma't'üji Mizhocjimi, anguezeji xo na puncjü c'o o ndeñe co e Pablo 'ñe e Bernabé. Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé o zopjüvi c'ua anguezeji o xipjiji:

—Nu'tsc'ejí rí sido rí dyätpäji o jña e Jesucristo. Ngueje c'ü o ndäjä Mizhocjimi o ñe mböxcüji.

⁴⁴Nuc'ua c'ü na ye nu xabaro, o ñe c'ua texe c'o mi cārā c'e jñiñi o ñe dyārāji o jña Mizhocjimi. ⁴⁵C'o mi menzumü a Israel, 'ma mü o jñandaji xo vi jmurü na puncjü o nte c'o dya mi menzumü a Israel, o sjëyaji c'ua na puncjü. O zadüji e Pablo o mamaji c'ü dya ma cjuana c'ü mi mama. ⁴⁶Dya zü e Pablo 'ñe e Bernabé, o mamavi:

—Nu'tsc'ejí rí menzumügöji a Israel, ngue'tsc'ejí ot'ü ró xi'tsc'öbe o jña Mizhocjimi. Pero dya i ñeji. Nguec'ua, zö Mizhocjimi ne ra 'ñempc'ejí libre cja c'o na s'o, pero dya sô. Na ngue dya ín creoji c'ü xi'ts'ijí. Nguec'ua dya cja rá zo'c'öbe; rá zopjübe c'o dya ngue ín menzumügöji. ⁴⁷Ngue c'ü o xitsibe Mizhocjimi. O mama a cjava:

Ró juan'c'ü rí zopjü yo nte yo dya menzumü a Israel yo cārā texe cja ne xoñijömü, ngue c'ua ra salvaji ra bübü ín jya's'ügö cja o mü'büji, eñe Mizhocjimi.

A cjanu va mama e Pablo.

⁴⁸C'o dya mi menzumü a Israel, 'ma mü o dyäräji c'o jña c'o o mama e Pablo, me go mäji o mamaji c'ü me na jo o jña Mizhocjimi. Bübü c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesús. Nguec'ua o бүбүтjоji co Mizhocjimi. Nuc'o, ngue c'o ya vi juajnü Mizhocjimi. ⁴⁹Nuc'ua o jña e Jesucristo c'ín Jmugöji, o mamaji texe c'o jñiñi cja c'e estado. ⁵⁰Nuc'ua c'o mi menzumü a Israel, o dyüt'tüji c'o ndixü c'o pje mi pjëzhi cja c'e jñiñi c'o mi ma't'tü Mizhocjimi. Xo dyüt'tüji c'o bëzo c'o pje mi pjëzhi. Nguec'ua o nuji na ü e Pablo 'ñe e Bernabé, cjanu o pjongüji nu. ⁵¹Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé 'ma mü o mbedyeve nu, cjanu o jyä'bävi c'ua o jömu c'o mi jäs'ä cja o mbäcuavi, ngue c'ua ro mbärä c'o mi menzumü nu, c'ü vi tsjaji c'o na s'o, dya recibidoji anguezevi. Cjanu o mëvi cja c'e jñiñi a Iconio. ⁵²C'o mi cārā a Antioquía c'o vi 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, zö mi nuji na ü c'o, pero o Espíritu Mizhocjimi me go 'ñünbü o mü'büji o tsjapüji me go mäji.

Pablo y Bernabé en Iconio

14 'Ma mi бүбүvi e Pablo 'ñe e Bernabé a Iconio, o mëvi cja c'e nintsjimi nu ja mi pa c'o mi menzumü a Israel. O zopjüvi c'o nte ja c'o nzi ma zopjüvi cja c'o 'ñaja jñiñi. Nuc'ua na puncjü c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo. C'o o creo, mi cārā c'o mi menzumü a Israel; xo mi cārā c'o dya mi menzumü a Israel. ²C'o mi menzumü a Israel c'o dya go ne go creo, o dyüt'tüji c'o dya mi

menzumü a Israel. Nguec'ua va nguijñiji c'o na s'o, o nuji c'ua na ü e Pablo 'ñe e Bernabé. ³E Pablo 'ñe e Bernabé o mezhe va mimivi a Iconio. Mi zopjüvi c'o nte, dya mi süvi. Mi xipjiji:

—Me s'iyats'üji e Jesucristo c'ü ín Jmugöji, mi eñevi.

Nguec'ua c'ü ín Jmugöji o unüvi poder o tsjavi c'o na nojo c'o nunca mi janda c'o nte. Nguec'ua va mbäräji c'ü na cjuana c'o mi mama e Pablo 'ñe e Bernabé. ⁴C'o mi cārā a Iconio, dya mi 'natjo o pjeñe ma nguijñiji. Mi cārā c'o mi teñe c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi ätpä o jña e Jesucristo; mi cārā c'o mi teñe c'o apóstole c'o mi ngue e Pablo 'ñe e Bernabé. ⁵Nuc'ua c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi ätä c'o apóstole, cjanu o ma ñaji c'ua c'o pje mi pjëzhi cja c'e jñiñi. Xo ñaji c'o 'ñaja nte c'o dya mi menzumü a Israel. O mamaji c'ü ro tsjapüji burla c'o apóstole, cja rrü pjat'üji o ndojo. ^{6,7}Pero e Pablo 'ñe e Bernabé o mbärävi. Nguec'ua o c'ueñe o mëvi c'ua a Listra 'ñe a Derbe c'o tsja cja c'e estado de Licaonia. Nujnu, o zopjüvi c'o nte o xipjiji ja rvä sō e Jesús ro 'ñeme libre anguezeji cja c'o na s'o. Xo zopjüji c'o nte cja c'o 'ñaja jñiñi c'o bëxtjo mi chäji.

Apedrean a Pablo en Listra

⁸A Listra mi бүбү 'na bëzo c'ü dya mi sō ro nzhodü, mi junrü a jömu. Je ma cjanu ndeze 'ma o jmus'ü. ⁹Nuc'ü, o dyärä mi ña e Pablo 'ma mi zopjü c'o nte. E Pablo o jñanda na jo c'e bëzo, o mbärä c'ü mi junt'ü o mü'bü c'e bëzo c'ü ro sō

Mizhocjimi ro jocü. ¹⁰Nguec'ua o ña c'ua na jens'e e Pablo o xipji c'e bëzo:

—Böbü dya, rí böbü derecho, eñe.

O böbü na zëzhi, cjanu o nzhodü c'ua. ¹¹Na puncjü o nte c'o o jñanda e Pablo ja va jocü c'e bëzo. O mapjüji c'ua na jens'e o ñaji c'e jña Licaonia o mamaji:

—Nujyo, ngue yo ín ts'itagöji yo rí ma't'üji. O mbëzhi o nte nza cjazgöji. O ëjui nu ja rí cārāgöji o ë nugüji, eñeji.

¹²Cjanu o jñusp'üji c'ua ts'ita Júpter e Bernabé. E Pablo, o jñusp'üji ts'ita Mercurio, na ngue mi ngue e Pablo c'ü mi zopjü c'o nte.

¹³A tji cja o ngoxtji c'e jñiñi nu ja mi cjogüji, mi jārā 'na templo nu ja mi ma't'üji e Júpter. Nuc'ua c'ü mi mböcjimi cja c'e templo o siji o toro cja o ngoxtji c'e jñiñi. C'o toro ya vi ndepeji o ndājñā. C'e mböcjimi 'ñe c'o nte mi ne ro mbö't'üji c'o toro, cja rrü mbäsp'āji e Pablo 'ñe e Bernabé c'ü rví ma't'üji. ¹⁴E Pablo 'ñe e Bernabé 'ma mü o mbārāvi c'ü mi ne ro tsja c'o nte, o cjuan'divi o cjogüvi a nde nu ja mi cārā c'o nte. O ts'üdü o bituvi, o mapjüvi c'ua na jens'e o mamavi:

¹⁵—Nu'tsc'ëji in bëzoji, ¿jenga in ne rí pötcübe o toro? Maco rí ntetjogöbe nza cjatsc'ëji. C'ü rvā ēcjöbe, rá xi'tsc'öbe ja rgā sō ra 'ñempc'ëji libre cja c'o na s'o. Ni jyodü rí jyëziji yo ts'ita. Dya cja rí creoji, na ngue dya sō ra mböxc'üji. Rí 'ñench'e in mü'büji Mizhocjimi c'ü bübü para siempre, c'ü o dyät'ā e jens'e 'ñe ne xoñijömü, 'ñe texe yo bübü a jens'e 'ñe yo bübü cja ne xoñijömü. Xo dyät'ā yo ndeje

'ñe texe c'o cārā nu. ¹⁶Mi jingüā Mizhocjimi o jyëzi texe c'o nte mi cjaji ja c'o nzi ma netsjëji. ¹⁷Pero Mizhocjimi mi unü c'o mi jyodü c'o nte; xo 'ñetscöji dacöji c'o pje ni jyodüzüji. Va penqueji o dyebe; dacüji o ts'itjō. Nguec'ua me rí mājçöji, bübü c'ü rá sigöji. A cjanu, ngue c'ü rga pārāgöji bübü Mizhocjimi, eñe e Pablo 'ñe e Bernabé.

¹⁸Zö mi mamavi a cjanu, pero c'o nte siempre mi ne ro mbö'tp'üji o toro anguezevi. Pero o sido o xipjivi c'ü dya ro tsjaji a cjanu.

¹⁹Cjanu o sājā c'ua a Listra ja nzi o nte c'o mi menzumü a Israel, vi 'ñeji a Antioquía 'ñe a Iconio. O dyüt't'üji c'ua c'o mi cārā a Listra o pjat'üji o ndojo e Pablo. Cjanu o ngüt't'üji c'ua va pjongüji a tji cja c'e jñiñi. Mi pëzhiji ya vi ndü. ²⁰Nuc'ua cjanu o ē c'ua c'o cja vi 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo, o ē böbüji nu ja mi 'mana e Pablo. Nuc'ua e Pablo cjanu o nanga c'ua, o cjogü na yeje cja c'e jñiñi. C'ü na ye nu pa, o mbedyevi nu e Bernabé o mëvi a Derbe.

²¹A Derbe o zopjüvi c'o nte o xipjiji o jña Mizhocjimi. Na puncjü c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo. Nuc'ua cjanu o nzhogü o mëvi a Listra 'ñe a Iconio 'ñe a Antioquía. ²²O zopjüvi c'o mi creo e Jesucristo, o xipjiji:

—Nu'tsc'ëji sido rí 'ñejmeji e Jesucristo. Dya pje rí tsjijñiji 'ma pje c'o cja c'üji. Na ngue 'ma cjó c'o unü o mü'bü Mizhocjimi ra dyätā, nuji na ü 'ma c'o, y pje c'o cja püji, embeji c'o.

Nguec'ua o zëzhiji, dya züji.

²³Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé

cjanu o juajnúvi c'ua c'o ro tsja pastor nzi 'naja jñiñi. C'o cjuarma c'o mi cārā nu, 'ñe c'o apóstole o mbempjeji. Nuc'ua c'o apóstole o dyötüvi Mizhocjimi ro mbös'ü c'o pastor 'ñe c 'o 'ñaja cjuarma, na ngue vi creoji. Cjanu o mbedyevi o mëvi c'ua.

Pablo y Bernabé vuelven a Antioquía de Siria

²⁴O huench'evi c'ua cja c'e estado de Pisidia o zāt'ävi a Perge c'ü tsja a Panfilia. ²⁵Ma mü o nguarü o zopjüvi c'o mi cārā nu, cjanu o zöbüvi o mëvi a ma a Atalia. ²⁶Nujnu, o ndes'evi cja 'na barco c'ü mi ma a Antioquía c'ü tsja a Siria. Je mi mëvi nu, na ngue nujnu ngueje nu ja vi dyötü Mizhocjimi c'o cjuarma, ro mbös'ü e Pablo 'ñe e Bernabé cja c'e bëpji. Je mi mëvi nu, na ngue ya vi cjuatüvi c'e bëpji. ²⁷Ma o zāt'ävi a Antioquía, o zojnúvi c'ua c'o cjuarma. 'Ma mü o jmurüji, nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé o xipjiji ja va mbös'ü Mizhocjimi va zopjüvi c'o nte. Xo xipjiji Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü c'o dya mi menzumü a Israel, xo dyätpäji o jña e Jesucristo. ²⁸O mezhe c'ua na puncjü o pa, mi cārāji co c'o mi cārā a Antioquía c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo.

La reunión en Jerusalén

15 C'o pa c'o, xo säjä c'ua ja nzi o bëzo a Antioquía c'o vi 'ñeje a Judea. O zopjüji c'o cjuarma o xipjiji:

—'Ma dya ra circuncidaots'üji ja c'o nzi va dyopjü e Moisés, dya ra

sö rí salvagueji, embeji c'o cjuarma c'o mi cārā a Antioquía.

²E Pablo 'ñe e Bernabé o mamavi c'ü dya ro sö ro circuncidaoji c'o mi menzumü a Antioquía. Nguec'ua va zöji c'ua o jña c'o. Nguec'ua c'o cjuarma a Antioquía o xipjiji e Pablo 'ñe e Bernabé ro mëvi a Jerusalén, 'ñe ja nzi anguezeji, ro ma ñaji c'o apóstole 'ñe c'o pastor, ro dyönüji cjo mi jyodü ro circuncidaoji c'o dya mi menzumü a Israel.

³Cjanu o möji c'ua. Bübü o cjuarma c'o o ma zogüji. 'Ma o cjogüji a Fenicia 'ñe a Samaria, o zāt'äji c'o jñiñi nu ja mi cārā o cjuarma. O xipjiji c'ü ya vi creo na puncjü o nte c'o dya mi menzumü a Israel. Nguec'ua me co mājā c'o cjuarma.

⁴'Ma mü o zāt'äji a Jerusalén, c'o apóstole 'ñe c'o pastor 'ñe c'o 'ñaja cjuarma o recibidoji e Pablo 'ñe e Bernabé 'ñe c'o ma dyoji. Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé cjanu o mamavi ja va mbös'ü Mizhocjimi o zopjüvi c'o dya mi menzumü a Israel. ⁵Mi bübü nu ja nzi o fariseo c'o vi creo e Jesucristo. O böbüji c'ua cjanu o mamaji:

—Ni jyodü rá circuncidaogöji c'o dya menzumü a Israel c'o ätpä o jña e Jesucristo. Xo rá xipjiji ni jyodü ra dyätäji o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés, eñeji.

⁶Nguec'ua o tsjaji 'na junta, o jmurü c'o apóstole 'ñe c'o pastor o ñaji ja rvá xipjiji c'o dya mi menzumü a Israel. ⁷Nuc'ua 'ma ya vi mezhe vi zöji o jña, o böbü e Pedro o xipjiji:

—Mi cjuarmats'ügöji, in pārāgueji ya mezhe ja nzi cjë, Mizhocjimi o juancügö nguetscö ot'ü ró zopjügö c'o dya menzumü a Israel ró xipjiji ja rvá 'ñemeji libre cja c'o na s'o.

'Ma o dyäräji c'o ró xipjiji, o creoji.

⁸Ja c'o nzi va dyacöji Mizhocjimi o Espóritu, je xo ga cjanu va unü yo dya menzumü a Israel c'o ya 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo. Na ngue Mizhocjimi pätpä o mü'bü texe yo nte. ⁹Angueze dya juajnü cjó ra s'íya. O ndintspi o mü'bü yo dya menzumü a Israel 'ma o 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo, ja c'o nzi va ndintsqui ín mü'bügöji.

¹⁰Maco Mizhocjimi ya recibido yo dya menzumü a Israel, ¿jenga in xipjiji ni jyodü ra dyätäji c'o ley? Dya rí tsjaji a cjanu; 'na ra ünnc'üji Mizhocjimi. C'o ín mboxatitagöji mi söji na jyü c'o ley, dya sö ro cumpleji c'o. Ni xo ri nguetscöji.

¹¹Rí pārāgöji na s'ozgöji pero ra salvazügöji Mizhocjimi na ngue me s'iyazüji e Jesús c'ín Jmugöji. Je xo rga cjanu rgá salva yo dya menzumü a Israel, eñe e Pedro.

¹²'Ma mü o nguarü o ña e Pedro, dya cjó cja ndünrü. Nuc'ua e Pablo 'ñe e Bernabé o zopjüvi c'o mi cārā nu, o xipjiji ja va mbös'üvi Mizhocjimi va zopjüvi c'o dya mi menzumü a Israel. O mbös'ü o tsjavi c'o na nojo c'o nunca mi janda c'o nte. ¹³'Ma mü o nguarü o ñavi, cjanu o ña c'ua e Jacobo o xipji c'o mi cārā nu:

—Mi cjuarmats'ügöji, dyäräji c'ü rá xi'tsc'öji. ¹⁴Ya xitsiji e Simón Pedro c'ü ya mezhe Mizhocjimi xo juentse yo dya menzumü a Israel, xo tsjapü o nte yo. ¹⁵Nujoyo, ngue yo

o dyopjü c'o profeta c'ü ro zädä. C'o o dyopjüji je mama a cjava:

¹⁶Yo nte, dya cja matcüji ja c'o nzi va matcüji cja c'e ngümü de xipjadü c'ü o dyät'ä e David.

Nguec'ua 'ma ra zädä c'o pa, rá nzhogö rá cjavü yo nte ra matcüji na yeje.

^{17,18} Rá cjavü ín ntegö c'o 'ñaja nte, zö ja nde menzumüji.

Ra jyongüji ra mbäcäji, eñe Mizhocjimi.

Nujoyo, o jítscöji ndeze mi jinguä yo.

Je ga cjanu va mama c'o profeta.

¹⁹O sido o ña e Jacobo o mama:

—C'ü rí mangö, yo dya

menzumü a Israel c'o ya ejme dya Mizhocjimi, dya ni jyodü rá xipjiji ra circuncidaoji ja c'o nzi ga mama c'o ley. ²⁰C'ü rá cjaji, rá penpeji 'na carta rá xipjiji c'ü dya ra zaji o ts'ingue o animale c'o päsp'äji yo ts'íta. C'o bëzo, dya ra tsäji o ndixü; c'o ndixü, dya xo ra tsäji o bëzo. Xo 'ñe c'o dya be chjüntü. Xo rá xipjiji, dya ra zaji o ts'ingue o animale c'o dya mbedye o cji. Dya xo ra ziji o cji. ²¹Rá xipjiji a cjanu. Na ngue ya mezhe jizhiji o ley e Moisés texe cja c'o ciudad. 'Ma xabaro xörüji cja nintsjimi c'e ley, eñe e Jacobo.

²²Nuc'ua o nguejme conforme c'o apóstole 'ñe c'o pastor 'ñe c'o 'ñaja cjuarma. O juajnüji c'ua yeje cjuarma c'ü ro möji a Antioquía e Pablo 'ñe e Bernabé. Nuc'o, mi xo'ñivi cja c'o cjuarma. C'ü 'naja mi chjü e Judas Barsabás; c'ü 'naja mi chjü e Silas. ²³O dyopjüji 'na carta o jñu's'üji a cjava:

“Nutscojme rí apóstolegjme 'ñetscojme rí pastorgöjme

rí pen'c'øjme ne carta. Rí zenguats'øjme cjuarma, nu'tsc'eji dya in menzumüji a Israel in cārāji a Antioquía 'ñe texe cja ne estado de Siria 'ñe ne estado de Cilicia. ²⁴C'ü rgá pen'c'øjme ne carta, ró ārāgøjme búbü c'o o mbedye va ja rí cārāgøjme c'o o ē nuc'üji. O xi'ts'iiji ni jyodü ra circuncidaots'üji 'ñe rí tsjaji c'o mama o ley Mizhocjimi c'ü o dyopjü e Moisés. Nguec'ua dya in pārāji ja ngue c'ü rí creoji. Nu c'o o ē xi'ts'iiji a cjanu, dya ró tågøjme c'o. ²⁵Ya ró ñagøjme ró juajnüjme yeje cjuarma rá təcøjme ra ēji e Bernabé 'ñe e Pablo, ra 'ñe zenguats'üji. Me rí s'iyagøjme anguezevi. ²⁶Zö cjojüvi na puncjü peligro 'na ra mbö't'üji c'o, pero sido zopjüvi yo nte, xipjiji o jña e Jesucristo c'in Jmugöji. ²⁷Ró juajnüjme e Judas 'ñe e Silas ra ēji e Bernabé 'ñe e Pablo. E Judas 'ñe e Silas ra xi'ts'iiji nu yo ró opjüjme cja ne carta. ²⁸Q Espiritu Mizhocjimi o dyacøjme o pjeñe, o jítscøjme c'o rá xi'tsc'øjme rí tsjaji. Y na jo, nguextjo c'o rá xi'tsc'øjme c'o. 'Ma jiyö, 'na rí sögueji na jyü. ²⁹Yo rá xi'tsc'øjme, ngue c'ü dya rí saji o ts'ingue o animale c'o päsp'āji yo ts'ita. Dya xo rí siji o cji. Dya xo rí saji o animale c'o dya mbedye o cji. Nu'tsc'eji in bēzoji, dya rí tsāji o ndixü; 'ñetsc'eji in ndixüji, dya rí tsāji o bēzo. Xo 'ñetsc'eji dya be in chjüntüji. 'Ma dya rí tsjaji yo na s'o, in cjaji na jo'ma. Zenguaji, Mizhocjimi ra mböxc'üji", eñe c'e carta va dyopjüji.

³⁰Cjanu o ndāji c'ua e Judas 'ñe e Silas o ndēdyivi c'e carta, o möji e Bernabé 'ñe e Pablo a Antioquía.

'Ma mü o zāt'āji, cjanu o xipjiji c'ua c'o cjuarma a Antioquía ro jmurüji. 'Ma o jmurüji, o unüji c'ua c'e carta. ³¹'Ma mü o xörüji c'e carta, me go māji na ngue ma jo c'o jña c'o mi t'opjü nu. ³²E Judas 'ñe e Silas mi profetavi. O xipjivi na puncjü o jña c'o cjuarma, o jíchiji ja ga cja o jña Mizhocjimi. Nguec'ua c'o cjuarma xenda go zēzhiji cja o jña Mizhocjimi. ³³E Judas 'ñe e Silas o mezhevi ja nzi pa a Antioquía. Nuc'ua 'ma mü o nzhogüvi nu ja vi 'ñeji e Bernabé 'ñe e Pablo, c'o cjuarma a Antioquía o xipjiji anguezevi:

—Mizhocjimi ra mböxc'üvi. Xipjivi ra mbörü Cjimi c'o o ndäc'āji, eñeji.

^{34,35}E Pablo 'ñe e Bernabé xe go mimivi a Antioquía. Anguezevi 'ñe c'o 'ñaja xöpüte mi jizhiji mi mamaji o jña Mizhocjimi.

Pablo comienza su segundo viaje misionero

³⁶O mezhe c'ua ja nzi o pa, o mama c'ua e Pablo o xipji e Bernabé:

—Na jo rá mē cja c'o jñiñi nu ja ya ró zopjüvi o jña Mizhocjimi c'o nte. Rá ma zenguavi c'o cjuarma, rá nuvi pje cjaji, eñe e Pablo.

³⁷E Bernabé mi ne ro zidyivi e Juan Marcos. ³⁸Pero o mama e Pablo c'ü xenda na jo 'ma dya ro zidyivi c'ü. Na ngue e Marcos vi jyanbüji co anguezevi a Panfilia; dya sido cja c'e bēpji co anguezevi.

³⁹Nguec'ua o zövi c'ua o jña e Bernabé e Pablo. Nguec'ua va xögüvi c'ua. Nuc'ua e Bernabé cjanu o mēvi e Marcos. O mbes'evi cja 'na barco o mēvi a Chipre.

⁴⁰Nuc'ua e Pablo o juajnú e Silas ro mëvi ro mbëpivi Mizhocjimi. C'o cjuarma a Antioquía o dyötpüji Mizhocjimi ro mbös'tü e Pablo 'ñe e Silas. Cjanu o mëvi c'ua. ⁴¹O zät'ävi texe cja c'e estado de Siria 'ñe cja c'e estado de Cilicia. E Pablo mi zopjü c'o cjuarma; nguec'ua va zëzhiji cja o jña Mizhocjimi.

Timoteo acompaña a Pablo y a Silas

16 Nuc'ua cjanu o mëvi c'ua a Derbe 'ñeje a Listra. Mi bübü nu 'na t'i c'ü mi chjü e Timoteo. Nuc'ü, mi ench'e o mü'bü e Jesucristo. C'ü nu nana mi menzumü a Israel, y xo mi ench'e o mü'bü e Jesucristo. C'ü nu tata mi menzumü a Grecia. ²C'o cjuarma a Listra 'ñe a Iconio mi mamaji c'ü mi cja na jo e Timoteo. ³E Pablo o ne o zidyivi e Timoteo ngue c'ua ro mbös'tüvi cja c'e bëpji. Pero ot'ü o circuncidao. Na ngue c'o mi menzumü a Israel c'o mi cārā cja c'o jñiñi nu ja ro möji e Pablo e Silas e Timoteo, mi pārāji c'ü mi griego c'ü o tata e Timoteo, dya mi menzumü a Israel. 'Ma o nguarü o circuncidao, cjanu o möji c'ua. ⁴Texe cja c'o jñiñi ja c'o mi pöji, mi zopjüji c'o cjuarma mi xipjiji c'o vi mama c'o apóstole 'ñe c'o pastor c'o mi cārā a Jerusalén. ⁵Nguec'ua c'o cjuarma xenda go mbārāji go creoji e Jesucristo. Pama mi bübü c'o mi ench'e o mü'bü e Jesucristo.

La visión que Pablo tuvo de un hombre de Macedonia

⁶Nuc'ua mi ne ro möji a Asia ro xipjiji o jña e Jesucristo c'o nte. Pero o Espíritu Mizhocjimi o

tsjapü o mbārāji c'ü dya ro möji nu. Nguec'ua va cjogütjoji cja c'e estado de Frigia 'ñe cja c'e estado de Galacia. ⁷'Ma ya mi ngue ro zät'āji cja c'e estado de Misia, mi cja ro möji a Bitinia. Pero o Espíritu e Jesucristo dya jyëzi ro möji.

⁸Nguec'ua va cjogütjoji c'ua cja c'e estado de Misia, dya mamaji o jña Mizhocjimi nu. Nuc'ua o zät'āji a Troas c'ü tsja a Misia. ⁹'Na nu xömü 'ma mi cārāji a Troas, Mizhocjimi o jichi e Pablo c'ü o jñanda, nza cja 'ma ro nguinch'i 'na t'ijī. O jñanda 'na bëzo c'ü mi menzumü cja c'e estado de Macedonia. Mi böbü ma xipji e Pablo: “Möji a Macedonia rí ma pjöxcüjme”, eñe c'e bëzo. ¹⁰Nutscö e Lucas, je ngue a Troas ró chjögöjme e Pablo 'ñe c'o mi dyoji. Na ngue c'ü o jñanda e Pablo c'ü o jichi Mizhocjimi, ró pārājme Mizhocjimi mi jítscöjme c'ü ro ma zopjüjme c'o mi cārā a Macedonia ro ma xipjijme o jña e Jesucristo. Ixtó xampajme ro möcjöjme nu.

Pablo y Silas en Filipos

¹¹Ró tes'ejme c'ua cja c'e barco c'ü ró tö't'üjme a Troas ró möjme derecho ró sät'ājme a Samotracia. C'ü na ye nu pa, ró sät'ājme a Neápolis ró dagüjme cja c'e barco. ¹²Nuc'ua ró pedyejme nu ró sät'ājme a Filipos nu ja cārā na puncjü o nte c'o vi 'ñeje a Roma o 'ñe mandaji nu. A Filipos ngue 'na jñiñi c'ü me na nojo cja c'o 'ñaja jñiñi c'o tsja a Macedonia. Ró mimijme ja nzi pa nu. ¹³'Ma mü o zädā c'e pa 'ma söya c'o menzumü a Israel, ró pedyejme cja o ngoxtji c'e jñiñi ró möcjöjme a squina

cja 'na ndare nu ja mi pa ötüji Mizhocjimi. Ró mimijme ró jíchijme c'o ndixü c'o mi jmurü nu. ¹⁴Na c'o ndixü c'o mi ärä c'o mi mamajme, mi ngue 'na ndixü c'ü mi chjü e Lidia. Mi menzumü a Tiatira mi pö o bitu c'o ma cjpobü. Nuc'ü, mi ma't'ü Mizhocjimi. Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü o creo c'o jña c'o o mama e Pablo. ¹⁵Cjanu o ji c'ua, 'ñe c'o mi cärä o ngümü. Nuc'ua cjanu o xitscöjme:

—Nu 'ma in mangueji c'ü na cjuana rí ench'e ín mü'bügö c'ü ín Jmugöji, rí mbitats'üji rá mö ín nzungö rí ma oxqueji nu, enzgöjme c'ü.

O zümpcujme ró oxüjme nu.

¹⁶Na nu pa, mi pöcjöjme nu ja mi pa ötüjme Mizhocjimi. Ró chjögöjme 'na xunt'i c'ü mi esclavo. Mi o'o o mü'bü 'na o espíritu e Satanás c'ü dya jo, mi unü poder mi divinao. C'o o lamu c'e xunt'i mi töji na puncjü o merio co c'ü mi divinao c'e xunt'i. ¹⁷Nuc'ü, mi tjünt'ü ín xütjügöjme nu ja mi pöcjöjme e Pablo, mi mapjü na jens'e mi mama:

—Nu yo bëzo, ngue o mbëpji Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e. Xi'ts'iji ja rgá sô rí salvagueji, eñe c'e xunt'i.

¹⁸O mezhe c'ua na puncjü o pa, mi cja a cjanu c'e xunt'i mi tjünt'ü ín xütjügöjme mi mama a cjanu. O xicha c'ua e Pablo o pjünü o jñanda c'e xunt'i. Cjanu o xipji c'ua c'ü o espíritu c'ü dya jo:

—Me na zëzhi e Jesucristo; rí xi'tsc'ö rí pedye cja ne xunt'i.

Cjanu o mbedye c'ua.

¹⁹C'o o lamu c'e xunt'i o mbäräji c'ua c'ü dya cja ro ndöji na puncjü o

merio. Nguec'ua cjanu o zürüji c'ua e Pablo 'ñe e Silas o zidyiji a fuerza a jmi c'o pje mi pjëzhi, ngue c'ua ro jñünpüji ngüenda. ²⁰Ma mü o zät'äji cja c'o pje mi pjëzhi, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nu yo bëzo, je menzumüvi a Israel. Va ë xipjiji nan'ño jña yo nte ga dyonpüji. Nguec'ua dya päräji ja ngue c'ü ra creoji. ²¹Mamavi o jña c'o mama ín leygöji c'ü dya sô rá cjaji ni xo rá creoji. Na ngue rí menzumügöji a Roma, eñeji.

²²Nguec'ua c'o nte o üdüji, mi ne ro mbäräji e Pablo 'ñe e Silas. C'o pje mi pjëzhi cjanu o ts'ünbüvi c'ua o bitu e Pablo 'ñe e Silas. Cjanu o mandavi o mbäräji co dyenza.

²³Nuc'ua 'ma mü o nguarü o mbäräji na puncjü, cjanu o pant'aji c'ua a pjörü. Cjanu o xipjiji c'ua c'e mböpjörü ro mbörüji na jo e Pablo 'ñe e Silas para dya ro mbedyevi.

²⁴Nguec'ua c'e mböpjörü o tsja ja c'o nzi va xipjiji, o siji e Pablo 'ñe e Silas o ë tsjocüji mas a mbo cja c'e pjörü. Cjanu o ngö'tp'üji c'ua o nguavi cja yeje dyaxü c'o vi dyö't'üji, para dya ro sô ro mbedyevi.

²⁵Nuc'ua c'ü ndexömü e Pablo 'ñe e Silas mi ötüvi Mizhocjimi y mi tövi o himno ma ma't'üvi Mizhocjimi. C'o 'ñaja c'o ma o'o a pjörü mi äräji. ²⁶Nango mbi c'ua na zëzhi ne xoñijömü go 'ñömü c'o cimienta cja c'e pjörü go xogü c'o ngoxtji. C'o cadena c'o mi 'ñün't'ü c'o ma o'o a pjörü, o ndögü nu ja mi sa'a cja ndüngümü. ²⁷C'e mböpjörü 'ma mü o zö, o jñanda ya vi xogü c'o ngoxtji cja c'e pjörü. O ngübü c'ua o tjëdyi ro pö't'ütsjë. Na ngue

mi pëzhi ya vi c'ueñe texe c'o ma o'o cja c'e pjörü. ²⁸Nuc'ua e Pablo o mapjü c'ua na jens'e o xipji:

—Dya rí pöt'ütsjê; rí cäxtjogöjme rí texejme, eñe.

²⁹Nuc'ua c'e mböpjörü o manda o tûji o sivi. Cjanu o cjuan'di o ma a mbo cja c'e pjörü, me mi mbi. Cjanu o ndüñjömü cja o jmi e Pablo 'ñe e Silas. ³⁰Cjanu o zidyivi a tji o xipjivi:

—Nuttsc'evi nin t'ecjañömüvi, ¿pje ni jyodü rá cjağö ngue c'ua rá salvagö?

³¹Cjanu o ndünrüvi o xipjivi:

—Rí 'ñench'e in mü'bü e Jesucristo rí tsjapü in Jmugue. Ra 'ñempc'e libre texe cja c'o na s'o; xo 'ñe yo cãrã in nzümü, embeji c'e mböpjörü.

³²Nuc'ua cjanu o xipjivi o jña Mizhocjimi c'e bëzo 'ñe texe c'o mi cãrã o ngümü. ³³Nuc'ua mismo c'e xömü, c'e mböpjörü ixco zidyí c'ua e Pablo 'ñe e Silas nu ja mi po o ndeje o mbe'chp'evi nu ja vi s'odü. Nuc'ua cjanu o jichiji co ndeje c'e mböpjörü 'ñe c'o mi cãrã o ngümü.

³⁴Nuc'ua c'e mböpjörü cjanu o zidyí e Pablo 'ñe e Silas cja o ngümü, o ma unüvi o xëdyi o zivi. Me go mäjã c'ua c'e mböpjörü 'ñe c'o mi cãrã o ngümü, na ngue vi 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi.

³⁵Nuc'ua c'ü na jyas'ü, c'o pje mi pjëzhi cjanu o zopjüvi c'ua c'o policia o xipjiji:

—Mëvi ma xopcüvi c'o bëzo c'o ró pant'aji a pjörü.

³⁶Ma mü o zät'ävi nu, o xipjivi c'e mböpjörü. Nuc'ua c'e mböpjörü cjanu o ma xipji e Pablo:

—C'o pje pjëzhi o ndävi c'o o ë mama c'ü sö rí pedyevi libre.

Nguec'ua pedyevi, Mizhocjimi rí möji, eñe c'e mböpjörü.

³⁷Pero e Pablo dya nguejme conforme o xipji c'o policia:

—C'o pje pjëzhi o mandavi o mbärüzübe na puncjü, me go bëchquibe ín tsebe cja yo nte, zö dya jñüncübe ngüenda. Y o pandgabe a pjörü. O tsjacübe a cjanu, maco rí menzumügöbe a Roma. Nudya, nevi c'ü rá pedyebe, c'ü dya ra mbärã yo nte. Iyö. Ma xipjivi ra ëjui ra 'ñe pjongüzübe libre.

³⁸Cjanu o ma c'ua c'o policia cja c'o pje mi pjëzhi, o ma xipjivi ja va mama e Pablo. 'Ma mü o dyärã c'o pje mi pjëzhi c'ü mi menzumü a Roma e Pablo 'ñe e Silas, me go züvi c'ua. ³⁹Cjanu o mëvi c'ua cja c'e pjörü o ma xipjivi e Pablo 'ñe e Silas:

—Perdonaozübe c'ü ró cja'c'öbe.

Cjanu o pjongüvi c'ua libre cja c'e pjörü. Cjanu o xipjivi:

—Rí ö'tc'üjme 'na favor rí pedyevi cja ne jñiñi, eñe c'o pje mi pjëzhi.

⁴⁰Nuc'ua e Pablo 'ñe e Silas 'ma mü o mbedyevi libre cja c'e pjörü, cjanu o ma zenguavi e Lidia. Nuc'ua cjanu o zopjüvi c'o cjuarma c'o mi cãrã nu; guec'ua o mäjí y o zëzhiji. O mbedye o möji c'ua co e Timoteo.

El alboroto en Tesalónica

17 O zät'äji c'ua a Anfípolis 'ñe a Apolonia pero o cjogütjoji, o zät'äji cja c'e jñiñi a Tesalónica. Nujnu, bübü nu 'naja nintsjimi nu ja ma't'ü Mizhocjimi c'o menzumü a Israel. ²Texe nu ja mi sät'ä e Pablo mi pa cja nintsjimi. Nguec'ua o

mezhe jñi nzo, chjünma mi pa cja c'e nintsjimi a Tesalónica mi pa jíchi o jña Mizhocjimi c'o nte. ³O jíchiji c'o mama o jña Mizhocjimi, ngue c'ua ro mbārāji mi jyodü ro sufre rvá ndü e Cristo, cja rrü tetjo c'ua na yeje. O xipjiji:

—In te'beji c'ü o mama Mizhocjimi ra ē ñevgueji libre. Pero rí xi'tsc'öji, nuc'ü, ya ējē. Ngueje e Jesús.

⁴C'o menzumü a Israel, bübü c'o o creo o ndeñeji e Pablo 'ñe e Silas. C'o dya menzumü a Israel c'o xo mi sū Mizhocjimi, na puncjü c'o xo creo e Jesucristo. Nuc'o, mi bübü ja nzi ndixü c'o pje mi pjēzhi. ⁵Nuc'ua c'o menzumü a Israel c'o dya mi creo, me go sjēyaji c'ua na ngue c'o nte o ndeñeji e Pablo 'ñe e Silas. Nguec'ua cjanu o möji cja chōjmü nu ja mi cārā c'o bëzo c'o ma s'o c'o dya mi pēpji c'o ja nde mi nzhodü. O xipjiji ro möji anguezeji. 'Ma mi pōji, o mbürü o mapjüji c'ua na jens'e. Nguec'ua va mundo c'ua na puncjü o nte. Nuc'ua cjanu o möji cja o ngümü e Jasón, Cjanu o xo'tp'üji o ngümü cjanu o cjogüji, ngue c'ua ro pjongüji e Pablo 'ñe e Silas ro zidyiji nu ja ro jññpüji ngüenda a jmi c'o nte. ⁶Pero dya chōt'üji. Nguec'ua o pēnch'iji c'ua e Jasón 'ñe ja nzi c'o 'ñaja cjuarma, o zidyiji a fuerza cja c'o pje mi pjēzhi cja c'e jññi. O mapjüji na jens'e mi mamaji:

—E Pablo 'ñe e Silas nzhodüvi onpüvi yo nte. Nguec'ua texe cja ne xoñijōmü bübü c'o ya s'onbüji o mü'bü na ngue c'o jña c'o mamavi. Nudya, va ējui va ē oncügōji. ⁷Nu ne Jasón o recibido cja o ngümü c'o,

ngue c'ua sido oxüvi. C'o creo ja c'o nzi ga mama anguezevi, dya cjaji ja c'o nzi ga manda e César c'ü mero manda; mamaji e Jesús ngueje c'ü mero manda, eñeji.

⁸C'o nte 'ñe c'o pje mi pjēzhi 'ma mü o dyārāji a cjanu, me go züji, dya mi pārā pje ro tsjaji. ⁹Nuc'ua c'o pje mi pjēzhi cjanu o cobraji o merio e Jasón 'ñe c'o 'ñaja cjuarma, o xipjiji c'ü ro nzhopcüji c'o merio 'ma ro mbedye e Pablo 'ñe e Silas cja c'e jññi. Cjanu o 'ñemeji c'ua libre.

Pablo y Silas en Berea

¹⁰Nuc'ua c'o cjuarma cjanu o xipjiji e Pablo 'ñe e Silas c'ü ro mbedyevi c'e xōmü, ro mëvi a ma a Berea. 'Ma mü o zāt'ävi nu, o mëvi cja c'e nintsjimi nu ja ma't'ü Mizhocjimi c'o menzumü a Israel. ¹¹C'o mi cārā a Berea xenda mi ārāji que na ngue c'o mi cārā a Tesalónica. O dyārāji co texe o mü'büji c'o jña c'o mi mama e Pablo 'ñe e Silas. Pama mi nuji cja o jña Mizhocjimi cjo na cjuana c'o mi mamavi. ¹²Nguec'ua c'o menzumü a Israel, na puncjü c'o o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo. Xo 'ñe na puncjü o ndixü c'o pje mi pjēzhi c'o mi griego c'o dya mi menzumü a Israel, xo creoji e Jesucristo. Xo 'ñe o bëzo c'o mi griego. ¹³Nuc'ua c'o mi cārā a Tesalónica c'o mi menzumü a Israel, o mbārāji c'ua e Pablo 'ñe e Silas vi mëvi a Berea; e Pablo mi zopjü c'o nte mi xipjiji o jña Mizhocjimi. Ixco möji c'ua o ma dyü't'üji c'o nte, ngue c'ua me go mundoji va mapjüji. ¹⁴Nuc'ua c'o cjuarma ixco ndāji c'ua c'o ro ma

caminao e Pablo ro zät'äji a squina cja c'e mar. E Silas 'ñe e Timoteo o nguejmevi a Berea. ¹⁵C'o cjuarma o ma caminaoji e Pablo hasta o zät'äji a Atenas. Nuc'ua e Pablo o mama c'ua o xipjiji:

—Ma rí nzhogueji a Berea, xipjiji e Silas 'ñe e Timoteo ra tsjavi posible ra èjui, dya ra mezhevi.

Pablo en Atenas

¹⁶E Pablo mi te'be e Silas 'ñe e Timoteo ro säjui a Atenas. Me go sufre o mü'bü, na ngue o jñanda mi tågä na puncjü o ts'ita cja c'e jñiñi. ¹⁷Nguec'ua mi pa cja c'e nintsjimi mi ñaji c'o mi menzumü a Israel mi xipjiji ja ga cja c'ü na cjuana. Xo mi ñaji c'o dya mi menzumü a Israel c'o xo mi ma't'ü Mizhocjimi. Y pama mi pa cja c'e chöjmü mi ñaji c'o mi pa nu. ¹⁸Nujnu, mi pa nu c'o mi xiji epicureo c'o mi xötpü o jña e Epicuro, 'ñe c'o mi xiji estoico c'o mi xötpü o jña e Zenón. Anguezeji o zöji o jña e Pablo. Bübü c'o o mama:

—Mbārā, ¿pje ra xitscöji ne bëzo nu ja nde pezhe o jña?, eñeji.

Bübü c'o o mama:

—Nza cja c'ü xitscöji rá creoji nan'ño ts'ita c'o ma't'üji nan'ño jñiñi, eñeji.

O mamaji a cjanu na ngue e Pablo mi xipji anguezeji ja ga cja e Jesús 'ñe c'e Resurrección. Anguezeji dya tendioji, mi cjaþüji e Jesús 'ñe c'e Resurrección mi ngue o tjü yeje ts'ita. ¹⁹O zidyiji c'ua e Pablo nu ja mi chjü a Areópago nu ja mi jünji ngüenda. Cjanu o xipjiji:

—Rí ne rí xitscöjme ne jña nu in jizhgue ngue c'ua rá părăjme. ²⁰In

mangue yo nunca rí äräjme. Rí ne rá părăjme ja ga cja yo, embeji e Pablo.

²¹C'o mi menzumü a Atenas 'ñe c'o dya mi menzumü a Atenas c'o mi cārā nu, sido mi mamaji c'o jña c'o nuevo y me mi ne ra dyäräji c'o jña c'o nuevo.

²²Nuc'ua e Pablo cjanu o böbü c'ua nu ja mi jünji ngüenda nu ja mi chjü a Areópago, cjanu o mama:

—Nu'tsc'eji in bëzoji in cārāji va a Atenas, rí unnc'ö ngüenda c'ü me in ma't'üji o ts'ita. ²³Ma mi nzhodügö mi janda yo ts'ita yo in ma't'üji, ró janda 'na altar c'ü juns'ü a cjava: “Ne altar ngue para c'e ts'ita c'ü dya rí părăgöji”, je juns'ü a cjanu. Nudya rá xi'tsc'öji ja ga cja c'ü dya in părăji pero in mamaji in ma't'üji, c'ü ngueje Mizhocjimi.

²⁴Mizhocjimi o dyät'ä e jens'e 'ñe ne xoñijömmü, 'ñe texe yo bübü 'ñe yo cja'a. Nuc'ü, manda texe a jens'e 'ñe texe cja ne xoñijömmü. Nguec'ua dya bübü a mbo o templo 'ñe o ts'ingumü nu ja ra mimi. Na ngue nuyo, ät'ätjoji co dyë yo.

²⁵Nu'tsc'eji in cjijñiji c'ü pje c'o ni jyodü yo ts'ita rí unügueji. Pero Mizhocjimi dya pje ni jyodü. Maco ngue angueze o ngambgagöji va cja ne xoñijömmü, y dacüji c'ü rgä bübüji 'ñe c'ü rgä tsjons'ü in jñüji. Xo dacüji texe c'o ni jyongüji.

²⁶Mizhocjimi o ngama texe yo raza 'ñe yo nación. Na ngue je mboxbëchiji cja c'e bëzo c'ü ot'ü o dyät'ä Mizhocjimi. O mama Mizhocjimi jinguā ro mimi nzi 'na raza yo cārā dya, 'ñe ja ngue c'ua ro ngārāji. Xo 'ñe c'o cja ra ngārā.

²⁷O ngama a cjanu Mizhocjimi yo

raza, ngue c'ua texeji ra jyodüji angueze, ra mbârâji ja ga cja, ra 'ñench'e o mü'büji. Na ngue dya jê bübü Mizhocjimi co nuzgöji rí nteji. ²⁸Na ngue dacüji c'ü rgá bübüji 'ñe c'ü rgá 'ñö'müji ín dyëji 'ñe ín cuaji. Nguec'ua sô rá mamaji bübü co nutscöji c'ü. Xo mama a cjanu 'naja c'o in menzumügueji c'o mi xiji poeta c'o mi pjëchi ra ña c'o pje nde ma jña. O mama: “O t'izgöji Mizhocjimi”, eñe. ²⁹Nu 'ma o t'izgöji Mizhocjimi, ni jyodü rá unnc'öji ngüenda c'ü dya Mizhocjimi yo ts'ita yo ät'ä yo nte. Na ngue ät'äji ja c'o nzi ga neji, de oro o de plata o de ndojo. ³⁰Ma ot'ü, Mizhocjimi mi pësp'i na puncjü paciencia c'o mi ma't'ü yo ts'ita. Na ngue dya mi pârâji. Pero nudya, mama Mizhocjimi c'ü ni jyodü ra nzhogü o mü'bü texe yo cârâ cja ne xoñijömü. ³¹Mizhocjimi ya juajnü 'na pa 'ma ra jñüncüji ngüenda. O 'ñeme 'na bëzo c'ü ra jñüncüji na jo ngüenda. 'Ma o ndü c'e bëzo, Mizhocjimi o tsjapü o te. Ngue c'ü rga pârâgöji rí texeji, c'e bëzo ngueje c'ü ra jñüncüji ngüenda, eñe e Pablo.

³²Ma mü o dyärâji c'ü mi mama e Pablo c'ü vi te e Jesús 'ma ya vi ndü, bübü c'o o tsjapü burla va ndenbe e Pablo. Bübü c'o o mama: —Xe rí xitscöjme 'na nu pa, eñeji.

³³Nguec'ua e Pablo o mbedye nu ja mi cârâji. ³⁴Bübü c'o o ndeñe e Pablo o 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo. 'Na anguezeji mi chjü e Dionisio. Mi ngue 'na c'o bëzo c'o mi jün ngüenda. Xo creo 'na ndixü c'ü mi chjü e Dámaris.

Pablo en Corinto

18 Nuc'ua e Pablo o mbedye a Atenas o ma a Corinto.

²Nujnu, o chjëvi nu 'na bëzo c'ü xo mi Israelita, pero vi jmus'ü cja c'e estado de Ponto c'ü tsja a Asia. Nuc'ü, mi chjü e Aquila. Cja vi 'ñejui c'ü nu su a Italia nu ja mi bübüvi. Na ngue e Claudio c'ü mi mero mi manda o xipji texe c'o mi menzumü a Israel ro mbedyeji a Roma c'ü tsja cja c'e país a Italia. C'ü nu su e Aquila mi chjü e Priscila. E Pablo o ma zengua e Aquila 'ñe e Priscila cja o ngumüvi. ³C'e bëpji c'ü mi cja e Aquila 'ñe e Priscila, mi mismotjo c'e bëpji c'ü mi cja e Pablo. Mi tä'bäji o xipjadü o animale mi pöji. Y nu c'o mi tömü, mi ät'äji o ngumüji. Nguec'ua e Pablo o mimiji co anguezevi, mi tä'bäji o xipjadü. ⁴E Pablo mi pa 'ma xabaro cja c'e nintsjimi mi ñaji c'o menzumü a Israel 'ñe c'o dya menzumü a Israel, mi xipjiji ro dyätpäji o jña e Jesucristo.

⁵Nuc'ua cjanu o säjä c'ua e Silas 'ñe e Timoteo, vi 'ñejui cja c'e estado de Macedonia. Nuc'ua e Pablo pama mi zopjü c'o mi menzumü a Israel mi xipjiji: —Rí xi'tsc'öji c'ü na cjuana, e Jesús ngue c'ü o mama Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre, embeji.

⁶Anguezeji dya go ne go creoji, y o zadüji e Pablo. Nguec'ua e Pablo o juancja o bitu ngue c'ua ro unüji ngüenda c'ü ro mbedye cja c'e nintsjimi, dya cja ro ma zopjü anguezeji. Cjanu o mama c'ua:

—C'ü rí ma sufregueji, dya ngue ín s'ocügö; ngueje ín s'ocügueji. Na ngue 'ma ró xi'tsc'öji ri 'ñench'e in mü'büji e Jesucristo, dya i dyätcäji. Nudya, rá zopjügö yo dya menzumü a Israel, eñe e Pablo.

⁷Cjanu o mbedye c'ua cja c'e nintsjimi. O cjogü c'ua cja 'na ngumü c'ü bëxtjo mi jără cja c'e nintsjimi. C'e ngumü mi ngue o ngumü e Justo. Nuc'ü, dya mi menzumü a Israel pero mi ma't'ü Mizhocjimi. Nu cja c'e ngumü ngue nu sido mi ña e Pablo o jña Mizhocjimi. ⁸C'ü mi manda cja c'e nintsjimi, mi chjü e Crispo. Nuc'ü, o 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo c'ín Jmugöji; xo 'ñe texe c'o mi cārā o ngumü. C'o mi menzumü a Corinto, na puncjü c'o o dyätä e Pablo cjanu o creoji e Jesucristo. Cjanu o jiji.

⁹Na nu xömü Mizhocjimi o unü e Pablo o jñanda nza cja 'ma ro nguinch'i 'na t'ijī, o xipji:

—Dya rí sū. Sido rí zopjügüe yo nte, dya rí jueme. ¹⁰Na ngue rí bübügö co nu'tsc'e. Dya rá jëzi cjó pje ra tsja'c'ü. Na ngue cja ne jñiñi cārā na puncjü o nte c'o ra dyätcä ín jña; nutscö rá cjapü ín ntegö, eñe Mizhocjimi.

¹¹O mezhe 'na cjë nde va mimi e Pablo a Corinto mi jichi o jña Mizhocjimi c'o nte.

¹²E Galión mi gobernador cja c'e estado de Acaya. 'Na nu pa, c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi ätpä o jña e Jesucristo, o jmurüji o ñaji. Cjanu o ma zürüji e Pablo o zidyiji a jmi e Galión nu ja mi jün ngüenda.

¹³Cjanu o xipjiji c'ua e Galión:

—Ne bëzo nu, onpü yo nte xipjiji nan'ño rgá ma't'üji Mizhocjimi. Maco dya mama a cjanu c'o ley, eñeji va xipjiji e Galión.

¹⁴Nuc'ua e Pablo ya mi ngue ro ndünrü. Pero e Galión o ña c'ua o xipji c'o mi menzumü a Israel:

—Nu'tsc'eji in menzumüji a Israel, sido va ë molestaozügöji, ya xichazügö co nu'tsc'eji. 'Ma ro pöt't'unte ne bëzo, o pje c'o ro tsjapü 'na nte, ro ä'tc'öji 'ma. ¹⁵Pero dya pje tsja nu. C'ü ni ñugueji na ü nu, ngue c'ü dya jizhi ja c'o nzi ga mama c'o in leygueji. Nan'ño jña c'o mama y nan'ño tjü c'ü nädä. Nguec'ua ngue'tsc'eji sö rí reglatsjëji; nutscö dya pë'sc'ü rá nugö yo, embeji c'o.

¹⁶Cjanu o manda o pjongüji c'o mi menzumü a Israel nu ja mi jün ngüenda. ¹⁷Nuc'ua c'o dya mi menzumü a Israel, o pëñch'iji c'ua e Sóstenes c'ü mi manda cja c'e nintsjimi a Corinto, o mbäräji a jmi e Galión nu ja mi jün ngüenda. Pero e Galión dya tsjapü ngüenda.

Pablo vuelve a Antioquía y comienza su tercer viaje misionero

¹⁸E Pablo xe go mezhe c'ua na puncjü o pa, o mimi a Corinto. Nuc'ua cjanu o 'ñezhe c'ua c'o cjuarma. Cjanu o möji c'ua e Aquila 'ñe e Priscila a ma a Siria, mi pöji cja 'na barco. 'Ma mü o zät'äji a Cencrea, o 'ñaxpaji o ñi na ngue ya vi cumple c'e promesa c'ü vi mama va xipji Mizhocjimi. ¹⁹⁻²¹O mbedyeji nu, o zät'äji a Efeso. E Pablo cjanu o cjogü cja c'e nintsjimi o ñaji c'o mi menzumü a Israel o xipjiji ja ga cja e Jesucristo. Anguezeji mi süjmüji e Pablo xe ro mezhe rvá mimiji. Pero e Pablo o ndünrü o mama c'ü dya mi sö. Cjanu o 'ñezhe anguezeji o xipjiji:

—Ni jyodü rá magö a Jerusalén rá ma süpcö c'e mbaxcua c'ü ya ra

zädä. Pero 'ma ra ne Mizhocjimi, rá nzhogü rá ē zenguats'üji na yeje.

Cjanu o ma ndes'e cja 'na barco c'ü mi cjogü a Efeso, o mbedye nu. E Aquila 'ñe e Priscila o nguejmevi a Efeso. ²²'Ma mü o zät'ä c'e barco cja c'e jñiñi a Cesarea, o dagü e Pablo o ma'a nu ja mi jmurü c'o cjuarma a Jerusalén, o ma zenguaji. O mbedye c'ua nu, cjanu o ma c'ua a Antioquía. ²³O mezhe ja nzi pa va mimi nu. Cjanu o mbedye o ma cja c' e estado de Galacia 'ñe cja c'e estado de Frigia. O zät'ä texe cja c'o jñiñi nu ja mi cārā c'o mi ätpä o jña e Jesucristo, o zopjüji. Nguec'ua o maji y o zēzhiji.

Apolos predica en Efeso

²⁴Dya go mezhe go säjä c'ua a Efeso 'na bëzo c'ü mi chjü e Apolos. Mi Israelita pero vi jmus'ü a Alejandría. C'e bëzo mi pārā na jo o jña Mizhocjimi, y mi pjēchi ra zopjü na jo c'o nte. ²⁵Nuc'ü, ya vi jīchiji ja ga cja o 'ñiji e Jesús c'ín Jmugöji. Mi zopjü c'o nte co texe o mü'bü, mi xipjiji ja ga cja e Jesús ja c'o nzi va dyärä. Pero dya mi pārā na jo ja ga cja. E Apolos mi pārā e Juan mi jichi co ndeje c'o nte. Pero dya mi pārā ja ga nānbäji dya o tjü e Jesucristo 'ma jichiji c'o ench'e o mü'bü angueze. ²⁶Nuc'ua e Apolos o mbürü o zopjü c'o nte cja c'e nintsjimi, o xipjiji texe c'ü mi pārā ja ga cja e Jesús. Y dya mi sū. Nuc'ua e Priscila 'ñe e Aquila 'ma mü o dyärävi mi ña e Apolos, o zidyivi o ngümüvi. Cjanu o ñatsjēji c'ua o xipjivi c'o jña c'o xe mi bëzhi ro mbārā. ^{27,28}Nuc'ua e Apolos cjanu o mama c'ü ro ndes'e cja 'na

barco ro ma cja c'e estado de Acaya. Nguec'ua c'o cjuarma a Efeso o xipjiji e Apolos:

—Jä, na jo rí mague, embeji c'ü.

Cjanu o dyopjüji 'na carta ro ndēdyi e Apolos, ngue c'ua c'o cjuarma a Acaya ro recibidoji c'ü. 'Ma o zät'ä a Acaya, Mizhocjimi o unü poder e Apolo o zopjü c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi creo e Jesucristo. Mi söji o jña anguezeji nu ja mi cārā texe c'o nte mi äräji. Mi zopjüji co texe o mü'bü mi xipjiji ja ga mama o jña Mizhocjimi; nguec'ua c'o nte va mbārāji e Jesús ngueje c'ü o mama Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre. Nguec'ua c'o mi söji o jña e Apolos o bëzhiji. Nguec'ua c'o ya vi creo e Jesucristo xenda go zēzhiji.

Pablo en Efeso

19 'Ma mi bübü e Apolos a Corinto c'ü tsja a Acaya, e Pablo mi nzhodü cja c'o jñiñi c'o mi jārā cja t'eje. Cjanu o zät'ä a Efeso. Cjanu o chjēji nu, ja nzi c'o mi ätpä o jña e Jesucristo. ²Cjanu o xipjiji c'ua:

—'Ma i creogueji, ĩcjo o ējē o Espíritu Mizhocjimi cja in mü'bügueji?

O ndünrü c'ua anguezeji o mamaji: —Dya rí äräjme cjo bübü o Espíritu Mizhocjimi.

³O ndünrü c'ua e Pablo o mama:

—ĽJa vi jigueji 'ma?

O ndünrü c'ua anguezeji:

—O nzhogü ín mü'büjme ja c'o nzi va mama e Juan, cja rrü jigöjme.

⁴O ndünrü c'ua e Pablo o xipjiji:

—'Ma mi jichi e Juan c'o nte, mi xipjiji ro jyēziji c'o na s'o ro

'ñench'e o mü'büji c'ü cja ro ëjē, c'ü ngueje e Jesús. Ngueje c'ü o mama Mizhocjimi ra 'ñevgueji libre cja c'o na s'o, eñe e Pablo.

⁵Ma mü o dyäräji a cjanu, cjanu o jiji c'ua na yeje. O nänbäji o tjü e Jesús c'ín Jmugöji va jichiji.

⁶Nuc'ua e Pablo o 'ñe's'e o dyē anguezeji. Nuc'ua o ëjē c'ua o Espíritu Mizhocjimi o ē bübü cja o mü'büji. Nuc'ua o mbürü o ñaji c'ua nan'ño idioma, y mi mamaji o jña Mizhocjimi. ⁷Anguezeji mi söji 'na doce bëzo.

⁸O mezhe jñi zana e Pablo mi pa cja c'e nintsjimi, mi pa ñaji c'o nte mi xipjiji mi jyodü ro 'ñench'e o mü'büji e Jesús, na ngue ngueje angueze c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. ⁹Pero bübü c'o o meze o mü'bü, c'o dya go 'ñejme e Jesucristo. Anguezeji o zopjüji c'ua c'o 'ñaja c'o mi jmurü cja c'e nintsjimi, o xipjiji c'ü dya ma jo o 'ñiji e Jesús. Nguec'ua e Pablo o mbedye cja c'e nintsjimi, dya cja mi pa zopjü nu c'o nte. Nuc'ua e Pablo 'ñe c'o mi teñe angueze, cjanu o möji c'ua cja 'na scuela nu ja mi xöpüte 'na bëzo c'ü mi chjü e Tiranno. Nuc'ua e Pablo pama mi pa cja c'e scuela mi pa zopjü c'o nte. ¹⁰O mezhe yeje cjē c'ü mi pa zopjü c'o nte nu. Nguec'ua texe c'o mi cārā cja c'e estado de Asia, o dyäräji o jña e Jesucristo c'ín Jmugöji, zö mi menzumü a Israel zö dya mi menzumü a Israel. ¹¹Mizhocjimi o unü poder e Pablo o tsja c'o na nojo c'o nunca mi janda c'o nte. ¹²Nguec'ua c'o ts'imbayo c'o mi jüt'ü o ñi e Pablo 'ñe c'o o péchera, mi canaji mi pa cuatüji

c'o mi sö'dyē 'ñe c'o vi zürü c'o o s'ondajma e Satanás c'ü dya jo. Nguec'ua mi jogü c'o mi sö'dyē y mi pedye c'o s'ondajma.

¹³Bübü c'o menzumü a Israel c'o mi nzhodü mi cja'ma c'o vi zürü o s'ondajma c'ü dya jo. Mi nänbäji o tjü e Jesús c'ín Jmugöji ma cja'maji, xa'ma ro mbedye c'o s'ondajma. Mi mamaji:

—Pedye cja ne nte. Rí xi'tsc'ö c'o o poder e Jesús c'ü nädä e Pablo ga zopjü yo nte, embeji c'o s'ondajma.

¹⁴Cja c'o menzumü a Israel, mi bübü 'na ndamböcjimi c'ü mi chjü e Esceva. Mi 'ñeje yench'o t'i c'o mi nänbä o tjü e Jesús ma cja'maji.

¹⁵Na nu pa 'ma o nänbäji a cjanu o tjü e Jesús, o ndünrü c'ua c'e s'ondajma o mama:

—Ri pārägö cjó ngueje e Jesús. Xo rí pārägö cjó ngueje e Pablo. Natsc'ejí, ¿pje pjē'tsc'ejí?, eñe.

¹⁶Nuc'ua c'e bëzo c'ü vi zürü c'e s'ondajma, 'nango dacü o ma ndaji c'o o t'i e Esceva. Me go mbäräji go ndöpüji. Nuc'ua o mbedyeji c'ua cja c'e ngümü, ya mi nzerгатjoji y ya me vi s'odüji. ¹⁷Nuc'ua c'o mi cārā a Efeso c'o mi menzumü a Israel, 'ma mü o mbäräji c'ü vi tsja c'o o t'i e Esceva, me go züji c'ua. Xo 'ñe c'o dya mi menzumü a Israel. Na ngue mi pāräji, zö mi nänbäji o tjü e Jesús pero dya mi creoji, nguec'ua va tsjapüji a cjanu c'o o t'i e Esceva. Nguec'ua o mamaji c'ü me na nojo e Jesús c'ü ín Jmugöji.

¹⁸O ëjē c'ua na puncjü c'o ya mi creo e Jesucristo pero sido mi cëroji, mi divinaoji y pje c'o nde mi cjaji. O mamaji c'ü dya ma jo c'o mi cjaji, y dya cja ro tsjaji. ¹⁹Bübü

o cëro c'o mi cja o magia. O ma tjëji c'o o libroji c'o mi juns'u c'o magia, cjanu o ndüt'üji a jmi texe c'o nte. O tsjaji ngüenda c'ü ja nzi mi muvi c'o libro; o zäs'ä cincuenta mil o merio de plata. ²⁰Na puncjü o nte c'o o creo e Jesucristo co texe o mü'bü. Na ngue me na zëzhi o jña Mizhocjimi.

²¹Nuc'ua o Espíritu Mizhocjimi o 'ñünbü o mü'bü e Pablo ro ma na yeje cja c'e estado de Macedonia 'ñe cja c 'e estado de Acaya, ro ma zengua c'o cjuarma. Nuc'ua cja rrü ma a ma a Jerusalén. O mama:

—'Ma rá sät'ä a Jerusalén, xo ni jyodü rá ëjë a Roma, eñe.

²²Nuc'ua e Pablo o ndäjä yeje c'o nu mimbëpjiji o mëvi a Macedonia. Nuc'o, mi ngueje e Timoteo 'ñe e Erasto. E Pablo xe nguejme o mimi cja c'e estado de Asia.

El alboroto en Efeso

²³'Na nu pa 'ma xe mi bübü e Pablo a Efeso, me mi huëni c'o nte me mi mapjüji. Na ngue mi bübü c'o dya go ne o 'ñiji Mizhocjimi.

²⁴Mi bübü 'na bëzo c'ü mi chjü e Demetrio. Mi ät'ä o ts'inana de plata c'o mi xiji ts'ina Diana. Xo mi ät'ä o ts'ingümü nu ja mi tägä c'o ts'ina Diana. Mi tsäjä o mbëpji c'o mi pjëchi ra dyät'ä o ts'inana; nguec'ua mi tōji na puncjü o merio. ²⁵E Demetrio o zojnü c'ua c'o o mbëpji 'ñe c'o 'ñaja c'o mi ät'ä o ts'inana. 'Ma mü o jmurüji, cjanu o xipjiji c'ua:

—Nu'tsc'ejji nin t'ecjanömüji, in pârâji rí tōji na puncjü o merio rgá ät'äji yo ts'inana. ²⁶Pero xo in pârâji ja ga cja ga tsja e

Pablo, zopjü yo nte xipjiji c'ü dya mizhocjimi yo ts'inana; na ngue rí ät'ätjoji co in dyëgōji yo. Xo in äräji mama a cjanu e Pablo cja c'o 'ñaja jñiñi. Nguec'ua na puncjü o nte c'o dya cja ma't'ü yo ts'inana; ya creoji c'o mama e Pablo. Dya nguextjo va a Efeso; xo 'ñe texe cja ne estado de Asia. ²⁷Bübü peligro ra tsjacüji burla yo nte, dya cja ra ndömüji yo ts'inana yo rí ätc'ōji. Y dya nguextjo nu, xo ra tsjapüji c'ü dya cja ni muvi o templo e ts'ina Diana. Dya cja ra züpüji e ts'ina Diana. Maco nudya ma't'üji texe va a Asia 'ñe texe cja ne xoñijömü.

²⁸'Ma mü o dyäräji c'o o mama e Demetrio, me go sjëyaji c'ua na puncjü o mapjüji c'ua na jens'e o mamaji:

—Me na nojo e ts'ina Diana nu rí ma'tc'ōji nutscōji rí menzumüji a Efeso, eñeji.

Y sido mi mapjüji a cjanu.

²⁹Nguec'ua texe c'o nte cja c'e jñiñi o mbürü o huëñiji, pero dya mi pârâji pje mi pjëzhi. Nuc'ua cjanu o cjuan'di o möji c'ua nu ja mi cjaji o junta. 'Ma mü o möji nu, o pënc'h'iji e Gayo 'ñeje e Aristarco c'o mi dyoji e Pablo, o zidyiji a fuerza nu ja mi cjaji o junta. Anguezevi mi menzumüvi a Macedonia. ³⁰E Pablo mi ne ro cjogü a nde cja c'o nte ro ñaji. Pero c'o mi creo e Jesucristo, dya jyëziji ro cjogü. ³¹C'o pje mi pjëzhi c'o mi manda cja c'e estado de Asia, bübü c'o mi joji e Pablo. Anguezeji o ndäji c'o o ma'a nu ja mi bübü e Pablo o ma dyötüji 'na favor c'ü dya ro ma cja c'e junta, 'na pje c'o ro tsjapüji. ³²C'o nte me mi huëñiji. Nan'ño c'o mi mama

c'o 'ñaja; nan'ño c'o mi mama c'o 'ñaja. Nguec'ua na puncjü c'o dya mi pārā pje vi jmurüji. ³³Nuc'ua c'o menzumü a Israel c'o dya mi creo e Jesucristo, o juajnüji 'na c'o o dyoji c'ü mi chjü e Alejandro para ro frentaoji co c'o nte. Bübü c'o o xipji e Alejandro pje vi jmurüji cja c'e junta. Nuc'ua e Alejandro o tsja o seña co o dyë ngue c'ua ro ngo't'ü o ne c'o nte. Na ngue mi ne ro xipjiji c'o nte c'ü dya mi ngue o s'ocü c'o mi menzumü a Israel. ³⁴Pero c'o nte, 'ma mü o jñandaji e Alejandro mi menzumü a Israel, cjanu o mapjüji c'ua na yeje. O mezhe c'ua yeje hora junto va mapjüji a cjava:

—Me na nojo e ts'ina Diana nu rí ma'tc'öji nutscöji rí menzumüji a Efeso, eñeji va mapjüji.

³⁵Nuc'ua c'ü mi representante cja c'e jñiñi, o xipji o ngo't'ü o ne c'o nte. Cjanu o xipjiji:

—Nu'tsc'ejí ín menzumüts'ügöji a Efeso. Yo nte yo cārā texe cja ne xoñijöümü pārāji nutscöji rí menzumüji a Efeso rí pjörügöji e ts'ina Diana c'ü vi 'ñeje a jens'e o sājā a jöümü. Xo rí pjörügöji o templo. ³⁶Maco nde pārāji a cjanu y dya cjó sō ra ngädā, na jo, dya rí mapjüji. Dya pje rí tsjaji. ³⁷I siji yo yeje bëzo, maco dya pje pönüvi cja o templo c'ü ín ts'inanaji. Dya xo zadüvi c'ü. ³⁸Nujyo, 'ma o tsjavi na s'o, 'ma pje c'o o tsjapüji e Demetrio 'ñe yo 'ñaja yo ät'ä yo ts'inana, nu'ma, sō anguezeji ra möji cja juesi. Nuc'ua c'e juesi ra jñünpü ngüenda yo yeje bëzo. ³⁹'Ma ngue 'na jña c'ü xe na s'ëzhi, rá ñaji 'ma ra zädä c'e pa 'ma rá cjaji junta, ja c'o nzi ga mama cja c'o

ley. ⁴⁰Nu c'o mandazüji, ra ëji ra ë huënzhgöji jenga me ró huëñiji. Ra nguijñiji rí ne rá cjaji o revolución, dya cja rá ätäji o gobiernoji.

Dya ra sō pje rá xipjiji, eñe c'e representante.

⁴¹Nuc'ua 'ma mü o nguarü o ña, cjanu o xipji c'ua c'o nte ro möji o ngümüji.

Viaje de Pablo a Macedonia y a Grecia

20 'Ma o nguarü o huëñi c'o nte, nuc'ua e Pablo o mbenpe 'na jña c'o mi ejme e Jesucristo ro jmurüji. 'Ma mü o jmurüji, cjanu o zopjüji. Cjanu o 'ñezheji cjanu o ma a ma a Macedonia. ²O zät'ä cja c'o jñiñi nu ja mi cārā o cjuarma, me go zopjüji ngue c'ua o mäjji y o zëzhiji. Cjanu o mbedye a Macedonia o ma c'ua a Grecia c'ü xo xiji a Acaya. ³⁻⁶O mezhe jñi zana va mimi nu. Nuc'ua o mama ro ndes'e cja barco ro ma a Siria. C'o mi menzumü a Israel c'o dya mi creo, mi mamaji ja rvā mbö't'üji e Pablo 'ma ro ma cja barco. O mbārā c'ua e Pablo; nguec'ua dya ndes'e cja barco. C'o o ndes'e ngue c'o mi dyoji e Pablo. Mi ngue e Sópater c'ü mi menzumü a Berea, 'ñe e Aristarco 'ñe e Segundo c'o mi menzumü a Tesalónica, 'ñe e Gayo c'ü mi menzumü a Derbe, 'ñe e Timoteo. Xo 'ñe e Tíquico 'ñe e Trófimo c'o mi menzumü cja c'e estado de Asia. Anguezeji ot'ü o möji cja barco. Pero e Pablo o nzhogü o ma na yeje a Macedonia. Nujnu, je ro ma ndes'e cja barco. Nutscö e Lucas ró chjögöbe e Pablo a Filipos c'ü tsja a Macedonia. O

zädä c'ua c'e mbaxua 'ma siji o tjömëch'i c'o dya bäs'nä. 'Ma o cjugü c'e mbaxua, ró tes'ebe cja barco a Filipos xo ró mëbe a Troas. O mezhe tsi'ch'a pa, cja ró sät'äbe nu. Ya ma tepquegöbe c'o cjuarma c'o vi ot'ü. Ró mimijme siete pa nu.

Visita de Pablo en Troas

⁷C'ü ot'ü pa nu ngo, ró jmurüjme c'o cjuarma c'o mi cärä a Troas, ngue c'ua ro sijme o tjömëch'i c'ü rva mbeñejme ja va ndü e Jesucristo. E Pablo o zopjü c'o cjuarma, na ngue ro pedyejme c'ü na ye nu pa. O mezhe ndexömü va ña. ⁸Mi tjë na puncjü o sivi nu ja mi jmurüjme cja c'e ngumü c'ü na jñi piso. ⁹Na t'i c'ü mi chjü e Eutico mi tägä cja ventana. O zürü o t'ijï na ngue o mezhe va ña'a e Pablo. Nguec'ua va ndögü a jömü. 'Ma ró dagüjme ró ma nujme, ya vi ndü. ¹⁰E Pablo xo dagü cja c'e jyäxcumü, o ma ndaja c'e t'i c'ü ya vi ndü. Nuc'ua cjanu o xitscöjme c'ua:

—Dya rí sūji. Mizhocjimi o tsjapü o te, ya bübütjo na yeje, enzgöjme.

¹¹Nuc'ua e Pablo 'ñezgöjme ró tes'ejme na yeje cja c'e jyäxcumü. E Pablo o më'ch'i c'e tjömëch'i c'ü rvä mbeñejme ja va ndü e Jesús. Cja rrü sigöjme o xëdyi. E Pablo cjanu o ñaji c'ua c'o cjuarma hasta 'ma o jyas'ü. Cjanu o ma c'ua. ¹²O zidyiji e Eutico cja o ngumü, me mi mäji. Na ngue vi ndü pero Mizhocjimi o tsjapü o te na yeje.

Viaje desde Troas a Mileto

¹³Ante c'ü ro mbedye e Pablo a Troas, o xitscöjme ro tes'ejme cja barco nu, ro möjme a Asón;

angueze ro matsjë cja 'ñiji.

¹⁴Nguec'ua 'ma ró chjögöjme e Pablo a Asón, xo ndes'e cja c'e barco. Cja rrü möcjöjme a Mitilene nu ja mi ma c'e barco. ¹⁵C'ü na ye nu pa, o mbedye nu c'e barco ró möjme ró cjugüjme a lado cja c'e isla a Quío. C'ü na jñi nu pa, ró sät'äjme cja c'e isla a Samos, y ró oxüjme cja c'e jñiñi a Trogilio. C'ü na ngiyo nu pa, ró sät'äjme a Mileto. ¹⁶E Pablo mi xädä ro ma a Jerusalén, xa'ma ro zät'ä nu 'ma ro pjongüji c'e mbaxua c'ü ni chjü Pentecostés. Nguec'ua ya vi juajnü 'na barco c'ü ro cjugütjo a Efeso c'ü dya ro böbü. Na ngue dya mi ne ro metscöjme cja c'e estado de Asia.

Discurso de Pablo a los ancianos de Efeso

¹⁷'Ma ró sät'äjme a Mileto, e Pablo o ndäjä c'o o ma a Efeso o ma siji c'o mi pastor cja c'o cjuarma.

¹⁸'Ma o ëji, nuc'ua e Pablo cjanu o xipji c'ua anguezeji:

—In părăgueji ja rvä minc'ö a ndetsc'ëji ndeze c'e pa 'ma cja rvä sägö va a Asia. ¹⁹Ró pëpcö Mizhocjimi co texe ín mü'bü. Y dya ró cjaü na nozü. Me mi huëgö na ngue c'o nte c'o dya go ne go creo. Y me mi sufregö na ngue c'o ín menzumügöjme a Israel me mi jodü ja rvä mbötcüji. ²⁰Ró xi'tsc'öji texe c'o mi jyodü ri părăgueji; dya ró co'lbugö ne ri 'na jña. Ró zo'c'üji 'ma mi jmurügueji; xo ró zo'c'üji cja ín nzungueji. ²¹Ró zopjügö c'o ín menzumügöjme a Israel, ró xipjiji co texe ín mü'bü ro jyëziji c'o na s'o ro nzhogüji cja Mizhocjimi, y ro 'ñench'e o mü'büji e Jesucristo

c'ín Jmugöji. Xo 'ñetsc'ejí, dya in menzumügueji a Israel, xo ró zo'c'öji a cjanu. ²²Nudya rrâ magö a Jerusalén. Na ngue o Espíritu Mizhocjimi jítscö c'ü ni jyodü rá magö nu. Dya rí pârâ pje ra tsjacüji nu. ²³Pero texe cja c'o jñiñi ja rí sâtc'ö, o Espíritu Mizhocjimi xitscö c'ü ra pantcaji a pjörü nu, 'ñe me rá sufregö. ²⁴Pero dya ra tsja zö rá sufregö zö ra mbötcüji. C'ü rí negö, ngue c'ü rá cjuatü ne bēpi nu o dyacü e Jesús c'ín Jmugöji. O dyacü rí zopjügö yo nte rí xipijí me s'iya Mizhocjimi anguezeji; ne ra 'ñemeji libre cja c'o na s'o.

²⁵'Ma mi búbü co nu'tsc'ejí, mi xi'tsc'öji c'ü ri unü in mü'bügueji e Jesús c'ü o 'ñeme Mizhocjimi ra manda. Nudya rí xi'tsc'öji c'ü dya cja rá chjēgöji. ²⁶Tsjijñi ja jo c'ü rí xi'tsc'öji, na ngue ya rá jyanbüji ne pa dya. 'Ma cjó c'o búbüts'üji c'ü dya ra salva, c'ü ra ma sufre, dya ngue ín s'locügö. ²⁷Na ngue ró xi'tsc'öji texe c'o ne Mizhocjimi rá pârāgöji 'ñe rá cjaji; dya ró co'bügö ne ri 'na jña. ²⁸Rí pjötpüji ngüenda ja rguí minc'ejí. Xo rí pjörüji texe c'o 'ñaja cjuarma c'o ma't'ü e Jesucristo c'ín Jmugöji. Na ngue chjēntjui nza cja o ndēchjürü. O Espíritu Mizhocjimi o dya'c'üji ne bēpi rí tsjaji o mbörü. Rí pjörüji na jo, na ngue o pjödü o cji va ndü e Jesús; nguec'ua va tsjapü o ndēchjürü c'o. ²⁹Rí pârāgö 'ma rá jyanbüji, 'ma rá magö, ra ējē c'o na s'o ga xöpunte. Nuc'o, ri chjēntjui nza cja o min'ño c'o me na sate, ra ē pjö't'üji c'o ndēchjürü. ³⁰Xo ra búbüts'üji c'o ra jíchi c'o ya ri creo e Jesucristo, ra xipijí o jña c'o dya

cjuana, ngue c'ua c'o ya ri creo ra ndeñeji co anguezeji. Nguec'ua c'o ya ri creo e Jesucristo, búbü c'o ra creo c'o xöpüte. ³¹Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí pjötpügueji na puncjü ngüenda. Mbeñegueji, ró minc'ö jñi cje a ndetsc'ejí. Zö xömü zö ndempa pero sido mi zo'c'öji. Mi xi'tsc'öji ja rvi minc'ejí hasta búbü 'ma mi huēgö por nu'tsc'ejí.

³²'Nudya cjuarma, rí ötcö Mizhocjimi ra mbö'c'üji y ra tsja'c'üji ra zi'ch'i in mü'bügueji o jña c'ü mama ja ga s'iyazügöji. Me na zēzhi o jña, ra mböxc'üji ra tsja'c'üji xenda rí dyätäji Mizhocjimi. Nguec'ua ra dya'c'üji c'o me na jo a jens'e c'o ra ch'unü texe c'o cjaü o nte. ³³'Ma mi búbügö co nu'tsc'ejí, dya cjó mi nepegö o merio ne ri ngue o bitu. ³⁴In pârāji mi pēpcjö c'ü ma tötc'ö c'ü mi sigö 'ñe c'o mi jegö, 'ñe c'ü mi si c'o mi dyocjōjme 'ñe c'o mi jeji. ³⁵Ró jí'ts'ijí 'na tjürü c'ü xo rí tsjaji. Rí pēpcjeji ngue c'ua rí pjös'üji c'o pje ni jyodü. Rí mbeñegueji c'ü o mama e Jesús c'ín Jmugöji: “Xenda rí mâceji 'ma rí unüji, que na ngue 'ma ra ch'a'c'üji”, eñe va mama.

³⁶Nuc'ua e Pablo 'ma o nguarü o zopjü a cjanu c'o pastor, cjanu o ndünjōmü o dyötü Mizhocjimi co texe anguezeji. ³⁷Nuc'ua anguezeji me go huēji c'ua, na ngue ya ro ma e Pablo. Me go ndaji y me go zü'tp'üji o jmi. ³⁸Me mi sentioji na ngue c'o jña c'o vi mama e Pablo c'ü dya cja ro chjēji. Nuc'ua ró möcjōjme e Pablo; anguezeji o ma zogüzūjme hasta cja c'e barco.

Viaje de Pablo a Jerusalén

21 Nuc'ua 'ma mü o 'ñetscōjme c'o cjuarma, cja

rrü möjme c'ua cja c'e barco. Ró möcjöjme derecho cja c'e isla c'ü ni chjü a Cos. C'ü na ye nu pa, ró möjme a Rodas. 'Ma ró pedeyjme nu, ró möjme a Pátara. ²Nujnu, ró jodüjme nu 'na barco c'ü ro ma a Fenicia. 'Ma ró tö't'üjme, ró tes'ejme cja rrü möjme. ³'Ma ma möcjöjme, ró jandajme c'e isla c'ü ni chjü a Chipre ró cjogüjme cja o jodyë. Ró sidojme hasta ró sät'äjme cja c'e jñiñi c'ü ni chjü a Tiro c'ü tsja a Siria. Ró dagüjme cja c'e barco, na ngue je ro sjö'büji nu c'o mi tunü c'e barco. ⁴A Tiro ró jodüjme ja mi cārā c'o mi ätpā o jña e Jesucristo. Nujnu, ró minc'öjme nu siete pa. O Espíritu Mizhocjimi ya vi jíchiji c'o cjuarma c'ü me ro sufre e Pablo a Jerusalén. Nguec'ua o xipjiji e Pablo c'ü dya ro ma nu. ⁵'Ma o zādā c'o pa 'ma ro mbedye c'e barco, ró pedeyjme cja c'e jñiñi a Tiro ro möjme. Nuc'ua texe c'o cjuarma 'ñe c'o o suji 'ñe c'o o t'iji o ma caminaozüjme 'ma ró pedeyjme cja c'e jñiñi. 'Ma ró sät'äjme cja squina c'e mar, ró ndüñijömüjme ró ötcöjme Mizhocjimi. ⁶Cjanu pötü rvá chagöjme, cjanu o 'ñetscöjme c'ua. Nuc'ua cja rrü tes'ejme cja c'e barco; anguezeji cjanu o nzhogüji o ngumüji.

⁷'Ma ró pedeyjme a Tiro, ró möjme a Tolemaida c'ü tsja a Fenicia. 'Ma ró dagüjme nu, dya cja ró möcjöjme cja barco. A Tolemaida ró ma zengujme c'o cjuarma, y ró minc'öjme 'napa co anguezeji. ⁸Nuc'ua c'ü na ye nu pa, 'ma ró pedeyjme a Tolemaida, cja rrü möjme a Cesarea. 'Ma ró sät'äjme nu, ró cjogüjme cja o ngumü e

Felipe ró oxüjme nu. Nuc'ü, mi zopjü c'o nte mi xipjiji ja rvá sō ro salvaji. E Felipe mi ngue 'na c'o siete c'o vi juajnüji ro unü pje ro zi'i c'o ndixü c'o ya vi ndü nu xīra. ⁹E Felipe mi tsājā nziyo o xunt'i c'o dya mi chjüntü. Mi mamaji o jña Mizhocjimi ja c'o nzi ma 'ñünbū o mü'büji. ¹⁰Ró minc'öjme nu ja nzi pa. O ējē c'ua 'na bēzo c'ü mi chjü e Agabo vi 'ñeje a Judea. Xo mi profeta mi mama o jña Mizhocjimi. ¹¹O sājā nu ja mi cārājme. Cjanu o nganba c'ua c'ü mi nzünt'ü e Pablo, cjanu o jyüt'tü c'ua o ngua 'ñe o dyë. Cjanu o mama:

—Rí xi'tsc'öji c'ü mama o Espíritu Mizhocjimi. C'o cārā a Jerusalén c'o dya ätpā o jña e Jesucristo, je xo rgā cjanu rgā jyüt'tp'üji o dyë 'ñe o ngua ne bēzo nu ngue o cja ne mbünt'ü, cja rrü zidyiji ra ma nzhöji cja o dyë c'o dya menzumü a Israel.

¹²'Ma ró ārägöjme c'o o mama e Agabo, nuzgöjme 'ñe c'o cjuarma c'o mi cārā a Cesarea me ró ötcöjme na puncjü e Pablo c'ü dya ro ma a Jerusalén. ¹³O ndünrū c'ua e Pablo o xitscöjme:

—¿Jenga in huēji? In cjacüji xo rá sentiogö. ¿Cjo in neji c'ü dya rá cjaog ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi? Rí bübü dispuesto ra zücüji a Jerusalén ra jyüt'cüji ín dyë 'ñe ín cua, ra pantcaji a pjörü. Dya nguextjo nu; xo rí bübü dispuesto ra mbötcüji na ngue rí pēpigö e Jesús c'ín Jmugöji, eñe.

¹⁴'Ma dya dyätcājme, dya cja pje ró xipijjme. Ró mamajme:

—Ra zādā rí tsjague ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi.

¹⁵Nuc'ua ró xampjajme, cja rrü möjme c'ua a Jerusalén. ¹⁶Bübü

ja nzi cjuarma a Cesarea c'o o ma zogüzüjme hasta ró sät'äjme a Jerusalén. C'o cjuarma o zinzgøjme cja o ngümü e Mnasón c'ü mi menzumü a Chipre; je ró oxüjme nu. C'e bëzo, ya vi mezhe vi 'ñench'e o mü'bü e Jesucristo.

Pablo visita a Jacobo

¹⁷C'o cjuarma a Jerusalén me go mäjı va recibidozüjme. ¹⁸C'ü na ye nu pa, ró möcjøjme e Pablo ró ma zenguajme e Jacobo. Ya xo ma cājā nu texe c'o pje mi pjězhi cja c'o cjuarma. ¹⁹Ma ró cjuarü ró zenguajme, nuc'ua e Pablo cjanu o xipji c'o cjuarma ja va mbös'ü Mizhocjimi angueze va zopjü c'o nte c'o dya mi menzumü a Israel. ²⁰Ma o dyäräji c'o o mama e Pablo, o mama c'ü me na nojo Mizhocjimi 'ñe me na jo. Cjanu o xipjiji c'ua e Pablo:

—Na jo c'ua ja gui mangue, cjuarma. Pero dyärä na jo c'o rá xi'tsc'øjme. Cārā na puncjü mil c'o ín menzumügöji c'o ya creo e Jesucristo. Anguezeji me süpüji c'o ley c'o o dyopjü e Moisés. Y neji texe c'o cjuarma xo ra züpüji c'o. ²¹Anguezeji äräji nan'ño gui jíchigue c'o ín menzumügöji c'o cārā c'o nan'ño jñiñi; äräji in xipjiji c'ü dya cja ra dyätäji c'o o dyopjü e Moisés; äräji in xipjiji c'ü dya cja ra circuncidaoji c'o o t'iji, ni xo ra tsjaji c'o 'ñaja ín chjürügöji. ²²Yo ín menzumügöji ra mbāräji c'ü i 'ñecje, ra mundoji 'na pje c'o ra tsja'c'üji. Nguec'ua, ¿ja rga cja'püji? ²³Na jo rí tsjague c'o rá xi'tsc'øjme dya. Bübüzgøjme nziyo cjuarma yo o tsja promesa va xipjiji Mizhocjimi. ²⁴Rí

möcjeji yo cjuarma cja ne templo rí chömügue o animale c'o rí unügeji. Nuc'ua yo cjuarma ra unüji c'o mböcjimi ra mbäsp'äji Mizhocjimi. A cjanu ra jogüji a jmi Mizhocjimi. Nuc'ua ra sō ra 'ñaxpaji o ñiji, na ngue ya rguí cumpleji c'o promesa. Nuc'ua yo ín menzumügöji ra mbāräji c'ü dya cjuana c'ü äräji; in cjague ja c'o nzi ga mama c'o ley c'o o dyopjü e Moisés. ²⁵Dya rí xi'tsc'øjme c'ü ni jyodü ra dyätä c'o ley c'o dya rí menzumügöji. Na ngue ya ró ñagøjme ró penpejme 'na carta ró xipijime c'o ni jyodü ra tsjaji. Ngue c'ü dya ra zaji o ts'ingue o animale c'o bäs'p'ä yo ts'ita. Dya xo ra ziji o cji. Dya xo ra zaji o ts'ingue o animale c'o dya mbedye o cji. C'o bëzo, dya ra tsäji o ndixü; c'o ndixü, dya xo ra tsäji o bëzo, eñe e Jacobo.

Toman preso a Pablo en el templo

²⁶C'ü na ye nu pa, e Pablo o möji c'ua c'o nziyo cjuarma o cjogüji cja c'e templo. Nuc'ua e Pablo o xipji c'e mböcjimi c'ü ya mi ngue ro cumple c'o bëzo c'o promesa c'o vi xipjiji Mizhocjimi. Xo mama e Pablo:

—Nutsco nguetsco rá tōmügö c'o animale c'o ra dya'c'ü yo bëzo, rí päsp'ägue Mizhocjimi, eñe.

^{27,28}Nuc'ua ya mi ngue ro zädä c'o xe siete pa 'ma ro cumpleji c'o promesa. C'o menzumü a Israel c'o vi 'ñeje cja c'e estado de Asia, bübü c'o o jñanda e Pablo cja c'e templo. O pēñch'iji c'ua e Pablo, cjanu o mapjüji c'ua na jens'e o mamaji:

—Nu'tsc'ēji in bëzoji rí menzumüji a Israel, pjöxcüjme rá pēñch'ijme

ne bëzo. Ngueje nu nzhodü texe cja ne xoñijöümü, jíchi yo nte c'o me na s'o. Nujnu, ña'a contra nutscöji o ntezgöji Mizhocjimi. Xo ña'a contra o ley e Moisés, 'ñe ne templo nu me na sjü. Y dya nguextjo nu; o siji yo dya rí menzumügöji o cjogüji cja ne templo nu me na sjü o contaminaoji, eñeji.

²⁹C'o vi 'ñeje a Asia o mamaji a cjanu, na ngue o jñandaji a Jerusalén e Trófimo c'ü mi menzumü a Efeso mi dyojui e Pablo. Mi pëzhiji e Pablo xo vi siji e Trófimo cja c'e templo.

³⁰Me co üdü c'ua texe c'o mi cãrã cja c'e jñiñi. Go cjuan'diji c'ua go mundoji. Cjanu o pëñch'iji e Pablo go pjongüji cja c'e templo. Ixco ngot'üji c'ua c'o ngoxtji. ³¹C'o nte mi ne ixto mbö't'üji e Pablo. Pero bübü c'o o ma cja c'e bëzo c'ü mi manda 'na mil o tropa romana, o ma xipjiji c'ü ya vi mundo texe c'o mi menzumü a Jerusalén ma huëñiji. ³²Nu c'e bëzo, ixco ma't'ü c'ua c'o tropa 'ñe c'o mi manda cada cien tropa, ixco dagüji c'ua cja c'e jyäxcümü nu ja mi cãrãji c'ü mi chäjui c'e templo, o möji nu ja mi cãrã c'o nte. C'o nte 'ma mü o jñandaji c'e bëzo 'ñe c'o tropa, o jyëziji c'ua, dya cja mbärãji e Pablo. ³³O säjä c'ua c'e bëzo, cjanu o manda o pëñch'iji e Pablo cjanu o ndün't'üji yeje cadena. Nuc'ua cjanu o zopjü c'o nte o dyönüji pje mi pjëzhi e Pablo y pje vi tsja. ³⁴C'o nte me mi huëñiji. Nan'ño c'o mi mama c'o 'ñaja; nan'ño c'o mi mama c'o 'ñaja. Nguec'ua dya mi sö ro mbärã c'e bëzo pje vi tsja e Pablo. Nguec'ua cjanu o manda ro zidyiji

e Pablo a mbo cja c'e jyäxcümü.

^{35,36}Ma o zät'ä c'o tropa 'ñe e Pablo cja c'e dezhe c'ü rví ndes'ejí cja c'e jyäxcümü, c'o tropa o ndës'iji c'ua e Pablo cjanu o ngö's'ü o jyöji. Na ngue c'o nte me mi chütüji y me mi mapjüji na jens'e mi mamaji: —Pö't'üji ne bëzo.

Pablo hace su defensa delante de la gente

^{37,38}Ma ya mi ngue ro cjogü c'o tropa a mbo cja c'e jyäxcümü, o mama c'ua e Pablo o xipji c'e bëzo c'ü mi manda texe c'o tropa: —¿Cjo sö rá xi'tsc'ö 'na jña?, eñe e Pablo.

O ndünrü c'ua c'e bëzo:

—Mi pëzhgö mi ngue'tsc'e c'e bëzo c'ü menzumü a Egipto. Pero dya ngue'tsc'e, na ngue in ñague griego. Nuc'ü, mi dyoji c'o rí xicöjme o pö't'ünte. Dya be mezhe mi jodü ja rvá tsjaji o revolución ro ndöpüji ne gobierno. C'e bëzo o dyëdyi nziyo mil c'o mi pö't'üte o möji cja majyadü nu ja dya cjó nzheñe, eñe c'e bëzo va xipji e Pablo.

³⁹O ndünrü c'ua e Pablo o mama:

—Nutscö rí Israelitagö. O jmuxcü a Tarso c'ü tsja cja c'e estado de Cilicia. Rí tsjagö cja 'na jñiñi c'ü me manda. Rí ö'tc'ü favor rí jyëzgui rá zopjügö yo nte, eñe.

⁴⁰O unü c'ua sjëtsi. Nuc'ua e Pablo o böbü cja c'e dezhe, o tsja o seña co o dyë ro ngo't'ü o ne c'o nte. Nguec'ua, dya cja nda mi mapjüji na jens'e. Nuc'ua e Pablo o ña c'ua c'e idioma hebreo va zopjü c'o nte, o mama:

22 —Nu'tsc'ejí ín menzumüts'ügöji, nu'tsc'ejí

pjë'ts'iji in jünji ngüenda 'ñetsc'ejj
dya pje pjë'ts'iji, rí zo'c'öji.
Dyärägueji na jo c'ü rá xi'tsc'öji,
ngue c'ua rí pârägueji c'ü dya rí
c'jagö c'o na s'o, eñe e Pablo.

²Ma o dyäräji e Pablo mi ña
hebreo, xe go juemeji c'ua. O mama
c'ua e Pablo:

³—Xo rí Israelitagö nza cjatsc'ejj.
O jmuxcügö a Tarso c'ü tsja a
Cilicia, pero ró tegö va cja ne
ndajñiñi. Nu c'ü o jítscö, mi ngue
e Gamaliel. O jítscö na jo c'o
ley c'o o unü Mizhocjimi c'o ín
mboxatitagöji. Mi sügö Mizhocjimi;
'ma c'jö c'o mi pëzhgö c'ü dya mi
sü Mizhocjimi, mi sjëyazgö na
puncjü ja c'o nzi gui tsjagueji dya.

⁴Nguec'ua mi nugö na ü c'o mi
tëpi o 'ñiji e Jesús, mi negö c'ü ro
mbö't'üji texeji. Mi mandagö ra
ndün't'üji o cadena cja rrü pant'aji
a pjörü, zö mi bëzo zö mi ndixü.

⁵Nu mero ndamböcjimi 'ñe yo
jün ngüenda cja yo ín menzumüji,
päräji c'ü na cjuana c'ü rí xi'tsc'öji
je ma c'jazgö nu. Na ngue anguezeji
o dyaciüji o carta c'ü ro tjëdyi a ma
a Damasco ro jíchi c'o mi manda
cja c'o nintsjimi nu. Nuc'ua ró ma
c'ua ro ma sürü c'o mi creo e Jesús
c'o mi cārā nu, cja rrü tjün't'üji co
cadena ro ëji va a Jerusalén ngue
c'ua ro castigaoji.

Pablo cuenta de su conversión

⁶'Ma mi pagö cja 'ñiji, 'ma ya
mi ngue ro sät'ä a Damasco, ya vi
jñisariü. 'Nango ëjē c'ua a jens'e
'na jya's'ü c'ü me mi juëns'i c'ü
o pjat'ü nu ja mi pagö. ⁷Ró tögü
a jömü c'ü mi chägägö. Cja rrü
ärägö 'na jña c'ü o xitscö a cjava:

“Nu'tsc'e Saulo, ¿jenga in c'japü ra
sufre yo creozügö? Chjëntjui c'ü ri
nguetscö ri c'jacö rá sufre”, enzgö.

⁸Ró tjüntügö ró xipji: “Nu'tsc'e nin
t'ecjañömü, ¿c'jó ngue'tsc'e?” O
ndünrü c'ua c'ü mi ña: “Nguetscö
e Jesús mi menzumügö a Nazaret.
In c'japü ra sufre yo creozügö;
chjëntjui c'ü ri nguetscö ri c'jacö
rá sufre”, enzgö. ⁹C'o mi pöcjöjme,
me co züji. O jñandaji c'e jya's'ü
pero dya dyäräji pje pjëzhi c'ü
o mama c'e jña c'ü mi zocügö.

¹⁰Ró mamagö c'ua: “Nu'tsc'e ín
Jmuts'ügö, ¿pje in ne rá c'jagö?”, ró
embe. O ndünrü c'ua c'ín Jmugö
o xitsi: “Ixtí mague dya, rí sät'ä a
Damasco. Nujnu, ra xi'ts'iji nu, c'e
bëpji c'ü ya mama Mizhocjimi rí
tsjague”, enze. ¹¹Nuc'ua, dya cja mi
jandagö na ngue me mi juëns'i c'e
jya's'ü. Nguec'ua c'o mi pöcjöjme o
pënzhuigi ín dyë, cjanu o ngüncüji
o zinziji a Damasco.

¹²'Mi bübü 'na bëzo a Damasco
c'ü mi chjü e Ananías. Mi sü
Mizhocjimi mi ätä c'o ley. C'o ín
menzumügöji c'o mi cārā nu, mi
mamaji c'ü mi cja na jo. ¹³O ëjē
c'ua e Ananías nu ja mi oxügö, o
böbü ín jmigö o xitsi: “Nu'tsc'e
Saulo mi cjuarmats'ügö. Ra jogü
dya in chö rí jñanda na yeje”, enze.
Ixco jogü c'ua ín chö ró janda e
Ananías. ¹⁴Nuc'ua e Ananías cjanu
o xitscö: “Mizhocjimi c'ü mi ma't'ü
c'o ín mboxatitagöji, o juan'c'ügue
ndeze mi jinguā ngue c'ua rí
pārāgue c'o ne angueze rí tsja. O
dya'c'ügue i jñanda e Jesús nu
c'ü me na jo a jmi Mizhocjimi. Xo
dya'c'ü i dyärä o zo'c'ü. ¹⁵Nguec'ua
rí xipjigue yo nte ja ga cja e Jesús;

rí xipjiji ja ga cja c'ü i jñanda 'ñe c'o i dyärä. ¹⁶Nudya, dya cja pje rí che'be; ixtí jigüe dya. Rí 'ñench'e in mü'bü e Jesús y rí tsjapü in Jmugue. 'Ma rí tsjague a cjanu, ra ndin'tsc'i in mü'bü c'o na s'o", enzgö e Ananías.

Pablo cuenta cómo fue enviado a los que no eran de Israel

¹⁷'Ma ró nzhogö a Jerusalén, ró ëjê cja ne templo ró ë ötü Mizhocjimi. 'Ma mi ötügö Mizhocjimi, o dyacü c'ü ró janda, nza cja 'ma ro cjinchi 'na t'ijí. ¹⁸Ró janda e Jesús; o xitsi: "Pura pedyegue a Jerusalén, na ngue zö rí xipjigüe yo nte ja rvá zo'c'ügö y ja vi jñandgagö, pero dya ra creots'üji", enzgö. ¹⁹Pero ró xicö c'ua: "Iyö ín Jmuts'ügö; ra creozüji. Päräji mi pagö cja c'o nintsjimi mi pa jodü c'o mi creots'ü. Mi mandagö ra pant'aji a pjörü y ra mbäräji. ²⁰'Ma o mama e Esteban c'ü me na jots'ügüe, 'ma o mbö't'üji c'ü, xo mi bönc'ö nu, me mi mäcjö. Ró pjötpü o bitu c'o o mbö't'ü c'ü", ró embe c'ín Jmugö. ²¹O ndünrü c'ua o mama: "Pedyegue, rá täc'ä rí magüe na jê nu ja cärä c'o dya menzumü a Israel, rí ma zopjüji", enzgö. Nujyo, ngueje yo o mama e Pablo va xipji c'o nte.

Pablo en manos del comandante

²²C'o nte o dyäräji na jo, hasta 'ma cja mama e Pablo c'ü vi ch'unü o bëpji mi zopjü c'o dya menzumü a Israel. Nuc'ua cjanu o mapjüji c'ua na yeje o mamaji:

—Pö't'üji ne bëzo. Dya cja xe ra mimi cja ne xoñijöümü, eñeji.

²³'Ma mi mapjüji na jens'e, xo mi juant'aji o bituji y mi vos'üji o jöümü a jens'e. Na ngue me mi üdüji.

²⁴Nuc'ua c'ü mi manda c'o tropa, o manda o zidyiji e Pablo a mbo cja c'e jyäxcumü nu ja mi cärä c'o tropa. Cjanu o manda ro ndas'üji o chirrio, ngue c'ua ro mama e Pablo pje vi tsja, nguec'ua ma mapjü c'o nte. ²⁵Ante c'ü ro ndas'üji, o ndün't'üji o xipjadü. Mi böbü nu 'na bëzo c'ü mi manda cien tropa. Nuc'ua e Pablo cjanu o xipji c'ua c'e bëzo:

—Mama cja c'o ley c'ü dya sö rí chas'üji o chirrio c'o menzumü a Roma. Ni jyodü ot'ü rí jñünpüji ngüenda pje mbë c'ü o tsja, eñe e Pablo.

²⁶C'e bëzo 'ma o dyärä c'o o mama e Pablo, cjanu o ma c'ua cja c'e bëzo c'ü mi manda texe c'o tropa, o ma xipji:

—Pjötpü ngüenda ne bëzo, c'ü dya pje xe rí tsjapü. Na ngue menzumü a Roma.

²⁷Nuc'ua c'e bëzo c'ü mi manda texe c'o tropa, cjanu o ëjê c'ua nu ja mi bübü e Pablo, o ë xipji:

—Xitsi. ¿Cjo in menzumügue a Roma?

O ndünrü c'ua e Pablo:

—Jä.

²⁸O ndünrü c'ua c'e bëzo:

—Maco ró cjöt'ügö na puncjü o merio para ró cjangö menzumü a Roma.

O ndünrü c'ua e Pablo o mama:

—Nutsö rí menzumügö a Roma ndeze 'ma o jmuxcügö, eñe.

²⁹Nuc'ua c'o ya mi ngue ro ndas'ü o chirrio e Pablo, o ndans'aji c'ua. Nuc'ua c'ü mi manda texe c'o tropa,

xo zū c'ua. Na ngue vi manda o ndün't'üji co xipjadü e Pablo, maco mi menzumü a Roma.

Pablo delante de la Junta Suprema

³⁰C'ü mi manda c'o tropa, mi ne ro mbärä jenga mi mama c'o mi menzumü a Israel c'ü mi jyodü ro ndü e Pablo. Nguec'ua c'ü na ye nu pa, o xipji c'o ndamböcjimi 'ñe texe c'o mi jün ngüenda ro ë jmurüji. Nuc'ua cjanu o xäpcä e Pablo, cjanu o dagüvi cja c'e jyäxcumü. Cjanu o cjugüvi nu ja mi jünji ngüenda. Cjanu o xipji e Pablo ro böbü cja o jmiji.

23 Nuc'ua e Pablo o jñanda na jo c'o mi jün ngüenda, cjanu o xipjiji:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji, sido rí jodü rá c jagö ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo, eñe.

²Nuc'ua c'ü mi mero ndamböcjimi c'ü mi chjü e Ananías, cjanu o xipji c'o bëxtjo mi böbü cja e Pablo ro mbë'chp'iji o ne. ³O ndünrü c'ua e Pablo o xipji c'ü mi mero ndamböcjimi:

—Nu'tsc'e in cja pü na jots'ügue, pero na s'o c'o in cja gue. Mizhocjimi ra castigaots'ü. In cja pü in jüncüji ngüenda ja c'o nzi ga mama c'o ley; maco in manda ra mbëchquiji ín te, eñe e Pablo.

⁴O ndünrü c'ua c'o bëxtjo mi böbü, o mamaji:

—¿Jenga i sadügue nu? Maco o 'ñeme Mizhocjimi ra tsja mero ndamböcjimi.

⁵O ndünrü c'ua e Pablo o mama:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji, dya mi pärägö cjo mi mero ndamböcjimi nu. 'Ma ro pärägö,

dya ro xipji a cjanu. Na ngue cja o ley Mizhocjimi, mama c'ü dya pje rá xicöji yo ín menzumügöji yo pje pjëzhi.

⁶Nuc'ua e Pablo o unü c'ua ngüenda c'o mi jün ngüenda, mi cärä 'na partido c'o mi saduceo, mi cärä 'na partido c'o mi fariseo. Nguec'ua o ña c'ua na jens'e:

—Nu'tsc'eji ín menzumüts'ügöji, rí fariseogö o t'izgö 'na fariseo. In jüncüji ngüenda na ngue rí creogö c'ü ra zädä c'e pa 'ma ra te'e texe c'o ya ndü.

⁷Nuc'ua c'o fariseo 'ñe c'o saduceo, dya cja mi 'natjo o pjeñeji; ya nde mi nan'ño ma nguiñiji c'ua.

⁸Na ngue yo saduceo mamaji c'ü dya cja ra te c'o ya ndü. Xo mamaji c'ü ojtjo anxe. Xo mamaji c'ü dya bübü e Satanás c'ü dya jo, ne ri ngue c'o o mbëpji. Yo fariseo creoji bübü nza texe yo. Xo creoji c'ü ra te c'o ya ndü. ⁹Nuc'ua c'o mi jün ngüenda o mbürü o zöji o jña, o ñaji na jens'e. Cjanu o böbü c'ua, ja nzi c'o fariseo c'o mi xöpü o ley Mizhocjimi, o mamaji:

—Dya pje rí tö'tp'ügöjme c'o na s'o c'o ri cja ne bëzo. 'Na ri ngueje 'na o anxe Mizhocjimi c'ü o zopjü. 'Ma ga cjanu, na jo, dya pje rá cja püji. Na ngue 'ma rá c'a's'üji nu, chjëntjui c'ü ro c'a's'üji Mizhocjimi.

¹⁰Nuc'ua c'o fariseo mas go zöji o jña c'o saduceo, y o mbürü o chüji. Nuc'ua c'e bëzo c'ü mi manda c'o tropa, o zū c'ua 'na ro mbäräji e Pablo ro s'odü na puncjü. Nguec'ua o ma't'ü c'o tropa o dagüji cja c'e jyäxcumü o ë ñanaji e Pablo a nde c'o saduceo, cjanu o zidyiji c'ua na yeje cja c'e jyäxcumü.

¹¹Nuc'ua c'e xōmü c'ü na ye nu pa, 'nango jñetse c'ua e Jesucristo c'ín Jmugöji mi bōbü cja o jmi e Pablo, o xipji:

—Nu'tsc'e Pablo, dya rí sūgue; rí mǎcje. I zopjūgue yo nte va a Jerusalén, i xipjiji ja ga cjazgö. Xo ni jyodü rí mague a Roma xo rí zopjūgue c'o nte c'o cārā nu, eñe e Jesús va xipji e Pablo.

Planes para matar a Pablo

¹²C'ü na ye nu pa, c'o mi menzumü a Israel c'o dya mi creo e Jesucristo, o mamaji c'ü ro mbō't'üji e Pablo. O juraji Mizhocjimi va mamaji:

—Dya cja rá siji o xēdyi ne ri ndeje, hasta 'ma rá cjuarü rá pō't'üji e Pablo. Ra zücöji Mizhocjimi 'ma dya rá cjağöji a cjanu.

¹³Mi sō mas de cuarenta c'o o mama a cjanu. ¹⁴Anguezeji cjanu o möji c'ua cja c'o ndamböcjimi 'ñe ja nzi c'o mi jün ngüenda, o ma xipjiji:

—Nutsçöjme ró nädājme Mizhocjimi. Ró mamajme c'ü dya cja rá sijme o xēdyi ne ri ndeje, hasta 'ma rá cjuarü rá pō't'üjme e Pablo. Ra zücüjme Mizhocjimi 'ma dya rá cjağme a cjanu. ¹⁵Nguec'ua nu'tsc'eji 'ñe c'o 'ñaja c'o jün ngüenda, chaque rí penpeji 'na jña c'e bëzo c'ü manda c'o tropa ra sin'c'iji e Pablo. Rí xipcjeji ni jyodü xenda rí pǎrāgueji pje pjēzhi c'ü o tsja e Pablo. Nutsçöjme ya rí bübüjme rá pō't'üjme ante c'ü ra sājā va, eñeji.

¹⁶A Jerusalén mi bübü nu c'ü nu sobrinu e Pablo, o t'i c'ü nu cjü. Nuc'ü, o dyārā c'o mi mama c'o bëzo ro mbō't'üji e Pablo 'ma

ro cjogü. Cjanu o ma c'ua cja c'e jyāxcumü o ma xipji e Pablo.

¹⁷Nuc'ua e Pablo cjanu o ma't'ü c'ua 'naja c'o bëzo c'o mi manda cien tropa, cjanu o xipji:

—Rí ò'tc'ü favor rí mëvi ne t'i cja c'e bëzo c'ü manda texe yo tropa; va jün 'na jña pje ra xipji, embe.

¹⁸O zidyi c'ua cja c'e bëzo c'ü mi manda c'o tropa, cjanu o xipji:

—C'ü rvá ēcjōbe, o matcügö c'e bëzo c'ü ró cotc'öji c'ü ni chjü e Pablo. O dyötcü favor ró sigö ne t'i; va jün 'na jña pje ra xi'ts'i, embe.

¹⁹Nuc'ua c'e bëzo c'ü mi manda texe c'o tropa, cjanu o pēnchp'i c'ua o dyē c'e t'i, cjanu o ndans'avi ro ñatsjēvi. Cjanu o dyönü:

—¿Pje pjēzhi c'ü rí xitsi?

²⁰O ndünrū c'ua c'e t'i:

—Yo menzumü va, ya ñaji. Ra xōrū chaque ra ē dyō'tc'üji rí sidyi e Pablo nu ja jünji ngüenda. Ra xi'ts'i'iji c'ü ni jyodü xenda ra mbārāji pje pjēzhi c'ü o tsja e Pablo. ²¹Nguec'ua rí ò'tc'ügö c'ü dya rí tsjague c'ü ra ē xi'ts'i'iji. Na ngue sō mas de cuarenta bëzo c'o ne ra mbō't'ü e Pablo. Ya te'beji dya c'ü, ngue c'ua 'ma rí tsjogüvi, ra mbō't'üji. Anguezeji ya nädāji Mizhocjimi o mamaji a cjava: “Dya cja rá siji o xēdyi ne ri ndeje, hasta 'ma rá cjuarü rá pō't'üji e Pablo. Ra zücüji Mizhocjimi 'ma dya rá cjağöji a cjanu”, eñe anguezeji. Nguec'ua te'beji dya, c'ü rí tsjague ja c'o nzi rgá ē xi'ts'i'iji.

²²O ndünrū c'ua c'e bëzo:

—Pjōtpūgue na puncjü ngüenda, dya cjó rí xipji c'ü i xitscö yo. Mague dya, embe c'e t'i.

**Envían a Pablo ante
Félix el gobernador**

²³Nuc'ua c'e bëzo cjanu o ma't'tü c'ua yeje c'o mi manda cien tropa, o xipjivi:

—Mandaguevi yo yeje ciento tropa yo nzhontjo ra xampjaji rí möji a Cesarea. Rí pedyeyi 'ma ra unü a las nueve ne xömü. Xo rí möji setenta tropa c'o chägä o pjadü, cja na yeje ciento c'o qui o lanza. ²⁴Xo rí xöcüvi o pjadü c'o ra chägä e Pablo. Rí pjörüji na jo, ngue c'ua ra zät'ä na jo cja e Félix c'ü gobernador, embeji c'o yeje c'o mi manda cien tropa.

²⁵Nuc'ua c'e bëzo c'ü mi manda texe c'o tropa, cjanu o dyopjü 'na carta c'ü ro mbenpe e Félix. O jñu's'ü a cjava:

²⁶“Nu'tsc'e Félix in gobernadorgue, rí zenguats'ügö nin t'ecjanöümü. Nguetscö e Claudio Lisias rí pen'c'ö ne carta. ²⁷Rí xi'tsc'ö ne bëzo nu va siji yo tropa. C'o menzumü a Israel o zürüji ne bëzo, ya mi ngue ro mbö't'üji. 'Ma ró pârägö c'ü menzumü a Roma nu, ixtó ëdyigö ín tropa ró ma ñanajme ró cjocüjme cja c'e jyäxcumü.

²⁸Nutscö mi ne ro pârägö pje vi tsja ne bëzo, na ngue c'o nte mi mamaji c'ü vi tsja na s'o. Nguec'ua ró dagübe cja c'e jyäxcumü ró sidyi ne bëzo nu ja jün ngüenda c'o menzumü a Israel. ²⁹Mi mama c'o nte c'ü vi tsja na s'o nu. Pero ró unnc'ö ngüenda nguextjo c'o o ley anguezeji c'o mi mamaji c'ü dya ätä nu. Dya pje ró tö'tp'ügö c'o na s'o c'o ro tsja, c'ü rva pö't'ü ni xo ri ngue c'ü rva pant'a a pjörü.

³⁰Nuc'ua o ëjë 'naja c'ü o 'ñe xitsi c'ü mi cārā o bëzo c'o ya vi ñaji ja rvā mbö't'üji ne bëzo. Nguec'ua ró täcjö yo tropa o siji nu. Y c'o nte c'o mama c'ü o tsja na s'o nu, ró xipjiji ra ëji ra ë xi'ts'iji”, eñe va dyopjü c'e bëzo c'ü mi manda texe c'o tropa c'o ma cājā cja c'e jyäxcumü.

³¹Nuc'ua c'o tropa cjanu o tsjaji ja c'o nzi va xipjiji; o zidyiji e Pablo c'e xömü a Antípatris. ³²C'ü na ye nu pa, c'o tropa c'o mi nzhontjo o nzhogüji cja c'e jyäxcumü nu ja vi mbedyeji. C'o tropa c'o mi chägä o pjadü ngue c'o o möji e Pablo.

³³Ma o zät'äji a Cesarea, o unüji c'e carta c'e gobernador, cjanu o nzhöji e Pablo. ³⁴Nuc'ua c'e gobernador 'ma o nguarü o xörü c'e carta, cjanu o dyönü e Pablo pje ma estado mi tsja. 'Ma o mbārā mi tsja a Cilicia, cjanu o mama c'ua:

³⁵—'Ma ra säjä c'o mama i tsjague c'o na s'o, rá jün'c'ügö ngüenda, embeji e Pablo.

Cjanu o manda o zidyiji e Pablo cja o palacio e Herodes nu ja ro oxü. Xo manda ro mbörüji nu.

Defensa de Pablo delante de Félix

24 O mezhe c'ua tsi'ch'a pa, o säjä c'ua a Cesarea e Ananías c'ü mi mero ndamböcjimi, 'ñe ja nzi c'o mi jün ngüenda. Ma siji 'na licenciado c'ü mi chjü e Tértulo. O möji cja c'e gobernador ngue c'ua ro cusaji e Pablo. ²Nuc'ua c'e gobernador o manda o siji e Pablo. 'Ma mü o säjä e Pablo, nuc'ua e Tértulo o mbürü o cusa e Pablo, o xipji c'e gobernador:

—Nu'tsc'e Félix nin t'ecjanöümü. Na ngue in gobernador, rí cārājme na

jo, dya cjó rí chũjme. In pjöxcũjme na puncjũ; nguec'ua dya pje bẽtscojme. ³Nguec'ua rí da'c'ũjme na puncjũ 'na pøjö nu'tsc'e Félix, me na jontets'ũ. ⁴Dya rí ne rá bẽ'chc'ljme na puncjũ in tiempo. Pero rí ö'tc'ũjme rí dyätcäjme na ngue na jontets'ũ. Dya puncjũ o jña c'o rá ñagøjme. ⁵Ne bëzo ró tö'tp'ũjme me na s'o c'o cja'a. Nzhodũ texe cja ne xoñijömi, zopjũ c'o ín menzumögøjme. Nguec'ua anguezeji, dya cja ne ra dyätäji in gobiernogue. C'o teñe angueze, ni chjũ nazareno. Anguezeji dya cja ma't'ũji Mizhocjimi nza cjazgøjme; nan'ño ga creoji. ⁶Ne bëzo ya mi ngue ro contaminao c'ín templogøjme, pero ró sürũjme. Mi ne ro jünpũjme ngüenda ja c'o nzi ga mama c'o ín leygøjme. ⁷Pero o metio e Lisias c'ũ manda c'o tropa nu, o möji c'o o tropa nu ja mi jünpũjme ngüenda ne bëzo, o ma zinnguujme a fuerza. ⁸Cjanu o xitsijme ro ëcjøjme cja in jmigue. Nguec'ua 'ma rí tsjapũ t'önũ ne bëzo, rí pãrãgue c'ũ na cjuana c'ũ rí xi'tsc'øjme o tsja na s'o nu.

⁹C'o 'ñaja c'o mi menzumũ a Israel cjanu o mamaji c'ua:

—Na cjuana yo mama e Tértulo, embeji c'e gobernador.

¹⁰Nuc'ua c'e gobernador cjanu o tsjapũ c'ua o seña e Pablo ro ña. O mama c'ua e Pablo:

—Rí pãrãgö ya pa ja nzi cjë c'ũ in gobernador in jüngue ngüenda cja ín paísgøjme. Nguec'ua rí mägö; dya rí sũ rá tjünrügö. ¹¹Ya mezhe como 'na doce pa, ró magö a Jerusalén ró ma ma't'ügö Mizhocjimi. 'Ma rí tsja t'önũ, rí

pãrãgue c'ũ na cjuana yo rá xi'tsc'ö.

¹²Nujyo, mamaji ró cjağö c'o na s'o 'ma ró magö a Jerusalén. Pero dya cjó ró sögöbe o jña para ro mundo c'o nte; ni ri ngue cja c'e templo, ni ri ngue cja c'o nintsjimi, ni ja xo ri ngue cja c'e ndajñiñi a Jerusalén. ¹³Nujyo xi'tsc'ejí, dya sö ra mamaji c'ũ na cjuana. ¹⁴Nutscö na cjuana rí creogö c'e jña c'ũ cja jizhi Mizhocjimi. Nujyo ín menzumögøjme, mamaji c'ũ nan'ño rgá creogö dya. Pero dya cjuana c'ũ mama yo. Na ngue rí ma't'ügö Mizhocjimi c'ũ mi ma't'ũ c'o ín mboxatitagøjme. Rí creogö texe c'o mama c'o ley, 'ñe texe c'o o dyopjũ c'o profeta. ¹⁵Rí creogö c'ũ o mama Mizhocjimi ra te c'o ya ndũ, c'o o tsja na jo 'ñe c'o o tsja na s'o. Nu yo ín menzumögøjme xo creoji a cjanu. ¹⁶Siempre rí jodügö rá cjağö c'o na jo, ngue c'ua dya rá cjağö na s'o a jmi Mizhocjimi, ni pje rá cjaçö yo nín minteji.

¹⁷Ró magö ja nzi vez a Jerusalén, pero o mezhe ja nzi cjë c'ũ cja ró magö. Mi doce pa, 'ma ró magö nu, ró jünügö c'o ró unũ c'o pobre. Xo ró jünũ c'o ro unügö Mizhocjimi.

¹⁸'Ma ró unügö Mizhocjimi cja c'e templo c'o ofrenda c'o mi jünügö, o jñandgaji nu. Pero nujyo, dya ngue yo o jñandga. C'o o jñandga, ngueje ja nzi ín menzumögøjme c'o vi 'ñeje a Asia. Ya rvá cumplegö c'o rvá mama ro cjağö, ja c'o nzi ga cja ín chjürügøjme. Dya mi dyocjøjme na puncjũ o nte; dya cjó xo ró sögöbe o jña c'ũ ro mundo o nte. ¹⁹C'o vi 'ñeje a Asia c'o o jñandga cja c'e templo, 'ma o jñandgaji ró cjağö c'o na s'o, sö ra ëji ra 'ñe mamaji.

²⁰O 'ma jiyö, rí dyönü yo ín menzumügöjme cjo ró c jagö c'o na s'o 'ma mi bünc'ö a jmi yo, 'ma mi jüncüji ngüenda. ²¹'Ma o jñüncüji ngüenda, ró ñagö na jens'e ró mama a cjava: "In jüncüji ngüenda na ngue rí creogö c'ü ra te texe c'o ya ndü", ró embeji. Nu c'o ró mama a cjanu, dya s'o c'o, eñe e Pablo.

²²E Félix ya mi pãrã na jo'o ja ma cja o 'ñiji e Jesucristo. Pero dya nguarü o jñünpü ngüenda e Pablo. O xipijji c'o nte:

—'Ma ra ëjê e Lisias c'ü manda c'o tropa, rá jünpü na yeje ngüenda ne bëzo cja in jmigueji, eñe.

²³Cjanu o ma't'ü c'ua 'na c'o mi manda cien tropa, o xipji c'ü ro mbörüji e Pablo, pero ro jyëziji ro nzhodü libre cja c'e palacio, y c'o o dyoji e Pablo mi sô ro ma zenguaji ro ma zopcüji c'o mi jyodü.

²⁴O mezhe c'ua ja nzi pa, o ëjê c'ua na yeje e Félix nu ja mi jün ngüenda, ma dyojui c'ü nu su c'ü mi chjü e Drusila. E Drusila mi menzumü a Israel. Nuc'ua e Félix o manda ro ma siji e Pablo. 'Ma o säjä e Pablo, o zopjü e Félix 'ñe e Drusila o xipjivi ja ga cja e Jesucristo. ²⁵O mama e Pablo ni jyodü 'na nte ra tsja ja c'o nzi ga ne Mizhocjimi c'o na jo, y ra mbörütsjê ja rgá mimi, dya ra tsja ja c'o nzi ga netsjê. Na ngue ra zädä c'e pa 'ma ra jñünpü ngüenda Mizhocjimi texe yo nte. O zü c'ua e Félix cjanu o xipji e Pablo:

—Mague dya cja c'e palacio. 'Ma xe rá pë'sc'ö tiempo, rá zon'c'ü na yeje.

²⁶C'ü vi mama e Félix c'ü ro ma e Pablo, xo ngueje c'ü mi te'be

xa'ma ro unü o merio e Pablo, ngue c'ua ro 'ñeme libre. Nguec'ua na puncjü vez va zojnü o ñavi. ²⁷O mezhe c'ua yeje cjê. Nuc'ua ya ro mbedye gobernador e Félix; ro tsja gobernador e Porcio Festo. E Félix dya 'ñeme libre e Pablo, na ngue mi ne ro unü favor c'o mi menzumü a Israel c'o mi nu'u na ü e Pablo.

Pablo delante de Festo

25 'Ma o tsja gobernador e Festo, o mezhe jñi pa, cjanu o mbedye a Cesarea o ma c'ua a Jerusalén. ²Nuc'ua c'o ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o pje mi pjëzhi cja c'o menzumü a Israel, o xipijji e Festo c'ü vi tsja na s'o e Pablo. ³O mamaji:

—Tsjacüjme favor rí manda ra siji a 'ñecjua e Pablo, eñeji.

O mamaji a cjanu, na ngue ya vi mamaji ja rvá mbö't'üji e Pablo 'ma ro cjogü cja 'ñiji. ⁴O ndünrü c'ua e Festo:

—Je va cjot'ü a Cesarea e Pablo. Dya ra mezhe rá magö nu.

⁵Nguec'ua yo pje pjëzhits'üji rá möcjöjme a Cesarea. 'Ma pje c'o o tsja c'e bëzo, ra xitscöji 'ma rá sä't'äjme nu, eñe e Festo.

⁶E Festo o mezhe como dyëch'a o ocho pa a Jerusalén. Cjanu o nzhogü o ma a Cesarea nu ja vi 'ñeje. C'ü na ye nu pa, e Festo o mimi nu ja mi jün ngüenda, cjanu o manda o ma siji e Pablo. ⁷'Ma o säjä, ya ma cãjä c'o menzumü a Israel c'o vi 'ñeje a Jerusalén. Anguezeji o böbüji cja o jmi e Pablo, o mamaji na puncjü c'o na s'o c'o vi tsja. Pero dya sô ro mamaji c'ü na cjuana. ⁸O ndünrü c'ua e Pablo o mama:

—Dya pje ró cjangö contra c'o mama ín leygöjme nutschöjme rí menzumüjme a Israel. Dya xo ró contaminao c'ü ín templojme. Dya pje xo ró mangö 'na jña contra e Cesar c'ü mero manda, embeji c'e gobernador.

⁹E Festo mi ne ro unü favor c 'o mi menzumü a Israel c'o mi nu'u na ü e Pablo. Nguec'ua va dyönüji e Pablo: —¿Cjo ín ne rá sints'i a Jerusalén? Je rá ma jün'c'ügö nu ngüenda cjo na cjuana yo mama yo in menzumügueji.

¹⁰O ndünrö c'ua e Pablo o xipji:

—Iyö. Na ngue je ngue va o 'ñempc'e e César rí jñü ngüenda; dya ngue a Jerusalén. In pärägue na jo, c'ü dya pje ró cjangö yo ín menzumügöjme. ¹¹Ma pje c'o i chötcü c'o na s'o c'o ró cjangö c'ü rga tügö, rí bübü dispuesto rá tügö. Pero 'ma dya cjuana yo mama yo, dya ín pë's'i derecho rí nzhögügö cja o dyë yo, c'ü pje ra tsjacüji. Rí negö ra jñüncü ngüenda e César c'ü mero manda a Roma, eñe e Pablo.

¹²Nuc'ua e Festo cjanu o ñaji c'ua c'o mi pjöste c'o mi pärä c'o ley romana. Cjanu o xipji c'ua e Pablo:

—I dyötcü ngueje e César ra jñün'c'ü ngüenda. Nguec'ua ra zints'iji cja e César.

Pablo delante del rey Agripa

¹³Dya mezhe pa, e Agripa c'ü mi rey 'ñe e Berenice o säjui c'ua a Cesarea, o'ñe zenguavi e Festo. ¹⁴O mezhe va mimivi nu na puncjü o pa. E Festo o xipji c'e rey ja ma cja e Pablo, o mama:

—Bübü va 'na bëzo cja ne palacio c'ü dya sö ra mbedye libre ndeze

'ma mi gobernador e Félix. Nuc'ü, ni chjü e Pablo. ¹⁵Ma ró magö a Jerusalén, c'o mero ndamböcjimi 'ñe c'o 'ñaja c'o pje pjëzhi cja yo in menzumügueji a Israel, o xitscöji c'ü vi tsja na s'o e Pablo. O dyötcüji c'ü ro mandagö ro mbö't'üji. ¹⁶Nuc'ua ró xipjigöji: “Iyö. Nutschöjme rí menzumüjme a Roma, dya rí cjamme a cjanu. Zö cjó c'o ra ë mama bübü 'na nte c'ü o tsja na s'o, pero dya xtá pö't'ügöjme. C'e nte c'ü ri mamaji o tsja na s 'o, pë's'i derecho ra pjendio ra mama cja o jmi c'o va ë cusa o tsja na s'o”, ró embe c'o. ¹⁷Nuc'ua 'ma o ëji a 'ñeva, c'ü na ye nu pa, ró ma mimigö nu ja rí jün ngüenda. Cja rrü mandagö c'ua o siji e Pablo. ^{18,19}Mi pëzhgö 'na pje c'o vi tsja c'e bëzo c'o ma s'o. Pero dya ga cjanu. Na ngue 'ma o böbü o ña c'o mi cusa e Pablo, dya mamaji na cjuana pje pjëzhi c'ü na s 'o c'ü vi tsja. C'ü o mamaji, nguextjo c'ü ja ga cja ga ma't'üji Mizhocjimi, 'ñe c'ü nan'ño ga creo e Pablo. Mama e Pablo c'ü o ndü 'na bëzo c'ü mi chjü e Jesús, pero o tetjo na yeje. Anguezeji, dya neji a cjanu. ²⁰Dya mi pärä ja rva jünpügö ngüenda e Pablo. Na ngue, dya rí pärägö ja ga cja o religión yo in menzumügueji a Israel. Nguec'ua ró önü e Pablo cjo mi ne ro sidyigö angueze a Jerusalén, je ro ma tjünpü ngüenda nu. ²¹Pero dya ne e Pablo je ro ma tjünpü ngüenda a Jerusalén; o xitscö ngueje e César Augusto c'ü ra jñünpü ngüenda. Nguec'ua ró manda sido ra mbörüji va, hasta 'ma cja ra sö rá täjä ra zidyji nu ja va bübü e César, eñe e Festo va xipji e Agripa.

²²O ndünrũ c'ua e Agripa o xipji e Festo:

—Xo rí ne rá ärägö c'o mama c'e bëzo.

O ndünrũ c'ua e Festo:

—Ra xörũ rí dyärägue.

²³Nuc'ua c'ü na ye nu pa, o säjä c'ua e Agripa 'ñe e Berenice cja c'le cuarto nu ja mi jün ngüenda c'le gobernador. Mi jevi o bitu c'o me ma zö, y ma dyoji na puncjü c'o o dyoji. Xo säjä c'o bëzo c'o mi manda 'na mil o tropa. Xo säjä c'o pje mi pjëzhi cja c'le jñiñi a Cesarea. Nuc'ua e Festo o manda o ma siji e Pablo. ²⁴Cjanu o mama c'ua e Festo:

—Nu'tsc'e Agripa in reygue, 'ñetsc'eji in texeji in cārāji va. Bübü in jmigueji ne bëzo nu in ne rí dyärāji c'o mama, eñe.

O sido o ña e Festo o xipji e Agripa:

—Texe c'o in menzumügueji a Israel c'o cārā a Jerusalén, 'ñe c'o cārā va, o xitscöji c'ü o tsja na s'o ne bëzo. O mapjüji na jens'e va mamaji c'ü mi jyodü ro ndü. ²⁵Pero dya pje ró tö'tp'ü c'ü rví bö't'ü. Ne bëzo o xitscö ngueje e César c'ü mero manda a Roma ra jñünpü ngüenda. Nguec'ua ró mamagö c'ü rá manda ra zidyiji a manu. ²⁶Pero dya rí pāṛā ja rga cjaṗü. Na ngue 'ma rá penpe 'na carta e César c'ín jmugö, dya rí pāṛā pje rá jũ'sc'ö, na ngue dya pje rí tö'tp'ügö c'o na s'o ne bëzo. Nguec'ua ró manda o siji cja in jmigueji in texeji rí dyärāji. Nu'tsc'e Agripa in reygue, ngue'tsc'e rí negö rí dyärägue, ngue c'ua rí mamague pje rá jũ'sc'ö cja c'le carta. ²⁷Na ngue 'ma rá mandagö ra zidyiji ne bëzo cja e

César ra jñünpüji ngüenda, pero 'ma dya rá mama pje ni cusaji, dya ra jogü, eñe e Festo.

Pablo presenta su caso ante el rey Agripa

26 O mama c'ua e Agripa o xipji e Pablo:

—Sö rí ñague; rí da'c'ü sjëtsi.

Nuc'ua e Pablo o c'uā's'ā o dyë, cjanu o mbürü o ña o mama:

²—Nu'tsc'e Agripa in reygue. Yo ín menzumügöji me mamaji c'ü ró cjaḡo na s'o. Rí mājçö na ngue ngue'tsc'e rí dyätcä na jo c'o rá mangö. ³Na ngue in pārāgue na jo yo ín chjürügöji nutschöji rí menzumüji a Israel. Xo in pārāgue c'o partido c'o bübüzüji; dya 'natjo rgá cjiññiji. Nguec'ua me rí sögöji o jña. Nguec'ua rí xi'tsc'ö rí pëscö paciencia rí dyätcägö.

La vida de Pablo antes de su conversión

⁴'Texe yo ín menzumügöji pārāji ja ga cja rgá minc'ö ndeze 'ma cja mi ts'it'igö. Pārāji ja ma minc'ö cja ín jñiñigö 'ñe a Jerusalén. ⁵Ya mezhe pārāji c'ü rí bünc'ö cja c'le partido c'ü ni chjü fariseo. Nutschöjme rí cārājme cja c'le partido, xenda rí süpcöjme c'o ley que na ngue c'o cārā cja c'ü 'na partido. Yo ín menzumügöji pārāji. 'Ma ro ne ro xi'ts'ijji, ro mamaji c'ü na cjuana yo rí mangö. ⁶Nudya in jüncü ngüenda; rí böbügö cja in jmigue na ngue rí creogö Mizhocjimi ra tsjaṗü ra te c'o ya ndü, ja c'o nzi va xipji c'o ín mboxatitagöji. ⁷C'o ín menzumügöji c'o tsja cja c'o doce estado, sido ma't'üji Mizhocjimi

na ngue te'beji c'e pa 'ma ra te c'o ya ndũ. Nu'tsc'e Agripa in reygue, c'o in menzumügöji te'beji c'o rí te'begö, maco anguezeji mamaji ró c'jagö c'o na s'o, embeji e Agripa.

⁸O sido o ña e Pablo o xipji texe c'o ma cãjã nu:

—¿Jenga dya in creoji c'ü sö Mizhocjimi ra tsjapü ra te c'o ya ndũ?

Cómo Pablo antes perseguía a los cristianos

⁹O sido o ña e Pablo o xipji c'e rey:

—'Ma ot'ü mi nugö na ü c'o mi creo e Jesús c'ü mi menzumü a Nazaret, mi c'japü ra sufreji. Mi pëzhgö je ga cjanu ma ne Mizhocjimi. ¹⁰Ngue c'ü mi c'jagö a Jerusalén. O dyacü sjëtsi c'o mero ndamböcjimi mi pant'agö a pjörü c'o o nte e Jesús, maco ma jo a jmi Mizhocjimi c'o. 'Ma mi jünpüji ngüenda, mi mangö c'ü mi jyodü ro ndüji. ¹¹'Ma mi tö't'ügö cja nintsjimi c'o mi creo e Jesús, mi c'japü ra sufreji; xa'ma ro mamaji c'ü dya ma jo e Jesús. Me mi ünbugö na puncjü c'o. Nguec'ua 'ma mi c'ueñeji, 'ma mi pöji cja c'o jñiñi c'o tsja cja c'o nan'ño país, mi pa jodügöji nu.

Pablo cuenta otra vez su conversión

¹²'Nguec'ua 'na nu pa, ró magö a Damasco. Na ngue c'o mero ndamböcjimi ya vi dyacü sjëtsi ro jodügö c'o o nte e Jesús ro c'japüji ro sufreji ja c'o nzi ma negö. ¹³Nu'tsc'e rey, 'ma mi pagö cja 'ñiji, 'ma ya vi jñisiarü, ró jandagö 'nango ëjë a jens'e 'na jya's'tü c'ü o pjat'tü nu ja mi pagö

'ñe c'o mi pöcjöjme. Me mi juëns'i que na ngue e jyarü. ¹⁴Nguec'ua ró tögöjme a jömü nu c'o mi chägäjme. Nuc'ua ró ärägö c'ü mi ña c'e jña hebreo o xitscö: “Nu'tsc'e Saulo, ¿jenga in c'japü ra sufre c'o creozgö? Chjëntjui c'ü ri nguetscö ri c'jacö rá sufre. In chjëntjui nza cja 'na nzhünü c'ü dya ne ra dyärä, c'ü me pjech'e c'e maza c'ü ni chjocüji; nguec'ua ga s'odü”, enzgö. ¹⁵Ró tjünrügö c'ua ró mama: “Nu'tsc'e nin t'ecjañömmü, ¿c'jó ngue'tsc'e?”, ró embe. O ndünrü c'ua c'ín Jmugö o xitsi: “Nguetscö e Jesús. In c'japü ra sufre yo creozügö; chjëntjui c'ü ri nguetscö ri c'jacö rá sufre. ¹⁶⁻¹⁸Böbü. Ya ró juan'c'ügö rí pëpquigö. Ngue c'o rvá cja'c'ü i jñandga. Nguec'ua rá täc'lä rí mague cja c'o dya in menzumügueji, rí ma xipji ja vi jñandga dya. Xo rí xipji c'o cja xe rá jítsc'ö 'ma rí jñandga. Nudya e Satanás c'ü dya jo, ya ngo'tp'ü o ndöji. Pero 'ma rí zopjügueji, ra xogü o ndöji, ra zi'ch'i o mü'büji o jya's'ü Mizhocjimi. Nguec'ua, dya cja ra nzhodüji cja bëxömmü; ra jyëziji c'o na s'o, dya cja ra dyätäji c'ü dya jo. Ra 'ñench'e o mü'büji Mizhocjimi. Nuc'ua Mizhocjimi ra perdonaoji anguezeji c'o na s'o c'o c'jaji, ra tsjapüji o nte na ngue ri ejmezügö c'o. Bübü c'o in menzumügueji c'o ra jyodü pje ra tsja'c'ü; xo 'ñe c'o dya in menzumügueji. Pero rá empc'egö libre, dya pje ra tsja'c'üji”, enzgö e Jesús. Ngue yo o mama e Pablo va xipji e Agripa.

Pablo obedece la visión

¹⁹O sido o ña e Pablo o mama:

—Nu'tsc'e Agripa in reygue, nu c'o o xitsigö e Jesús 'ma vi 'ñeje a jens'e c'e jya's'ü, ró ätä; ngue yo rí c'jagö. ²⁰Ot'ü ró zopjü c'o cārā a Damasco. Ró xipjiji mi jyodü ro jyējizi c'o na s'o ro nzhogüji cja Mizhocjimi, cja rrü tsjaji c'o na jo'o ngue c'ua ro jñetse c'ü o nzhogü o mü'büji. Xo ró zopjügö a cjanu c'o nte a Jerusalén 'ñe texe cja c'e estado de Judea. Xo ró magö nu ja cārā c'o dya ín menzumügöji, ró ma zopjügö anguezeji. ²¹Nguec'ua 'ma mi bübügö cja c'e templo, o zücügö c'o ín menzumügöji mi ne ro mbötcüji. ²²Pero dya mbötcüji. Na ngue o mböxcü Mizhocjimi. Nguec'ua xe rí bübüjtjo, rí böbügö cja in jmigueji. Rí zo'c'üji nu'tsc'eji pjë'ts'iji na nojo, 'ñetsc'eji dya pje pjë'ts'iji. C'ü rí xi'tsc'öji, ngue c'o o mama e Moisés 'ñe c'o profeta ro zädä. Dya rí mangö jña c'o nan'ño. ²³O mama e Moisés 'ñe c'o profeta, nu c'ü o mama Mizhocjimi ro ë 'ñevgueji libre mi jyodü ro sufte 'ñe ro ndü. Nuc'ua cja rrü te ro bübüjtjo na yeje, ngue c'ua ra zi'ch'i o jya's'ü Mizhocjimi cja o mü'bü yo menzumü a Israel 'ñe yo dya menzumü a Israel, eñe e Pablo.

Pablo trata de convencer a Agripa de que se haga cristiano

²⁴'Ma mi mama a cjanu e Pablo mi pjenditsjé, 'nango mapji c'ua na jens'e e Festo o mama:

—Nu'tsc'e Pablo in locogue, na ngue yo na puncjü yo in studiague.

²⁵O ndünrö c'ua e Pablo o xipji:

—Nu'tsc'e Festo nin t'ecjanömi, dya rí locogö. Rí mangö c'o na cjuana. ²⁶Ne rey pārā texe yo rí

mangö. Nguec'ua dya rí sügö rí xipjigö texe yo. Rí pārägö, nujnu unü ngüenda texe yo o zädä, na ngue texe cja ín paísgöjme pārāji.

²⁷Nuc'ua e Pablo cjanu o zopjü c'ua e Agripa o xipji:

—Nu'tsc'e Agripa in reygue, ¿cjo in creogue c'ü na cjuana c'o o dyopjü c'o profeta? Rí pārägö in creogue.

²⁸O ndünrö c'ua e Agripa o mama:

—Pe in cijñi rá creogö e Jesús, na ngue yo ja nzitjo jña yo in mangue.

²⁹O ndünrö c'ua e Pablo o mama:

—Zö ja nzitjo jña, zö na puncjü o jña, pero quera ri creogue e Jesús ja c'o nzi rgá creogö. Xo 'ñe texe yo ärä yo rí mangö ne pa dya. 'Ma rí creoji, xa'ma dya ra ngo'c'üji ja c'o nzi ga ngocöji, eñe.

³⁰O böbü c'ua c'e rey 'ñe c'e gobernador 'ñe e Berenice 'ñe c'o ma jü'ü nu. ³¹Cjanu o mbedyeji o ma ñatsjéji ja rvá tsjapüji e Pablo. O pötü va mamaji:

—C'e bëzo, dya pje cja c'o na s'o c'ü rguí ndü, ni ra dyo a pjörü, eñeji.

³²O mama c'ua e Agripa o xipji e Festo:

—C'e bëzo, 'ma dya ro dyö'tc'ü ra jñünpü ngüenda e César angueze, ro sö ri 'ñemegue libre, eñe.

Pablo es enviado a Roma

27 Nuc'ua e Festo cjanu o mama ro zidyiji e Pablo a Roma c'ü tsja a Italia, ro möji cja barco. E Festo o nzhö e Pablo cja 'na bëzo c'ü mi chjü e Julio c'ü mi manda cien tropa c'o mi xiji grupo Augusto. Xo nzhötüji e Julio

c'o 'ñaja nte c'o ma o'o a pjörü, xo ro zidyiji a Italia. Nutscö e Lucas xo ró möcjöjme. ²Ró tes'ejme cja 'na barco c'ü vi 'ñeje cja c'e jñiñi a Adramitio, c'ü ro zät'a cja c'o jñiñi a Asia c'o järä squina cja mar. Cja rrü möjme c'ua. Xo ró möcjöjme 'na bëzo c'ü mi chjü e Aristarco c'ü mi menzumü a Tesalónica c'ü tsja cja c'e estado de Macedonia. ³C'ü na ye nu pa, ró sät'äjme a Sidón. Ma jonte e Julio o unü sjëtsi e Pablo o ma zengua c'o mi pärä nu. O ziji o xëdyi anguezeji, cjanu o oxüji cja o ngumüji. ⁴Nuc'ua 'ma ró pedeyjme a Sidón cja c'e barco, mi vü na zëzhi e ndajma, mi pjö's'ü c'e ndeje ma pjat'ü cja c'e barco. Na ngue e ndajma je mi 'ñeje nu ja ma möcjöjme. Nguec'ua 'ma ró cjogüjme cja c'e isla c'ü ni chjü a Chipre, ró cjogüjme cja c'e lado o jodyë nu ja mi tsjötü. ⁵Sido ró möjme cja c'e barco ró cjogüjme bëxtjo cja c'e estado de Cilicia 'ñe cja c'e estado de Panfilia. Ró sät'äjme a Mira c'ü tsja cja c'e estado de Licia.

⁶Ma mi cārājme a Mira, c'e bëzo c'ü mi manda cien tropa o jyodü 'na barco c'ü ro ma hasta a Italia. O chöt'ü c'ua 'na barco c'ü vi 'ñeje a Alejandría mi ma a Italia. Nuc'ua ró tes'ejme cja c'e barco. ⁷Ró nzhodüjme ja nzi pa cja c'e ndeje, pero jmanch'a ma möjme. O metscöjme, co trabajo ró cjogüjme a Gnido nu ja mi bëxtjo. E ndajma mi vü na zëzhi, dya mi sö ro möcjöjme derecho. Nguec'ua ró unüjme vuelta cja ín squierdajme, ró cjogüjme bëxtjo a Salmón cja c'e isla c'ü ni chjü a Creta. Cja rrü unüjme c'ua

vuelta cja ín jodyëgöjme, ngue c'ua ro cjogüjme a Creta cja c'e lado a sur nu ja mi tsjötü ts'ë. ⁸Mi trávajo, pero ró sät'äjme nu ja ni chjü Puertos Buenos c'ü bëxtjo cja c'e jñiñi c'ü ni chjü a Lasea.

⁹Ya vi metscöjme na puncjü o pa. Ya vi cjogü c'o pa c'o mi mbempje c'o menzumü a Israel. Ya vi zädä c'o pa c'o ma së 'ma mi bübü na puncjü o peligro ro nzhodüjme cja barco. Nguec'ua e Pablo o zopjü c'o mi pöcjöjme. ¹⁰O xipjiji:

—Nu'tsc'ëji nin t'ecjañömüji, rí mangö 'ma rá sidoji, 'na pje c'o rá cjaji. 'Na ra nguibi ne barco ra bëzhi texe yo tunü. Xo 'ñetscöji rá tñji, eñe.

¹¹C'e bëzo c'ü mi manda cien tropa, dya dyätä e Pablo; xenda dyätä c'ü mi ëdyi c'e barco 'ñe c'ü o cjaja c'e barco. O mamaji c'ü ro sidogöjme. ¹²Mi bübü ja nzi c'o mi ne ro nguejme c'e barco a Puertos Buenos. Pero xenda ma puncjü c'o dya ne. Na ngue a Puertos Buenos, dya nda ma jo'o ro böbü c'e barco c'o pa c'o ma së. Nguec'ua o mamaji c'ü ro pedeyjme a Puertos Buenos ro sidogjme, xa'ma ro sö ro sät'äjme a Fenice c'ü ngue c'ü 'na puerto cja c'e isla a Creta. Nujnu, je ro mimijme c'o pa c'o ma së. Na ngue c'e puerto, dya cjogü e ndajme 'ma ni 'ñeje a noroeste 'ñe 'ma ni 'ñeje a suroeste.

La tempestad en el mar

¹³O pötü c'ua ja mi 'ñeje e ndajma. Dya cja mi 'ñeje nu ja ni nguibi e jyarü, ya je mi 'ñeje a sur. Dya cja mi vü na zëzhi. Nguec'ua c'ü mi ëdyi c'e barco 'ñe c'ü o cjaja, mi

pëzhivi c'ü ro sö ro sät'äjme na jo a Fenice. Nguec'ua o mandavi o ngüs'üji c'o t'ëzi c'o mi nza cja o gancho c'o mi pënch'i c'e barco para dya ro ndütü e ndajma ro ma. Ró möjme c'ua ró cjogüjme bëxtjo a Creta. ¹⁴Dya go mezhe c'ua go pötü na yeje e ndajma. 'Nango ë c'ua 'na trandajma c'ü vi 'ñeje a noreste cja c'e isla. ¹⁵Nguec'ua, dya cja sö xe ro möjme derecho ro cjogüjme lado cja c'e isla. Ró jëzijme c'ua c'e barco o ndütü e ndajma. ¹⁶O zät'ä cja 'na ts'i isla c'ü ni chjü a Claudia, ró cjogüjme cja c'e lado c'ü mi tsjötü. Cja rrü cjüs'üjme c'e ts'ibü c'ü mi cjüt'ü c'e barco, me mi trávajo ma cjüs'üjme. ¹⁷'Ma ró cjuarü ró cjüs'üjme c'e ts'ibü, nuc'ua c'o mi pëpji cja c'e barco, cjanu o tsjapüji o ndü c'o cable c'ü mi 'nünt'ü nu, ngue c'ua ro zëzhi c'e barco. Mi süji 'na mas ro ndütü e ndajma c'e barco ro zät'ä nu ja ni chjü a Sirte nu ja jä'ä o 'ñöxömü nu ja dya nda ga jë e ndeje. Mi süji 'na ro 'huagü c'e barco 'ma ro zät'ä nu. Nguec'ua va sjö'büji c'e manta c'ü ma mbät'ä, ngue c'ua dya nda ro ndütü e ndajma. O jyëziji c'e barco, dya cja mi ëdyiji. ¹⁸C'ü na ye nu pa, sido mi pa c'e barco ma ndütü e ndajma. Nguec'ua o mboch'üji a ndeje c'o mi tunü c'e barco, ngue c'ua dya nda ro jyübü. ¹⁹C'ü na jñi nu pa, ró poch'üjme a ndeje texe c'o mi pës's'i c'e barco. ²⁰O mezhe na puncjü o pa, dya mi cji e jyarü ne ri ngue yo seje. Sido mi vü na zëzhi e ndajma. Nguec'ua ró mamajme pãrã cjo ro pedeyjme na jo; 'na ro tujme.

²¹Ya vi mezhe c'ü dya cja mi sijme o xëdyi. Nuc'ua e Pablo o

böbü c'ua a ndezgøjme, cjanu o mama:

—Nu'tsc'eji nin t'ecjañömüji, ró xi'tsc'öji c'ü dya ro pedyeji a Puertos Buenos cja c'e isla a Creta. 'Ma ri dyätcäji, xenda rvá jo 'ma; dya ro sufreji. ²²Pero nudya rí xi'tsc'öji, dya rí sùgueji. Zö ra 'huagü ne barco, pero dya cjó ra ndüzgöji. ²³Rí xi'tsc'öji a cjanu, na ngue mi xömü o ëjë 'na o anxe Mizhocjimi cja ín jmigö o ë zocügö. Mizhocjimi c'ü bübü a jens'e ngue c'ü rí ma't'ügö; ngue o ntezgö c'ü. ²⁴O xitsi c'e anxe: “Nu'tsc'e Pablo, dya rí sùgue. Dya rí chùgue, na ngue ni jyodü rí sät'ägue a Roma rí böbügue a jmi e César c'ü mero manda. Mizhocjimi o dyä'tc'ä c'ü i dyötü, nguec'ua dya cjó ra ndü yo in pöcjeji cja ne barco”, enzgö. ²⁵Nguec'ua rí xi'tsc'öji, dya cja rí sùgueji. Rí creogö Mizhocjimi c'ü ra zädä ja c'o nzi va xitsi c'ü o anxe. ²⁶Pero 'ma ra 'huagü ne barco, rá sogöji cja ndeje bëxtjo cja 'na ts'i isla rá pes'eji, eñe e Pablo.

²⁷Ya vi mezhe ye nzo c'e barco ma ndütü e ndajma. Mi nzhodü cja c'e mar c'ü ni chjü Mar Adria. Ya vi xömü. Nuc'ua c'ü ndexömü, c'o mi pëpji cja c'e barco o mamaji:

—Cja c'ü ya rá sät'äji cja 'na isla, eñeji.

²⁸Cjanu o dyëdyiji ja nzi mi pës's'i c'ü ma jë c'e ndeje. Mi sö treinta y seis metro. Xe möji ts'ë, cjanu o dyëdyiji c'ua na yeje; ya mi sötjo veintisiete. ²⁹Me go züji c'ua, 'na ro sät'äjme nu ja mi quiji o ndojo. Nguec'ua o ma quiji c'o nziyo t'ëzi c'o mi nza cja o gancho c'o mi 'nünt'ü o tjüjmü, cjanu o mboch'üji

a ndeje cja o xütjü c'e barco ngue c'ua 'ma ro zät'ä a jömü, xa'ma ro gancha ro böbü c'e barco. Me mi mamaji quera ro jyans'ü. ³⁰Nuc'ua c'o mi pëpji cja barco, o mbürü o sjö'büji c'ua c'e ts'ibü cja c'e ndeje. C'o t'ëzi c'o mi bübü a xo'ni c'e barco, mi cja'püji ro ndunüji na ts'ijë cja rrü mboch'üji, ngue c'ua dya nda ro 'ñömü c'e barco. Pero c'ü mi sjö'büji c'e ts'ibü, ngue c'ü mi ne ro c'ueñeji ro salvaji. ³¹Nuc'ua e Pablo cjanu o ma't'ü c'e bëzo c'ü mi manda cien tropa, 'ñe c'o o tropa, o xipjiji:

—Nujyo, ni jyodü, dya ra dagüji cja ne barco. 'Ma jiyö, rí chüji, dya rí salvaji, embeji c'o.

³²Nuc'ua c'o tropa cjanu o ma dyocüji c'o tjüjmü c'o mi sjö'büji c'e ts'ibü; o ndögü a ndeje.

³³Nuc'ua 'ma ya ma jya's'tü, e Pablo o xipji anguezeji ro ziji o xëdyi. O mama:

—Ya mezhe ye nzo c'ü dya in sigueji o xëdyi. ³⁴Nguec'ua rí xi'tsc'öji rí sigueji dya o xëdyi ngue c'ua rí zëzhiji. Nguec'ua, dya rí chügueji ni pje rí tsjaji, eñe.

³⁵Nuc'ua 'ma o nguarü o mama yo jña, cjanu o jñü c'ua o tjömëch'i cjanu o unü 'na pöjö Mizhocjimi a jmi nza texeji. Cjanu o më'ch'i c'ua, cjanu o zi c'ua. ³⁶Anguezeji o mbürü o mäjji c'ua, dya cja nda mi süji. Xo ziji c'ua o xëdyi. ³⁷Mi söjme ye ciento setenta y seis mi cäräjme cja c'e barco. ³⁸'Ma o nguarü o ziji o xëdyi o nijmiji, cjanu o mboch'üji a ndeje c'o mape c'o mi quiji o ndëxü. O tsjaji a cjanu ngue c'ua dya nda ro jyübü c'e barco.

Se hunde el barco

³⁹Nuc'ua 'ma mü o jyas'ü na jo, ró jandajme c'e isla c'ü ya mi bëxtjo.

C'o mi pëpji cja c'e barco, dya mi pâräji ja mi ngue. Pero o jñandaji c'ü ma jäl'a o 'ñöxömü cja squina c'e ndeje. O mamaji xa'ma ro sö ro zät'ä c'e barco cja c'e 'ñöxömü. ⁴⁰Nguec'ua o dyocüji c'o tjüjmü c'o mi 'nünt'ü c'o t'ëzi, ngue c'ua ro ma na yeje c'e barco. Y o xäpcäji c'e za'a c'ü mi dyëji. Xo ngüs'üji c'e manta c'ü ma mbät'ä, ngue c'ua o ndütü e ndajma. Nguec'ua c'e barco o mbürü o ma c'ua cja c'o 'ñöxömü c'o mi jäl'a a squina c'e ndeje. ⁴¹Pero o zät'ä c'e barco nu ja dya nda ma jë c'e ndeje nu ja mi sjöbü yeje 'ñinzhe c'o mi chjë nu. Nguec'ua o böbü c'ua c'e barco. A xo'ni c'e barco o nguibi cja c'e 'ñöxömü, dya cja mi 'ñömü. Pero o xütjü c'e barco o 'huagü, na ngue c'o ndeje me mi pjö's'ü na zëzhi.

⁴²Nuc'ua c'o tropa cjanu o mamaji: —Na jo ixtá pö't'üji yo rvá siji yo ma o'o a pjörü. 'Ma jiyö, 'na ra dyömpüji cja ne ndeje ra c'ueñeji, eñe c'o tropa.

⁴³C'ü mi manda c'o tropa, dya ne'e c'ü ro mbö't'üji e Pablo. Nguec'ua dya jyëzi ro tsjaji ja c'o nzi ma mamaji. Cjanu o xitscöjme: —'Ma in pjëchi rí dyömpüji cja ndeje, rí dyat'üji cja ndeje rí dyömpüji rí sät'äji cja squina ndeje. ⁴⁴'Ma dya in pjëchi rí dyömpüji, rí pënc'h'iji yo tabla yo ni ndunü e ndeje o yo pje nda ma za'a yo vi t'ät'ä ne barco. Ra ndüxc'üji ngue c'ua rí sät'äji cja squina ndeje, enzgöjme.

Nguec'ua ró pesc'öjme cja ndeje rí texejme, dya cjö ndüzgöjme.

Pablo en la isla de Malta

28

'Ma ró pes'ejme cja c'e ndeje, ró pâräjme c'e isla

mi chjū a Malta. ²C'o mi menzumū nu, ma jonteji. O recibidozujme na jo, o 'ñōrūji 'na sivi ró pa't'ujme na ngue ya mi ējē o dyebe, y ma sē.

³E Pablo xo ma mbēchi 'na cjōrū o za'a, cjanu o ma ngā's'ā cja c'e sivi. Nuc'ua 'ma mü o mbürü o pat'ü c'o za'a, 'nango mbedye c'ua 'na c'ijmi c'ü ma sate c'ü mi nza cja 'na pozü. O zapü o dyē e Pablo, o 'nünt'ü, dya ts'i vi c'ügü. ⁴C'o mi menzumū a Malta 'ma o jñandaji mi 'nünt'ütjo c'e c'ijmi, o pötü va mamaji c'ua:

—Ne bëzo, pe o pöt't'unte nu. Zö o mbes'e cja ndeje, dya ndü'ü, pero ya ngöt'ü dya c'o o tsja na s'o, eñeji.

⁵Nuc'ua e Pablo o juancja o dyē; o c'ügü c'ua c'e c'ijmi o ndögü cja c'e sivi. Pero dya pje tsja e Pablo. ⁶C'o mi menzumū nu, mi te'beji c'ü ro pjänt'ä o ts'ingue e Pablo, o ro ndü. O mezhe mi te'beji pero dya pje tsja e Pablo. Nguec'ua, dya cja nguijñiji c'ü vi pöt't'unte e Pablo. Cjanu o mamaji e Pablo mi ngue 'naja c'o o ts'itaji c'o mi ma't'üji.

⁷C'ü mi manda cja c'e isla a Malta mi chjū e Publio. Mi tjē o juajma c'o mi bëxtjo nu ja ró pes'ejme cja c'e ndeje. E Publio ma jonte, o recibidozujme na jo. O dyacujme ja ró oxujme, xo dyacujme c'o ró sijme. O metscöjme jñi pa nu. ⁸C'ü nu tata e Publio, ma o'otjo cja ngama mi sō'dyē. Mi sō o pa'a 'ñeje mi unü posición. Nuc'ua e Pablo o ma'a nu ja ma o'o c'e tita. O 'ñe's'e o dyē, cjanu o dyötpü Mizhocjimi o jocü. ⁹Ma o jogü c'e tita, cjanu o ējē c'ua c'o 'ñaja c'o mi cārā cja c'e isla c'o mi sō'dyē. E Pablo xo jocü anguezeji. ¹⁰O dyacujme na puncjü o regalo. 'Ma o zädä c'e pa c'ü ro

tes'ejme cja barco ro möjme a Italia, xo dyacöjme texe c'o mi jyongöjme.

Pablo llega a Roma

¹¹O mezhe jñi zana rvá minc'öjme cja c'e isla. Nuc'ua ró tes'ejme cja 'na barco c'ü vi böbü a Malta c'o pa c'o ma sē. C'e barco vi 'ñeje a Alejandría. A xo'ñi cja c'e barco, mi cuat'ü c'e ts'ita Cástor 'ñe c'e ts'ita Pólux. ¹²Ma ró sät'äjme a Siracusa, ró cjogujme cja c'e puerto o metscöjme jñi pa nu. ¹³Ma ró pedyejme a Siracusa, ró cjogujme bëxtjo cja squina c'e ndeje ró sät'äjme a Regio. C'ü na ye nu pa, o mbürü o vü e ndajma c'ü vi 'ñeje a sur. Nguec'ua c'ü na jñi nu pa, ró sät'äjme a Puteoli. ¹⁴Nujnu ró dagujme cja c'e barco. Ró töt'ujme nu ja mi cārā o cjuarma c'o xo creo e Jesucristo. O mbitazujme ró mimijme co anguezeji. O mezhe 'na nzo ró mimijme nu. Nuc'ua 'ma ró pedyejme nu, ró möjme cja c'e 'ñiji c'ü ni ma a Roma. ¹⁵C'o cjuarma a Roma o mbārāji c'ü ma möjme nu. Nguec'ua o mbedyeji nu, o ma ndüncijme. Bübü c'o ró chjögöjme cja c'e jñiñi c'ü ni chjū a Foro de Apio; 'ñaja c'o cja ró ma chjögöjme 'ma ró sät'äjme cja c'e jñiñi a Tres Tabernas. 'Ma o jñanda e Pablo c'o cjuarma, o unü 'na pöjō Mizhocjimi y me go mājā o mü'bü. ¹⁶Ma ró sät'äjme a Roma, c'e bëzo c'ü mi manda c'o tropa, o zidyi c'ua c'o bëzo c'o vi siji cja c'e barco c'o ma o'o a pjörü a Cesarea, o zät'äji nu ja mi bübü c'ü mi mero mböjpörü, ngue c'ua ro mbörüji c'o. Pero e Pablo, o jyēziji o mimi cja 'na ngumü aparte; 'natjo tropa c'ü o mbörü.

Pablo predica en Roma

¹⁷O mezhe c'ua jñi pa, e Pablo o zojnũji c'ua c'o menzumũ a Israel c'o mi manda cja c'o nintsjimi a Roma. 'Ma o jmurũji, cjanu o mama c'ua e Pablo o xipjiji:

—Nu'tsc'ejí ín menzumũts'ũgõji, dya pje cjó ró cjaپی ne ri 'naja c'o ín menzumũgõji. Pero o zũcũji a Jerusalén o zinziji cja c'o manda nu, c'o menzumũ va a Roma, o pantcaji a pjõrũ. C'o ín menzumũgõji mamaji rí cjaپی c'ũ dya ni muvi yo tĩrũ yo o zocũzũji c'o ín mboxatitaji, pero iyõ. ¹⁸C'o manda nu, c'o menzumũ va a Roma, o jñũncũji ngũenda pero dya pje chõtũcũji c'ũ rví mbõtũcũji. Nguec'ua mi ne ro 'ñevgueji libre. ¹⁹Pero dya go ne a cjanu c'o ín menzumũgõji. Nguec'ua rvá õrũgõ sjẽtsi o sizgõji va a jmi e César. Dya ngue c'ũ rá cusagõ c'o ín menzumũji; ngue c'ũ ra jñũncũ ngũenda e César rá mama pje vi cusazũji anguezeji. ²⁰Nũnt'ũtjo o cadena ín dyẽ, na ngue yo me na jo yo rí te'begõ. Maco xo te'be a cjanu c'o ín menzumũgõji. Ngue c'ũ rvá zon'c'ũji; ngue c'ua rá xi'tsc'õji ja ga cja c'o na jo c'o ín te'beji, eñe.

²¹O ndũnrũ c'ua anguezeji o xipjiji e Pablo:

—Dya rí pãrãgõjme cjo i tsjague na s'o. Na ngue dya cjó penquejme o carta ndeze a Judea. Dya cjó xo va ãjẽ. C'ũ pje ra ã xitscõjme. ²²Rí ne rí zocũjme rí xitscõjme ja ga cja c'o ín creogue. Na ngue rí pãrãjme, texe cja c'o jñiñi mamaji c'ũ dya ga jo o 'ñiji e Jesús.

²³Cjanu o mbãsp'ãji 'na pa c'ũ ro ñaji na yeje. 'Ma o zãdã c'e pa, o

ẽji na puncjũji cja c'e ngumũ nu ja mi pjõrũji e Pablo. O mbũrũ o ña e Pablo c'ũ xõrũ; o bõbũ hasta c'ũ nzhã. O mbenbeji c'ũ mama c'o ley c'o o dyopjũ e Moisés, 'ñe c'o o dyopjũ c'o profeta; o xipjiji c'ũ ya vi zãdã c'o vi dyopjũji. O zopjũji a cjanu, ngue c'ua ro unũji ngũenda e Jesús ngueje c'ũ o 'ñeme Mizhocjimi ra manda, ngue c'ua ro 'ñench'e o mũ'bũji c'ũ. ²⁴Bũbũ c'o o creo c'o mi mama e Pablo; bũbũ c'o dya creo. ²⁵Nguec'ua, dya mi 'natjo o pjeñe ma nguijñiji. Nuc'ua 'ma ya ro mbedyeji, o mama c'ua e Pablo o xipjiji:

—O Espíritu Mizhocjimi o xipji e Isafas c'ũ mi profeta o zopjũ c'o ín mboxatitagõji. Na cjuana c'e jña c'ũ o mama ja ma cja anguezeji. Dyãrãji c'ũ o mama. Na ngue je xo ga cjatsc'ejí nu. O mama a cjava:

²⁶Mague cja yo nte, rí ma xipjiji c'ũ ra dyãrãji pero dya ra mbãrãji. Ra jñandaji pero dya ra mbãrãji pje pjẽzhi.

²⁷Yo nte, ya tsot'ũ o mũ'bũji. Na ngue 'ma ro xogũ o mũ'bũji, xa'ma ro zo'o o mũ'bũji ín jñagõ.

Y 'ma cjó c'o zopjũji, dya cja cjaپی ngũenda. Na ngue 'ma ro tsjaپی ngũenda, xa'ma ro dyãrãji ro mbãrãji pje ri pjẽzhi. Ya tsot'ũ a nzhõji. Na ngue 'ma ro jñandaji, xa'ma ro mbãrãji, ro nzhogũ o mũ'bũji.

Nuc'ua ro salvagõ yo, ro emeji libre cja c'o na s'o, embeji e Isafas.

²⁸O sido o ña e Pablo o mama: —Dyãrãji na jo c'ũ rí xi'tsc'õji. Ngueje c'o dya ín menzumũgõji c'o ra xipjiji dya

o jña Mizhocjimi, ngue c'ua Mizhocjimi
ra 'ñemeji libre cja c'o na s'o. Anguezeji
ra dyäräji.

²⁹Ma o nguarü e Pablo o mama
c'o jña, cjanu o mbedye c'ua c'o o
menzumüji, me mi pötü ma zöji o jña.

³⁰O mezhe ye cjë va mimi e
Pablo cja c'e ngümü. Mi cjöt'ü o

renta; nguec'ua mi sö ra recibido
c'o mi pa zengua. ³¹Mi zopjü
c'o nte mi xipji c'ü ro dyätäji
Mizhocjimi, na ngue ngueje c'ü
manda. Xo mi jíchiji ja ga cja e
Jesucristo c'ü ín Jmugöji. Dya cjó
mi sũ pje ro xipji, y dya cjó mi
c'a's'ü.